

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

II СЕСІЯ IX СКЛИКАННЯ

РІШЕННЯ

14.12.2023 № 4566/4567

Про схвалення Рамкової стратегії відновлення міста Києва

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закону України «Про засади державної регіональної політики» Київська міська рада

ВИРШИЛА:

1. Схвалити Рамкову стратегію відновлення міста Києва, що додається.
2. Виконавчому органу Київської міської ради рекомендувати врахувати Рамкову стратегію відновлення міста Києва, схвалену пунктом 1 цього рішення, у стратегічних і програмних документах розвитку міста Києва та планах діяльності структурних підрозділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).
3. Оприлюднити це рішення в установленому порядку.
4. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Київської міської ради з питань бюджету, соціально-економічного розвитку та інвестиційної діяльності.

Київський міський голова

Віталій КЛИЧКО

Додаток
до рішення Київської міської ради

від 14.12.2011 № 4526/4567

РАМКОВА СТРАТЕГІЯ ВІДНОВЛЕННЯ МІСТА КИЄВА

Проект UA2011-01: Надання експертної та технічної допомоги Уряду України та регіональним адміністраціям у розробці та реалізації планів відновлення

Зміст	
<u>РЕЗЮМЕ</u>	3
<u>Розділ 1. Вступ</u>	8
1.1. Вступ	8
<u>Розділ 2. Визначення потреб міста Києва у відновленні</u>	13
2.1. Сильні сторони міста Києва, що існували раніше	13
2.2. Довоєнні виклики	14
2.3. Вплив війни на місто Київ та його економіку	16
2.4. Ключові повоєнні потреби міста Києва	18
<u>Розділ 3. Задоволення потреб міста Києва у відновленні</u>	20
3.1. Процес відновлення міста Києва	20
3.2. Побудова процвітаючого майбутнього міста Києва	21
3.3. Цілі відновлення міста Києва	22
3.4. Визначення та пріоритизація цільових інтервенцій	27
3.5. Можливості та потенціал відновлення міста Києва	36
<u>Розділ 4. Принципи задоволення потреб міста Києва у відновленні</u>	38
4.1. Впровадження заходів з відновлення міста Києва	38
4.2. Залучення міжнародних фондів, міжнародне фінансування та його координація	43
4.3. Ризики та стратегія їх мінімізації	45
<u>Розділ 5. Висновки та подальші кроки</u>	46
5.1. Висновки	46
5.2. Подальші кроки	47
Перелік таблиць	49
Перелік діаграм	49
Перелік скорочень та глосарій	50
<u>Додатки</u>	52

Резюме

Київ є символом стійкості українського народу. Місто пропонує безліч можливостей для розбудови сильної та інклюзивної економіки, яка дасть змогу його мешканцям і Україні в цілому процвітати та розвиватися. Водночас проблеми міста, що існували до війни, у поєднанні з її негативними наслідками, зумовлюють необхідність проходження містом стійких економічних перетворень. Це передбачає прийняття рішень щодо підвищення ефективності управління містом в повоєнні роки, які дозволять йому стати рушієм зростання України – стійким і готовим до залучення інвесторів. Це ключ до швидкого відновлення, повернення міста та його приватного сектору до стійкого зростання, де належне міське врядування сприятиме ефективному та прозорому залученню значних обсягів міжнародної допомоги та інвестицій, щоб Київ міг виступити драйвером відновлення та каталізатором економічного розвитку всієї України.

Київ може відповісти на зазначені виклики за допомогою комплексної програми відновлення, першим кроком до розробки якої є Рамкова стратегія. Рамкова стратегія – це концептуальний діагностичний / аналітичний документ, який ґрунтується на сильних сторонах міста та його потенціалі сприяння національному економічному відновленню. Він є універсальним орієнтиром щодо візії повоєнного відновлення міста Києва, очікуваних результатів, потреб у реалізації та принципів управління, направлений на допомогу політикам та основним стейкхолдерам для зосередження на важливих рішеннях, які вони мають прийняти у перші повоєнні роки. Він є передумовою для проектування та розробки інвестиційної програми, детального плану та відповідної структури реалізації повоєнного відновлення.

Існуючі сильні сторони та майбутній потенціал міста Києва є значним активом відновлення України. Київ є найбільшим та найзаможнішим містом України з великим внутрішнім ринком. Його робоча сила є висококваліфікованою (Україна посідає 8-ме місце у світі за рівнем технічної кваліфікації робочої сили) та конкурентоспроможною за вартістю порівняно з європейськими аналогами. Київ є логістичним та фінансовим центром України, в якому розташована значна кількість іноземних та національних компаній, що працюють у швидкозростаючих галузях. ЄС є основним торговельним партнером України (питома вага торгівлі товарами та послугами з ЄС від загального обсягу торгівлі вже у 2021 році становила близько 40%), частка якого стабільно зростала протягом останнього десятиліття. Значна кількість об'єктів культурної та історичної спадщини міста підтримують його привабливість для внутрішніх та іноземних туристів, кількість яких зросла на 69% у період 2016–2019 років, що ще більше зміцнює загальноєвропейські зв'язки.

Рамкова стратегія спрямована на відновлення динамічного економічного розвитку міста Києва, сприяння залученню міжнародного фінансування для його відновлення та створення підґрунтя для розширення прав і можливостей киян. Вона допоможе надолужити час, втрачений під час війни; підтримати зростання національного приватного сектору, а в подальшому оперативного прискорити процес трансформаційних економічних змін у місті та за його межами. Рамкова стратегія сприятиме досягненню поставлених цілей за допомогою заходів, спрямованих на зміцнення довіри та залучення міжнародної підтримки, яка може поліпшити економічну та соціальну інфраструктуру міста, а також зміцнити системи управління та врядування

в місті. Рамкова стратегія ґрунтується як на сильних сторонах і потенціалі міста, так і на стійкості українського народу. Вона спрямована на подолання ключових наслідків війни, таких як скорочення податкових надходжень, значне навантаження на населення та інфраструктуру міста, збільшення кількості ВПО, а також на вирішення довоєнних проблем, у тому числі у сфері міського управління.

Рамкова стратегія ґрунтується на існуючих довоєнних планах та ідеях розвитку, а також керується візією відновлення міста Києва.

«Відновлений Київ стане ще кращим. Він буде розумним (smart), зеленим та заможним, бажаним місцем для життя. Ефективне управління містом здійснюватиметься в екологічно сталій спосіб, забезпечуватиме стійкість до потрясінь та викликів, а жителі міста насолоджуватимуться безпечним та комфортним життям із рівним (інклюзивним) доступом до послуг та інфраструктури. Київ стане драйвером відновлення національної економіки. Місто матиме розвинені зв'язки як всередині України, так і в Європі, утвердившись як європейський економічний центр для високоефективних галузей. Місто стане важливим туристичним напрямком та ключовим логістичним і сервісним центром для всієї країни».

Щоб використати спроможності міста Києва та зробити можливим рішуче розірвання з радянським минулим, Рамкова стратегія визначає шість ключових цілей відновлення, які допоможуть місту реалізувати візію відновлення. Це ефективне врядування, економічна конкурентоспроможність, якісні міські послуги, суспільство, орієнтоване на громадян, сталість та цифрове відновлення. Вони є першими кроками до трансформації та повномасштабного оновлення міста, його захисту від змін клімату, яких можна досягти завдяки детальній стратегії його розвитку.

Для досягнення ключових цілей відновлення Рамкова стратегія визначає 30 пріоритетних інтервенцій протягом «перших п'яти років». Зазначені інтервенції визначають сфокусовані підходи міста Києва до відновлення, а також дозволяють динамічно таргетувати міжнародну технічну допомогу та програми фінансування.

Міжнародний досвід стратегій повоєнного відновлення демонструє важливість надійного та прозорого врядування. Забезпечення ефективної та результативної роботи інституцій, що займаються відновленням, визначатиме процес відновлення та його фінансування. Для України та міста Києва особливо важливо скористатися моментом і забезпечити трансформаційні зміни, які означають рішуче розірвання з минулим. Це також сприятиме імплементації політики GESI та конфліктної чутливості.

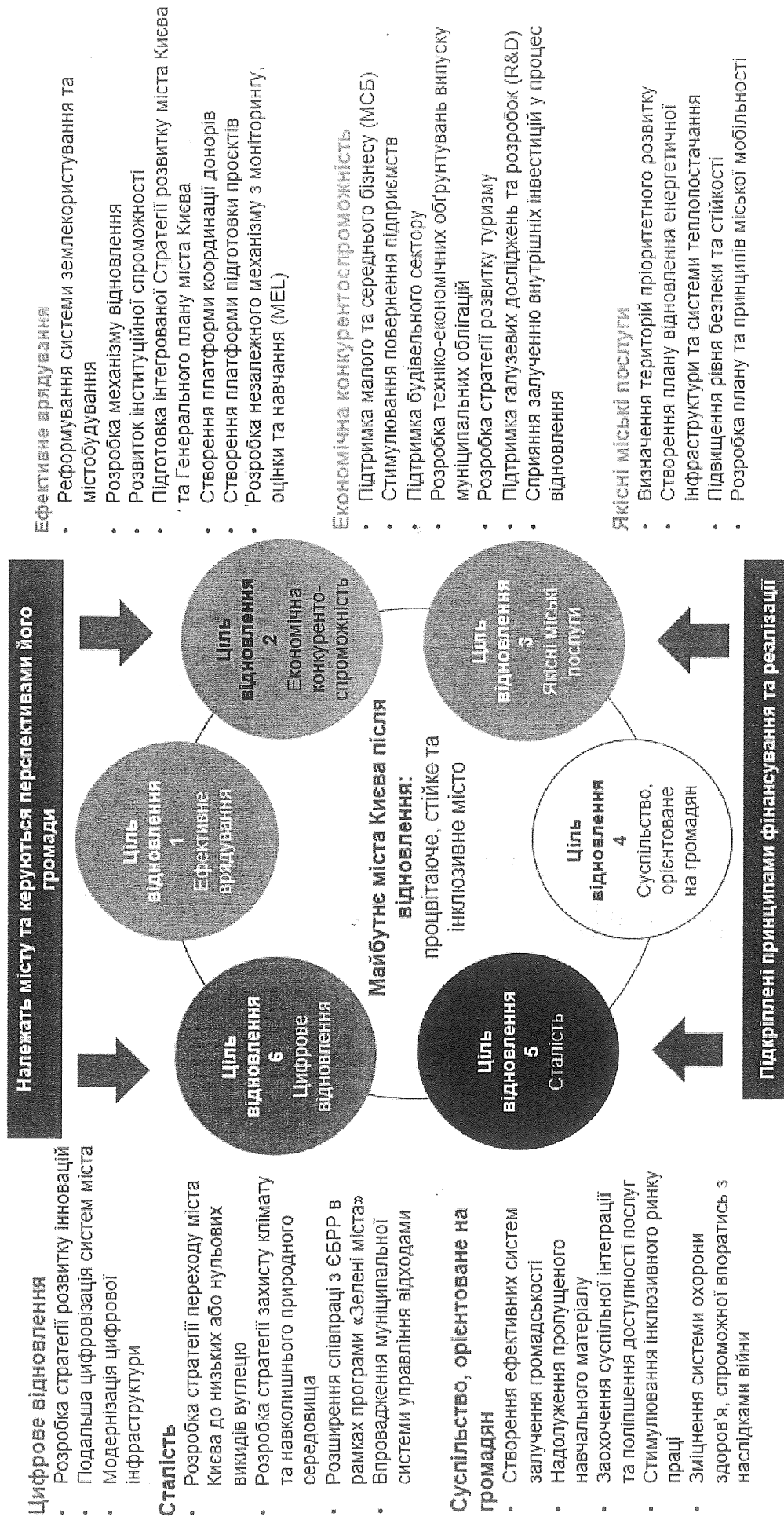
Київ має розробити та імплементувати власну архітектуру відновлення, що дозволить зміцнити існуючі інституції та зосередити увагу на міжнародній допомозі, інвестиціях та відновлювальних заходах. Допомога від міжнародних партнерів і донорів буде вирішальним джерелом фінансування протягом перших 5 (п'яти) років після війни. Міжнародне співробітництво може допомогти у зміцненні потенціалу міста, забезпеченні ресурсів і потреб у фінансуванні, але, ймовірно, супроводжуватиметься суворими вимогами до управління, які місто має бути

спроможним виконати. При цьому не варто очікувати, що існуючі адміністративні системи будуть у змозі самостійно ефективно координувати повномасштабне відновлення.

Рамкова стратегія – це перший крок. Києву необхідно вжити ряд додаткових заходів для активізації та прискорення зусиль з відновлення. До них належать затвердження та тестування Рамкової стратегії із ширшим колом стейкхолдерів, зокрема поза межами міста, включно з Урядом, подальша розробка архітектури та механізму координації відновлення, а також мобілізація планів та програм реалізації.

Визнаючи значні досягнення міста Києва у реагуванні на втрати та руйнування, спричинені війною, Рамкова стратегія розпочинає процес підготовки міста до успішного майбутнього. Вона використовує сприятливий момент для того, щоб порвати з минулим та забезпечити реалізацію сміливого і трансформаційного порядку денного для міста Києва. Рамкова стратегія також описує, як міжнародні партнери України можуть співпрацювати з містом, щоб підтримати всіх його мешканців в умовах мирного часу і майбутнього процвітання.

Діаграма 1. Загальний огляд Рамкової стратегії

Для забезпечення збалансованого відновлення міста Києва, відповідно до Рамкової стратегії, необхідно враховувати питання GESI, конфліктної чутливості, а також захисту клімату та навколишнього природного середовища. Усі три елементи були інтегровані у планування відновлення при визначенні потреб міста Києва, розробці ефективних економічних інтервенцій та оцінці важливості імплементації ESG принципів, покращення гендерного балансу у сфері зайнятості, пом'якшення соціальних наслідків війни при визначенні пріоритетних заходів для відновлення міста, а також у принципах реалізації відновлення міста. Кожне з цих наскрізних питань є особливо важливим для відновлення міста Києва з таких причин:

- **GESI** – підвищить рівень інвестиційної привабливості та зменшить ризики недооцінки соціальних питань. Крім того, це сприятиме створенню мультикультурного демократичного суспільства, що відповідає статусу міста Києва як сучасного європейського міста.
- **Конфліктна чутливість** – для того, щоб вивести громаду міста Києва та Україну в цілому на шлях трансформаційних економічних змін, ключовим фактором яких буде чутливість до впливу війни та внутрішньої напруженості, яка, ймовірно, виникла в її внаслідок. Без цього частина результатів і потенціалу може бути втрачена.
- **Клімат і навколишнє природне середовище** – оскільки світ переходить до низьковуглецевої економіки та прагне пом'якшити наслідки антропогенної зміни клімату, інвестиції все більше оцінюватимуться з точки зору їхнього впливу на клімат і навколишнє природне середовище. Тому при реалізації проєктів для забезпечення ефективного відновлення у 21 столітті містом має бути врахований вплив на клімат та навколишнє природне середовище на кожному етапі.

Розділ 1. Вступ

1.1. Вступ

Мета Рамкової стратегії

Рамкова стратегія визначає позитивну повоєнну візію майбутнього міста Києва після завершення війни, яка розпочалась внаслідок незаконного повномасштабного воєнного вторгнення Російської Федерації. Зазначена візія повністю корелюється з чинною Стратегією розвитку міста Києва до 2025 року, згідно з якою, «основна стратегічна мета довгострокового розвитку міста Києва – це підвищення якості життя мешканців, що визначається економічним добробутом і комфортом життя у місті з багатою історичною традицією»¹.

Рамкова стратегія спрямована на відновлення динамічного економічного розвитку міста Києва, сприяння залученню міжнародного фінансування для відновлення міста та допомоги в досягненні його мети, яка полягає в трансформаційних змінах. Рамкова стратегія представляє стратегічний кейс в межах залучення міжнародного фінансування та інвестицій у місто, в якому визначено прозору архітектуру відновлення міста Києва, що дозволить йому розвиватися з урахуванням інтересів громади та виступати рушійною силою відновлення всієї України за допомогою активного приватного сектору.

Рамкова стратегія дозволить державним діячам, організаціям громадянського суспільства та бізнесу спільно та конструктивно мислити, а також вести відкритий діалог про тип економіки, місто та суспільство, які вони хочуть побудувати в майбутньому. У Рамковій стратегії представлена інформація та запропоновані ініціативи розвитку, які допоможуть зазначеним стейкхолдерам побудувати місто, в якому мешканці почуватимуться в безпеці, місто, яке процвітатиме, забезпечуючи гідну та продуктивну зайнятість, буде привабливим для бізнесу і талановитих людей, які є рушійною силою сучасної економіки. Місто, яке цінуватиме і максимально використовуватиме свою багату історичну та культурну спадщину, водночас характеризуючись технологічним розвитком, інклюзивністю та сталістю.

Рамкова стратегія спроектована для повоєнного періоду (додаток 1). Заходи з відновлення та відбудови вже проводяться в місті Києві. Водночас основна увага Рамкової стратегії зосереджена на створенні підґрунтя для швидкого та сталого розвитку міста, який, з великою вірогідністю, розпочнеться після завершення бойових дій.

Шлях міста Києва до відновлення та методологія Рамкової стратегії

Рамкова стратегія – це концептуальний діагностичний / аналітичний документ, який ґрунтується на сильних сторонах міста Києва та його потенціалі сприяння національному економічному відновленню.

¹ Київська міська державна адміністрація. «Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року». 2017 р. <https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2018/1/11/Strategia.pdf>

Рамкова стратегія є універсальним орієнтиром для учасників процесу відновлення, який визначає параметри економічного відновлення на основі візії відновлення міста Києва, цілей, потреб у реалізації, принципів імплементації та фінансування такого відновлення. Вона є документом високого рівня та ґрунтується на принципах, що визначають загальний напрям відновлення, не обмежуючись окремими елементами до того часу, поки більш широке коло стейкхолдерів матиме можливість скоординувати свої дії та доповнити її відповідно до своїх ідей та потреб.

З метою успішної реалізації Рамкової стратегії необхідно здійснити ряд додаткових кроків. Приклади заходів, які передбачені Рамковою стратегією, включають:

- Детальний процес валідації заходів з відновлення з Київрадою, КМДА та іншими стейкхолдерами.
- Розробка та узгодження архітектури відновлення та залучення інвестицій, управління процесом відновлення.
- Додаткове залучення громадськості.
- Визначення операційної моделі реалізації та планування діяльності з відновлення на рівні проєктів.
- Планування ресурсів та розвиток потенціалу для підтримки зазначених заходів.

Кожен з цих кроків має бути здійснений у координації з широким колом стейкхолдерів, включаючи потенційних інвесторів, громаду міста Києва, міжнародних донорів, місцеві державні підприємства, установи та організації, місцевий приватний сектор тощо.

Рамкова стратегія використовує п'ятиступеневу методологію, яка опирається на кращі міжнародні практики і ставить місто та його стейкхолдерів на центральне місце, в межах кожного кроку:

1. Перегляд існуючих міських планів та програм, опитування стейкхолдерів та визначення візії відновлення міста.
2. Проведення оцінки сильних сторін та експрес-діагностики потреб міста.
3. Узгодження цілей відновлення та супутніх довгострокових інтервенцій з відновлення міста.
4. Визначення пріоритетних інтервенцій з відновлення міста шляхом залучення / проведення багатокритеріального аналізу.
5. Визначення принципів реалізації та фінансування відновлення міста.

Посилення та узгодження процесу відновлення міста Києва на національному рівні

Рамкову стратегію розроблено з урахуванням специфічних потреб міста, але повністю узгоджено із загальною національною стратегією відновлення. Спільним аспектом відновлення міста Києва та всієї України, ймовірно, будуть заходи, які можна вжити для підтримки внутрішнього приватного капіталу та залучення приватного сектору економіки до процесу відбудови та трансформації. Незважаючи на те, що фінансування донорів і державного бюджету відіграватиме важливу роль у формуванні загального процесу відновлення, заохочення приватних фінансових інвестицій у Київ матиме вирішальне значення для підтримки та забезпечення зусиль з відновлення та відбудови. Заохочення поєднання фінансування розвитку міста з боку державного сектору з

міжнародним та внутрішнім приватним фінансуванням відображає підхід, застосований в чинній Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року².

Очікується, що Рамкова стратегія стане однією з перших ініціатив повоєнного планування на регіональному рівні в Україні. Інші міста зможуть запозичити досвід відновлення міста Києва і, таким чином, прискорити та вдосконалити свої власні стратегії відновлення та архітектуру їх реалізації. Так, Київ може стати рушійною силою відновлення для всієї країни, а також очолити зусилля з трансформаційної відбудови всієї України, зокрема, підтримуючи розвиток національного приватного сектору економіки.

Ключові стейкхолдери (зацікавлені сторони)

Рамкову стратегію було підготовлено ексклюзивно для міської влади, включаючи Київраду та КМДА. Водночас її було розроблено з урахуванням потреб основних груп стейкхолдерів. Так, успіх відновлення міста буде залежати від залучення такого кола стейкхолдерів:

1. **Уряд:** необхідно узгодити з національним планом відновлення та конкретизувати потреби міста Києва як ключового рушія економічного відновлення.
2. **Міжнародні донорські організації:** необхідно розробити принципи відновлення та розвитку, які узгоджуються з пріоритетами ЄС, ООН, включаючи ООН Жінки, Ініціативу за Мирні Зміни, MDB (ЄІБ, ЄБРР), МФО та інших донорів.
3. **ЄС:** у зв'язку з наданням Україні статусу кандидата на вступ до ЄС у 2022 році, важливо визначити відповідність принципам, правилам та цінностям ЄС.
4. **Приватний сектор та бізнес:** необхідно розробити рекомендації щодо створення в місті Києві сприятливої економічної інфраструктури, яка б стимулювала інвестиції приватного сектору та впровадження нових технологій, в тому числі тих суб'єктів, які представляють інтереси гендерної рівності та соціальної інтеграції, а також тих, хто найбільше постраждав від війни.
5. **Громадяни та мешканці:** потрібно взяти до уваги необхідність доведення чітких шляхів відновлення до різних груп мешканців та залучення громадян до конструктивного діалогу та відновлення, які б враховували їхні інтереси та потреби.

Принципи відновлення

Кожна війна має свої умови і контекст, проте з аналізу повоєнних програм відновлення можна використати важливий досвід, який доцільно застосовувати в майбутньому. На потенціал відновлення безпосередньо впливають специфіка і результат війни, а також культурні цінності, форми правління і соціальні норми поведінки відповідної країни.

Успішні плани відновлення, проаналізовані на прикладі інших конфліктів, демонструють, що розробка та імплементація програм економічного зростання одразу після припинення війни може значно скоротити часовий період

---

² Київська міська державна адміністрація. «Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року». 2017 р. <https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2018/1/11/Strategia.pdf>

відновлення. Уряди та організації громадянського суспільства, що відновлюються після війни, не в змозі використати всі наявні кошти, не мають спроможності управляти цими коштами та адмініструвати їх, а відповідних проєктів для інвестування є надто мало. Потенціал і спроможність урядів і організацій громадянського суспільства необхідно зміцнювати з першого дня, і це передбачає: (i) зміцнення органів влади, та (ii) відновлення процесів за участі громадськості, сприяння процесу відновлення на базі широкої участі.

Досвід інших міст чітко демонструє, що генезис економічних перетворень має розпочинати процес відновлення. Реалістичні та надійні плани економічного відновлення та створення нової економіки мають бути розроблені, узгоджені та імплементовані на початку процесу відновлення, оскільки їх реалізація потребує значного часу. При цьому, з метою досягнення швидкого розвитку, громадськість має бути залучена на кожному етапі відновлення.

Успішні плани відновлення, які ми вивчали, характеризуються значними зусиллями, спрямованими на розбудову інституційної спроможності та імплементативності покращень з метою ефективного управління, що сприяє залученню міжнародного фінансування та допомоги. Ефективне управління необхідне для координації та використання донорських коштів, розробки планів економічного відновлення і, що найважливіше, для визначення реальних ініціатив економічного, сталого та соціального розвитку, які в сукупності складають можливість «відбудувати краще, ніж було». Важливість координації показана на прикладі повоєнного Іраку (див. додаток 2), де донори мали готові плани відновлення ще до закінчення війни. Більшість з цих планів або не були використані, або були погано реалізовані, частково через погану координацію між міжнародними партнерами та іракським урядом.

Зазначений досвід попередніх економічних відновлень було враховано в Рамковій стратегії. Він визначає базові напрями успішного відновлення та конкретні заходи, які можуть бути прийняті для забезпечення ефективності політичних, проєктних та інституційних інтервенцій, що складають єдину програму відновлення.

- **Успішні плани повоєнного відновлення передбачають можливість розірвати з минулим і забезпечити трансформаційні зміни** – вони виходять далеко за межі фізичної відбудови і включають соціальні, економічні, екологічні процеси та процеси розбудови інституцій. Як показує приклад Сараєво (додаток 2), фізичної реконструкції недостатньо для відтворення динамічного міста. Це має бути саме соціальний, економічний та інституційний процес.
- **Успішне відновлення майже завжди пов'язане з безпосередньою участю місцевих стейкхолдерів і громад;** відновлення процесів за участі громадськості, соціальної довіри і соціального капіталу часто має вирішальне значення; залучення громади є ключовим фактором успіху. Участь жінок, людей з інвалідністю, ВПО та соціально ізольованих груп, таких як люди похилого віку, які отримуватимуть консультації, будуть залучені та очолюватимуть процес відновлення, гарантує сталість та справедливість результатів після такого відновлення. Комплексний підхід до міжсекторальної гендерної рівності на всіх етапах розробки, бюджетування та реалізації планів відновлення збільшить повоєнні економічні та соціальні дивіденди і охопить всіх мешканців міста. У разі залучення значної донорської допомоги чимало зусиль має бути спрямовано на

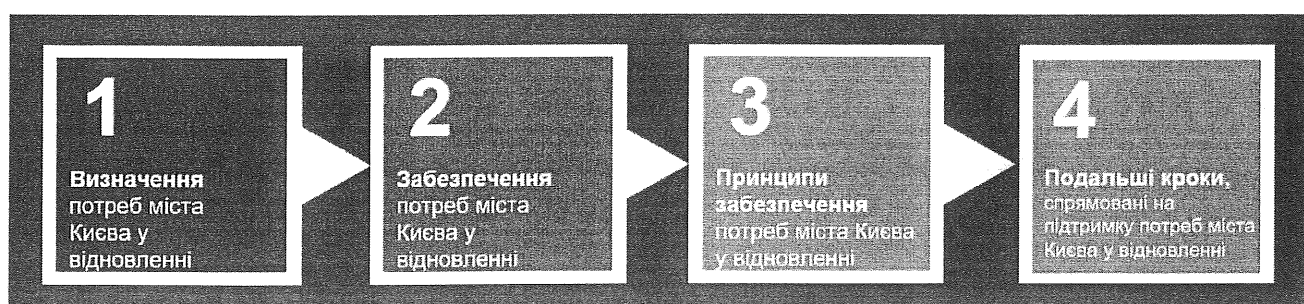
координацію та управління донорськими заходами, а також на забезпечення прозорого врядування.

- **Успішне відновлення часто ставить за мету процеси модернізації;** майже завжди існує можливість уникнути шляху залежного розвитку; можна дослідити стрибкоподібні технології та можливість змінити соціальні та економічні системи, які раніше вважалися непорушними.
- **Необхідність створення надійних незалежних систем моніторингу є ключовим.** Для програм відновлення та залучення інвестицій важливо гарантувати, що кошти не будуть витрачені даремно, а реалізація програм не зазнає ризиків з боку зацікавлених груп та окремих осіб.
- **У короткостроковій перспективі важливо сприяти участі приватного сектору економіки в процесах відновлення;** стимулювати залучення внутрішніх фінансових ресурсів у цей процес і вивчати та застосовувати такі інструменти, як муніципальні облігації.
- **Відбудова та відновлення мають стати магнітом для міжнародного фінансування з особливим акцентом на приватний сектор економіки та комерційне фінансування.** Жодна країна не змогла успішно перейти від війни до сталого та інклюзивного економічного процвітання лише за рахунок зовнішньої допомоги. Навіть План Маршалла 1948 року був програмою допомоги, спрямованою насамперед на заохочення зростання приватного сектору.
- **Важливим є сприяння поверненню всіх мешканців, особливо висококваліфікованих.** Людський капітал буде рушійною силою виробничої бази економіки, яка серйозно постраждала від війни, і поверне в Україну ідеї, зв'язки та бізнес.

Більш детальна інформація про теорію економічного відновлення та розвитку, приклади найкращих практик відновлення після економічних потрясінь визначено у додатку 2.

Структура документа

Діаграма 2. Структура документа

Розділ 2. Визначення потреб міста Києва у відновленні

2.1. Сильні сторони міста Києва, що існували раніше

Київ та Київська агломерація є «економічними воротами» України, а їх відновлення має вирішальне значення для її майбутнього. Тому місто Київ відіграє унікальну та життєво важливу роль у відновленні країни після війни. Київ має стати основою стратегій і планів, пов'язаних з джерелами фінансування повоєнного відновлення.

Фундамент для успіху вже закладено, оскільки Київ є найбільшим і найзаможнішим містом України з великим внутрішнім ринком та значною купівельною спроможністю. Його робоча сила є висококваліфікованою (Україна посідає восьме місце у світі за рівнем технічної кваліфікації робочої сили)³ та конкурентоспроможною за вартістю, порівняно з європейськими сусідами. Київ є логістичним і фінансовим центром країни, в якому розташована значна кількість іноземних та національних компаній, що працюють у таких швидкозростаючих секторах, як інформаційно-телекомунікаційні та цифрові технології (ІКТ), фармацевтика та креативні індустрії⁴. Потужна існуюча інфраструктура, включаючи понад 1000 км оптоволоконного кабелю⁵ та власний центр обробки даних міста, забезпечує основу для майбутнього зростання та розширення. Громадянське суспільство в місті також є знаковою силою і символом стійкості України.

ЄС є головним торговельним партнером України – питома вага торгівлі товарами та послугами з ЄС від загального обсягу торгівлі вже у 2021 році становила близько 40%, і ця частка постійно зростала протягом останнього десятиліття⁶. У 2020 році 31% українського експорту товарів та 50% експорту послуг припадало на країни ЄС⁷. Оскільки експортні маршрути через Чорне море навряд чи повернуться до довоєнного рівня найближчим часом, ці показники, ймовірно, збільшаться. Значна кількість об'єктів культурної та історичної спадщини міста підтримують його привабливість для внутрішніх та іноземних туристів, кількість яких зросла на 69% з 2016 по 2018 рік⁸, що ще більше зміцнює загальноєвропейські зв'язки.

В місті Києві значна кількість зелених зон, які сприятимуть залученню туристів, збільшенню біорізноманіття та адаптації до зміни клімату. Місто вже зробило кроки щодо захисту довкілля, включаючи затвердження Екологічної стратегії міста Києва до 2030 року та узгодження цілей для подолання наслідків зміни клімату, які мають поєднуватися зі збереженням доступу до екосистеми міста в майбутньому.

³ Coursera. «Global Skills Report 2022.»/ "Глобальний звіт про професійні навички 2022» (2022)

⁴ Проектне інтерв'ю - Київ є найбільшим ІТ-хабом в Україні та домом для понад 1 000 стартапів і продуктових компаній. Успішні софтверні компанії, такі як Terrasoft, MacPaw, PetCube, Netpeak, Jooble, TemplateMonster та Grammarly, розпочали своє життя в Києві

⁵ Проектне інтерв'ю

⁶ Лабораторія зростання Гарвардського університету. «Атлас економічної складності». <http://www.atlas.cid.harvard.edu>.

⁷ Проектне інтерв'ю

⁸ <https://ukraine-kiev-tour.com/2019/kyiv-inbound-tourism-statistics.html>

Київ вже почав оговтуватися від війни, що триває. Збільшується кількість новостворених підприємств та покращуються настрої інвесторів⁹. Це є істотною зміною, порівняно з початковим періодом повномасштабного вторгнення та наочною демонстрацією поживлення економічного життя в місті. Більше того, відновлення дає можливість «перестрибнути» етапи розвитку та реформ, наприклад, використовуючи переваги сучасних будівельних матеріалів та енергозберігаючих технологій для створення житлового сектору з меншим рівнем викидів та більшою енергетичною безпекою. Ці сильні сторони є «попутним вітром», який допоможе Києву відновитися.

2.2. Довоєнні виклики

До повномасштабного вторгнення Київ швидко рухався назустріч досягненню цілей, визначених у Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року¹⁰. Принципи та ключові цілі зазначеної стратегії закладено в основу Рамкової стратегії: сприяння економічному зростанню шляхом підтримки ключових галузей, зокрема інформаційних, цифрових та комунікаційних технологій¹¹, фармацевтики та медичних технологій, машинобудування, інжинірингу, торгівлі, туризму, культури та креативних індустрій; підвищення рівня якості життя киян. В основі зазначеного підходу лежать ключові принципи сталого розвитку, які забезпечують різноманітність та інклюзивність, а також сприяють узгодженню з низкою кліматичних та природоохоронних цілей, зокрема визначених у Паризькій угоді та Екологічній стратегії міста Києва до 2030 року.

Однак, незважаючи на зазначені досягнення, Київ зіткнувся з низкою викликів, які обмежують його здатність забезпечувати сталий, економічний і соціальний розвиток. Деякі з основних довоєнних викликів наведені в діаграмі 3. Також, як було ідентифіковано, місто має певні недоліки у сфері реалізації інфраструктурних проєктів та міського планування. Значна кількість проблем, з якими місто стикнулося в довоєнний період, були пов'язані з труднощами у втіленні ефективних стратегічних планів з різних причин, значна кількість яких не залежала від міста.

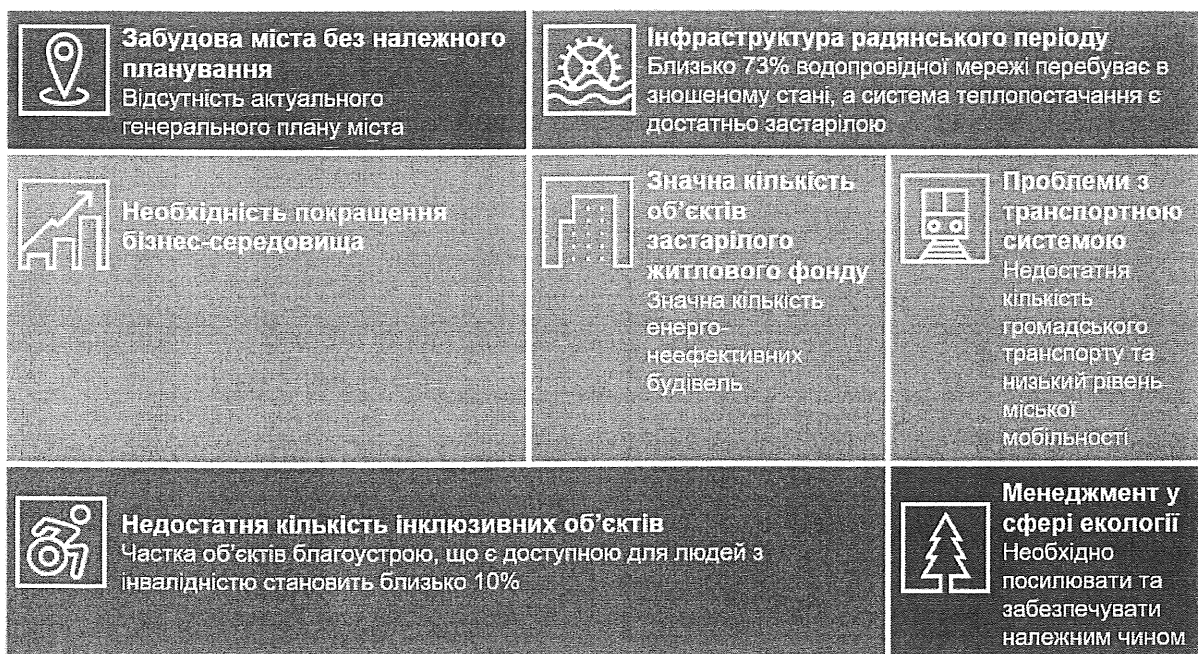
---

⁹ Проектне інтерв'ю

¹⁰ Київська міська державна адміністрація. «Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року». 2017 р. <https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2018/1/11/Strategia.pdf>

¹¹ Проектне інтерв'ю

Діаграма 3. Ілюстрація довоєнних викликів¹²

Крім того, у довоєнному Києві різниця в оплаті праці жінок і чоловіків становила в середньому близько 23%¹³, а промисловість і торгівля були достатньо гендерно розмежованими та ізольованими. Підприємства, власниками яких були жінки, як правило, працювали в низькооплачуваних секторах економіки, і лише 23% керівних посад займали жінки¹⁴, що є нижчими, ніж у країнах-аналогах. Це значно стримує розвиток ринку праці, який є ключовим фактором підвищення економічної активності.

У більш широкому сенсі місто Київ стикнулося з рядом викликів, які є спільними з викликами на національному рівні. До них належать питання, пов'язані з корупцією, прозорістю та підзвітністю, соціальною нерівністю, особливо за рівнем добробуту, реформою ринку праці та роллю неформального сектору економіки, питаннями гендерної рівності та соціальної інтеграції, а також питаннями, пов'язаними з ідентичністю, зокрема з тими, що виникли внаслідок війни, починаючи з 2014 року, особливо в частині конфліктної чутливості¹⁵.

Рамкова стратегія спрямована на вирішення довоєнних проблем розвитку, з якими стикалось місто Київ. Важливо, щоб вони були охоплені разом із наслідками повномасштабного вторгнення, аби уникнути повернення Києва до стану на дату 23 лютого 2022 року. Це свідчило б про нездатність скористатися можливістю для трансформаційних змін і підготувати місто до майбутніх викликів.

¹² Проектне інтерв'ю

¹³ Це порівняно з 8% у Великій Британії

¹⁴ <https://www.undp.org/ukraine/gender-profile-ukraine>

¹⁵ АРХІТЕКТУРА РЕФОРМ В УКРАЇНІ: від реформ до надзвичайних ситуацій та відновлення

2.3. Вплив війни на місто Київ та його економіку

Після повномасштабного вторгнення Російської Федерації 24 лютого 2022 року Україна та місто Київ зіткнулися зі смертю та руйнуваннями, небаченими в Європі з часів Другої світової війни. Народ України був змушений пережити жахіття війни та об'єднався проти військової агресії Російської Федерації. Вплив повномасштабного вторгнення на Київ та його мешканців був значним: станом на червень 2022¹⁶ року інфраструктурі було завдано збитків на суму понад 200 мільйонів доларів США. Ключові міські служби та інфраструктура мають бути відновлені, а Київ та його мешканці потребують соціального, економічного та екологічного відновлення.

Безпосередньо Київ зазнав значно менших фізичних руйнувань, ніж деякі міста на сході, півдні та півночі України. Незважаючи на першочерговість відбудови фізичної інфраструктури та реагування на надзвичайні ситуації, що є важливим першим кроком, Київ може швидше зосередитися на економічному відновленні, необхідному для підтримки та фінансування довгострокового і незалежного відновлення України. Слід зазначити, що деякі міста-супутники Києва в межах Київської агломерації, такі як Буча та Ірпінь, зазнали значно більших фізичних руйнувань¹⁷.

Найбільш невідкладною є допомога тисячам ВПО¹⁸, які шукають притулку в Києві або в суміжних містах-супутниках. У короткостроковій перспективі ці люди потребують тимчасового житла, працевлаштування та соціальної підтримки. У довгостроковій перспективі значній кількості з них знадобиться постійне місце проживання та допомога в повноцінній соціальній інтеграції, а іншим – підтримка у поверненні та відбудові їхніх домівок та громад. Крім того, у населення з'явилося набагато більше зброї, зросла кількість випадків домашнього насильства, а міжнародні організації, що займаються боротьбою з торгівлею людьми, звертають увагу на проблеми захисту дітей. Ці заходи вимагатимуть короткострокових і довгострокових інвестицій у місто, щоб надати необхідну підтримку його новим та постійним мешканцям.

Українська економіка зазнала значного негативного шоку: ВВП скоротився щонайменше на 30%¹⁹. Незважаючи на масові економічні потрясіння та зростаючі фіскальні виклики, державні органи функціонують у штатному режимі. При цьому українці мають сильне почуття спільної мети та єдності. Якщо проаналізувати ситуацію в Києві, то його власні податкові надходження скоротилися в доларовому еквіваленті, що пов'язано зі скороченням продуктивної діяльності, яка забезпечує сплату податків, та інфляцією. При цьому у зв'язку з інфляційними процесами вони зросли в номінальному вираженні приблизно на 2 млрд грн до 58 млрд грн запланованих²⁰. Таким чином, довоєнний дефіцит бюджету може становити до 30% доходів²¹, а значні капітальні видатки, що не пов'язані з обороною та не оцінюються як критичні, наразі призупинені. Доступне фінансування часто є короткостроковим, а це означає, що місто

¹⁶ Світовий банк. «Швидка оцінка збитків та потреб України, серпень 2022 року». 2022 р.

¹⁷ Світовий банк. «Швидка оцінка збитків та потреб України, серпень 2022 року». 2022 р.

¹⁸ Проектне інтерв'ю

¹⁹ Проектне інтерв'ю

²⁰ Проектне інтерв'ю

²¹ Проектне інтерв'ю

має приймати складні рішення, витрачаючи кошти лише на конкретні сфери, пов'язані з відбудовою, та нагальні потреби, обмежуючи витрати на значні довгострокові інтервенції з відновлення.

Війна створила значні соціальні та екологічні виклики для Києва. Наприклад, рівень безробіття у місті Києві у 2022 році становив близько 12,9%²², а соціальні витрати зростають через збільшення кількості людей, які потребують житла, або які отримали травми та поранення у зв'язку з воєнними діями²³. Внаслідок притоку ВПО збільшуються витрати на соціальні послуги, зростають виклики, пов'язані з наданням містом більш широкого спектру послуг. Водночас доходи міста не зросли настільки, щоб відповідати цим потребам. У сфері освіти, незважаючи на успіхи, враховуючи інтеграцію понад 8000 внутрішньо переміщених дітей у київську систему освіти, існує ймовірність виникнення недостатньої кількості місць у закладах дошкільної та загальної середньої освіти²⁴. Також посилилося забруднення повітря, обмежено доступ до окремих зелених зон, погіршилася якість води та зросло шумове забруднення від сирен та вибухів²⁵.

Незважаючи на вплив війни, що триває, у деяких секторах економіки вже спостерігаються ознаки відновлення. У Києві триває відновлення транспортної інфраструктури: ремонтуються дороги²⁶, значною мірою відремонтовано пошкоджене житло, відновлення якого планується завершити до кінця 2023 року, за умови відсутності нових значних бомбардувань²⁷. Крім того, війна призвела до позитивних змін у суспільстві в цілому; люди об'єдналися перед обличчям зовнішньої та екзистенційної загрози; як зазначають мешканці міста, «завдяки війні зросла солідарність, спонтанна довіра та співпраця», що покращило врядування та частково підвищило рівень залученості громадян²⁸.

На економічному рівні спостерігається неоднорідна ситуація, що підкреслює необхідність імплементації економічної стратегії з міжнародними інвестиціями та підтримкою. Спостерігається розвиток цифрових технологій, інновацій та підприємництва, а ділова активність повертається на довоєнний рівень. При цьому в деяких секторах економіки є свідчення того, що вона може бути ще вищою порівняно з довоєнними показниками. Однак загалом рівень безробіття в Києві зріс на 2,3 відсоткові пункти до 12,9% у 2022 році²⁹ і цей показник не включає ВПО, які отримують допомогу, оскільки їх неможливо повністю віднести до безробітних³⁰. Крім того, значна кількість підприємств стикається з проблемою фінансування за ставками понад 20%, що обмежує інвестиції, зменшує прибутковість, що призводить до зниження рівня економічної активності³¹.

---

²² Проектне інтерв'ю

²³ Проектне інтерв'ю

²⁴ Проектне інтерв'ю

²⁵ Проектне інтерв'ю

²⁶ Проектне інтерв'ю

²⁷ Проектне інтерв'ю

²⁸ Проектне інтерв'ю

²⁹ Проектне інтерв'ю

³⁰ Проектне інтерв'ю

³¹ Проектне інтерв'ю

Очевидно, що війна спричинила низку критичних наслідків для міста Києва, які необхідно враховувати в Рамковій стратегії так само, як і довоєнні проблеми. Ці критичні наслідки війни підривають сильні сторони міста та обмежують потенціал міста та реалізацію його можливостей, а також посилюють обмеження та загрози, які призводять до збільшення потреб міста. Неповний перелік безпосередніх наслідків наведено на діаграмі 4.

Діаграма 4. Ключові наслідки війни для міста Києва

	Пошкодження та руйнування мереж і об'єктів транспортної, промислової, та соціальної інфраструктури, в тому числі житла		Обмеження постачання життєво важливих послуг та ресурсів, пов'язане з руйнуванням або пошкодженням систем -електро, -тепло, водопостачання, водовідведення
	Недостатня кількість кваліфікованих кадрів (обмеженість трудових ресурсів) у зв'язку з мобілізацією та масовою міграцією		Додаткове навантаження на соціальну, інженерну, транспортну інфраструктуру у зв'язку зі збільшенням мешканців, ВПО
	Порушення ланцюгів поставок та втрата традиційних зв'язків між постачальниками та клієнтами		Високий рівень інфляції, зниження рівня купівельної спроможності населення
	Майже повна зупинка інвестицій, як внутрішніх, так і зовнішніх. Значне скорочення будівельних робіт особливо на масштабних інфраструктурних об'єктах		Обмеження потенціалу та доступу до освітніх послуг
	Погіршення загальної економічної ситуації, значне скорочення обсягів виробництва та надання послуг, зростання безробіття		Негативний вплив на здоров'я мешканців, зокрема, необхідність їх реабілітації та реабілітації ВПО. Необхідність розміщення медичних закладів у безпечних місцях
	Зменшення надходжень до міського бюджету в реальному виразі, зокрема від місцевих податків та зборів, і від комунальних підприємств		Пошкодження або обмеження функціонування культурних об'єктів та унеможливлення розвитку туризму

2.4. Ключові повоєнні потреби міста Києва

Довоєнні виклики та наслідки війни були поєднані з сильними сторонами та можливостями Києва з метою визначення широкого кола різноманітних повоєнних потреб міста³². Деякі з них пов'язані з необхідністю вирішення давніх проблем, таких як затори на дорогах і недостатній рівень розвитку громадського транспорту, значна зношеність інженерної інфраструктури і високе енергоспоживання, недостатній і застарілий житловий фонд. Інші є прямим наслідком війни, наприклад, значна кількість ВПО, що прибули до Києва, необхідність розвитку реабілітаційної системи, наприклад безпекова ситуація.

Очевидно, що подолання прямих наслідків війни є першочерговим пріоритетом, але для сталого і трансформаційного розвитку необхідно впроваджувати довгострокові інтервенції. Важливо якнайшвидше зосередитися на діях, які виходять за межі подолання прямих наслідків війни, про що свідчить огляд описаних, зокрема, у літературі, відповідних політик та кращих практик. Це ключ до задоволення прагнення Києва рішуче розірвати з минулим, а також до його трансформаційних змін.

³² Для визначення та пріоритизації ключових короткострокових та середньострокових потреб міста було розроблено та проведено спеціальну експрес-діагностику потреб. Детальна методологія та результати експрес-діагностики потреб викладені в додатку 3.

Діаграма 5. Ключові повоєнні потреби міста Києва

Повоєнні потреби					
	Економіка та фінанси	Життя громадян	Інфраструктура	ESG	Управління
Короткострокові повоєнні потреби	<ul style="list-style-type: none"> Залучення фінансування для повномасштабного відновлення міста Києва Стимулювання надходжень іноземних та внутрішніх інвестицій Отримання довгострокового дешевого фінансування Підтримка ключових галузей 	<ul style="list-style-type: none"> Стимулювання створення додаткових робочих місць Розвиток соціальної інфраструктури Забезпечення безпеки громадян 	<ul style="list-style-type: none"> Диверсифікація джерел енергетичної інфраструктури 	<ul style="list-style-type: none"> Управління відходами, що утворились внаслідок бойових дій 	<ul style="list-style-type: none"> Подолання обмежень потенціалу та можливостей
Середньострокові повоєнні потреби	<ul style="list-style-type: none"> Визначення нових можливостей для зростання та відновлення 	<ul style="list-style-type: none"> Сприяння підвищенню рівня зайнятості населення Розвиток людського капіталу Соціальний розвиток та розвиток громадянського суспільства 	<ul style="list-style-type: none"> Розвиток Київської агломерації Фінансування ключових об'єктів інфраструктури та сфери послуг 	<ul style="list-style-type: none"> Напрацювання принципів декарбонізації міста Києва Підтримка ініціатив "Smart City" Ліквідація негативних наслідків війни на довкілля 	<ul style="list-style-type: none"> Покращення системи міського врядування Реформування системи містобудування та землекористування

Місто, яке має дефіцит ресурсів, може вирішувати лише обмежену кількість проблем за певний проміжок часу. Це стає ще більш актуальним, коли місто відновлюється після наслідків повномасштабної війни. Тому дуже важливо визначити пріоритети і використовувати наявні ресурси в максимально ефективний спосіб, щоб мати найбільший позитивний вплив на відновлення та розвиток міста.

Не всі потреби, які були визначені, можуть бути задоволені в межах економічно орієнтованої Рамкової стратегії, деякі з них потребують дій, що виходять за межі компетенції Київради та КМДА, в тому числі на національному рівні – наприклад, енергетична інфраструктура, що контролюється державою, зазнає впливу національної політики енергетичної безпеки.

Задоволення цих п'яти груп потреб міста Києва буде складним завданням, яке вимагатиме цільових інтервенцій та чіткої візії відновлення. Це передбачає активізацію економіки та залучення міжнародного фінансування, покращення життя громадян, реконструкцію та розвиток ключових об'єктів інфраструктури, підвищення стійкості та забезпечення переходу міської інфраструктури на нульові викиди, покращення фізичного та соціального середовища міста, а також зміцнення системи міського управління.

Розділ 3. Задоволення потреб міста Києва у відновленні

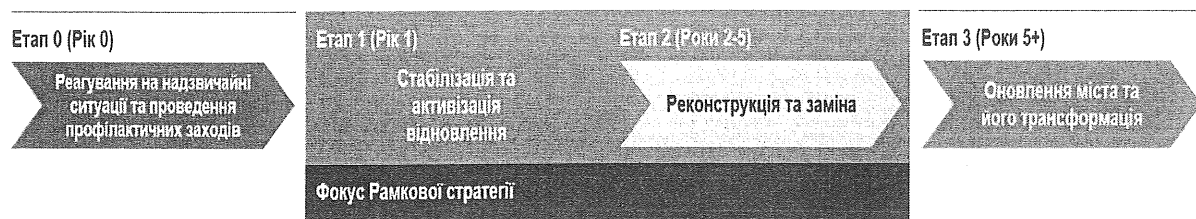
3.1. Процес відновлення міста Києва

Очікується, що Київ відновлюватиметься швидше, ніж Україна в цілому, а отже, може стати рушієм масштабнішого відновлення. Це пов'язано з найбільш потужною економічною позицією Києва та наявністю висококваліфікованих кадрів, а також з тим, що місто зазнало порівняно меншої шкоди від війни, ніж інші регіони країни.

Рамкова стратегія стимулюватиме та розвиватиме цю вигідну позицію. Це буде досягнуто шляхом визначення та вирішення ключових коротко- / середньо- та середньо- / довгострокових потреб, які сприятимуть економічній трансформації та відновленню міста, враховуючи визначені сильні сторони міста Києва. Відновлення міста Києва буде підтримкою національного відновлення, а також стане успішним прикладом попереднього досвіду.

Ґрунтуючись на міжнародному досвіді, Рамкова стратегія виокремлює чотири етапи процесу відновлення Києва. Кожен з них має різні характеристики, пріоритети та потреби і, відповідно, вимагає різних заходів для досягнення бажаних Цілей відновлення.

Діаграма 6. Етапи відновлення

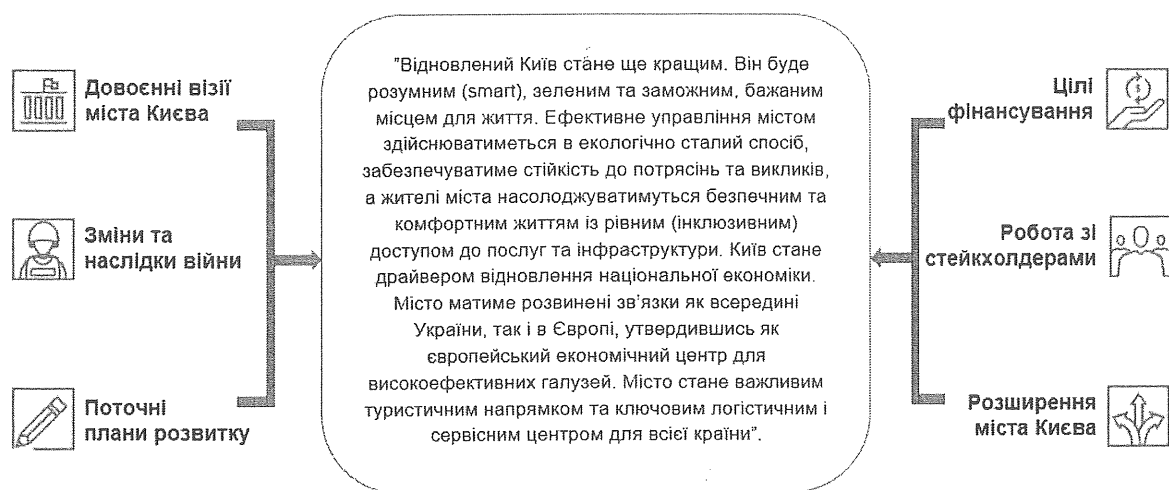
Рамкова стратегія зосереджується на інтервенціях, які необхідно здійснити на етапах 1 і 2, і не розглядає питання реагування на надзвичайні ситуації. Ці заходи вже відпрацьовані, ефективно проводяться міською владою та не відповідають повоєнному фокусу Рамкової стратегії. Етап 1 «Стабілізація та активізація відновлення» створює перші можливості, необхідні для ефективного відновлення. Він включає підготовку до процесу відновлення та прискореного розвитку міста, який наразі зупинився у зв'язку з війною.

Рамкова стратегія також закладає основи для повномасштабного оновлення міста і трансформаційних змін. Етап 2 «Реконструкція та заміна» створює простір для започаткування та моделювання структурних змін в інфраструктурі, міському плануванні, економічній діяльності, міському сполученні тощо. Сюди входять заходи, які раніше було б неможливо здійснити, зокрема великомасштабна комплексна модернізація та розвиток міської інфраструктури тощо.

3.2. Побудова процвітаючого майбутнього міста Києва

Визначення візії відновлення міста Києва

У Рамковій стратегії, в результаті широких консультацій, було узгоджено візію відновлення майбутньої економіки міста Києва та забезпечення його сталого розвитку. Візія – це трансформаційне майбутнє міста, яке опирається на його сильні сторони, переваги та потенціал, що має бути врахований та підтриманий майбутньою міською політикою, інвестиційними інтервенціями, зміцненням міських інституцій. Візія спирається на наслідки війни, а також на більш широкі поняття та принципи, включаючи існуючі плани та ідеї довоєнного розвитку міста, оскільки вона прагне використати поточні та майбутні можливості, спрямовані на досягнення бажаного результату для міста. Чітка візія відновлення Києва має такий вигляд:

Рамкова стратегія визначає першочергові заходи, які можуть забезпечити втілення запропонованої візії. Це може бути досягнуто шляхом визначення відповідних Цілей відновлення, узгоджених інтервенцій, а також інституційних принципів для ефективного управління містом і залучення інвесторів. Це сприятиме структурній трансформації економіки міста, що характеризуватиметься чіткою орієнтацією на економічну діяльність з високою доданою вартістю та інтеграцію в значно більшу європейську економіку. Зазначена інтеграція має бути здійснена в такий спосіб, який працюватиме на користь громади міста Києва.

Унікальні принципи відновлення міста Києва

Рамковою стратегією визначено комплексний перелік принципів, що стосуються міста Києва та його територіальної громади. Ці принципи були розроблені в результаті широкого обговорення, в ході якого було проведено понад 60 зустрічей з різними групами стейкхолдерів – від структурних підрозділів КМДА та депутатів всіх фракцій Київської міської ради до МВФ та представників київського бізнесу. Вони будуть враховані на кожному етапі реалізації Рамкової стратегії, але, в першу чергу, вони були використані для визначення шести Цілей відновлення Києва. Також, вони використовуватимуться для закріплення політичних інтервенцій та досягнення відчутних результатів реалізації візії відновлення міста Києва. До таких принципів відносяться:

- **Громада та сильне громадянське суспільство** мають очолювати процес відновлення з метою забезпечення інклюзивного характеру відновлення та належного забезпечення потреб усіх категорій громадян. Підхід Києва до відновлення потребує довіри та підтримки з боку громади.
- **Узгодження донорських і фінансових ресурсів**, у межах впровадження Рамкової стратегії, має враховувати потреби фінансових установ, а також оптимальне забезпечення дешевого та довгострокового фінансування міста Києва.
- **Сприяння розширенню спеціалізації міста** з метою використання унікальних сильних сторін і переваг міста Києва в його європейському та глобальному майбутньому.
- **Пріоритетність залучення приватного сектору** до розвитку, фінансування та участі в процесі відновлення.
- **Сталий розвиток** покладено в основу Рамкової стратегії з метою забезпечення не лише відновлення минулого, але й трансформації заради майбутнього.
- **Успішний розрив з радянським минулим** та уникнення залежності від давньої траєкторії розвитку.
- **Майбутнє узгодження** шляхом забезпечення відповідності усіх рішень та заходів міжнародним стандартам і вимогам, наприклад, ЄС.
- **Стійке, безпечне та захищене місто** – розуміння нових викликів, з якими стикається місто Київ, та забезпечення його стійкості для майбутніх поколінь.
- **Рівність, інклюзивність та доступність** мають бути центральним елементом відновлення і розвитку міста Києва задля розуміння і задоволення потреб всіх мешканців міста та орієнтації на людей та міські простори.

Гендер, рівність, соціальна інтеграція, безпека в умовах війни, а також клімат і навколишнє природне середовище є невід'ємними складовими зазначених принципів (докладніше див. додаток 4).

3.3. Цілі відновлення міста Києва

У процесі підготовки Рамкової стратегії визначено шість Цілей відновлення, які об'єднують ключові повоєнні потреби міста Києва та разом створюють підґрунтя для реалізації ефективного процесу відновлення міста. Вони покликані забезпечити умови за яких Рамкова стратегія створить безперервний процес відновлення, який забезпечить процвітання, інклюзивність та стійкість міста, а також буде орієнтована на людей та міські простори.

Шість Цілей відновлення були напрацьовані внаслідок проведення синтезу ключових повоєнних потреб Києва, принципів відновлення та їхньої валідації в результаті широких консультацій зі стейкхолдерами. Процес узгодження з потребами Києва наведено в таблиці 1.

Таблиця 1. Цілі відновлення та пов'язані з ними короткострокові та середньострокові потреби міста

Потреби міста у відновленні	Цілі відновлення					
	Ефективне врядування	Економічна конкурентоспроможність	Якісні міські послуги	Суспільство, орієнтоване на громадян	Сталість	Цифрове відновлення
Залучення фінансування (наприклад, грантів або кредитів) для повномасштабного відновлення міста Києва		●	●			
Стимулювання надходжень іноземних та внутрішніх інвестицій		●				●
Отримання довгострокового дешевого фінансування		●	●			
Стимулювання створення додаткових робочих місць		●		●		
Диверсифікація джерел енергетичної інфраструктури			●		●	●
Підтримка ключових галузей		●		●		●
Розвиток соціальної інфраструктури	●			●	●	
Забезпечення безпеки громадян	●		●	●		
Розвиток Київської агломерації	●			●	●	
Визначення нових можливостей для зростання та відновлення		●			●	●
Сприяння підвищенню рівня		●		●		●

зайнятості населення					
Фінансування ключових об'єктів інфраструктури та сфери послуг	●		●		●
Напрацювання принципів декарбонізації міста Києва	●			●	●
Реформування системи містобудування та землекористування	●			●	●
Покращення системи міського врядування	●	●	●		
Підтримка ініціатив «Smart City»	●		●		●
Соціальний розвиток та розвиток громадянського суспільства	●			●	●
Пом'якшення наслідків війни	●		●	●	

Кожна Ціль відновлення має визначення, наведене нижче. Вони базуються на таких поняттях, як процвітання, інклюзивність та стійкість:

- **Ефективне врядування** – посилення ініціатив міста Києва в аспекті ефективного планування та міського врядування, підтримка інституцій, які покращують операційне управління містом. Зокрема, забезпечення рівного доступу киян до міського врядування, прозоре розкриття інформації про таке врядування та управління містом.
- **Економічна конкурентоспроможність** – стимулювання сучасної та динамічної економіки міста Києва, що сприятиме його розвитку, підвищенню рівня зайнятості населення та податкових надходжень. Зокрема, забезпечення доступу ключових галузей та підприємств до всіх видів фінансування (внутрішнього, зовнішнього, приватного і донорського).
- **Якісні міські послуги** – розвиток та модернізація міської інфраструктури, транспортного комплексу в місті з метою забезпечення міцного, спрямованого на майбутнє фундаменту сучасного міста та створення комфортного, безпечного, та придатного для життя міського середовища.
- **Суспільство, орієнтоване на громадян** – громада (мешканці) має стати безпосереднім учасником процесів відновлення, що сфокусовані на підтримці вразливих та соціально незахищених верств населення у всіх аспектах міського

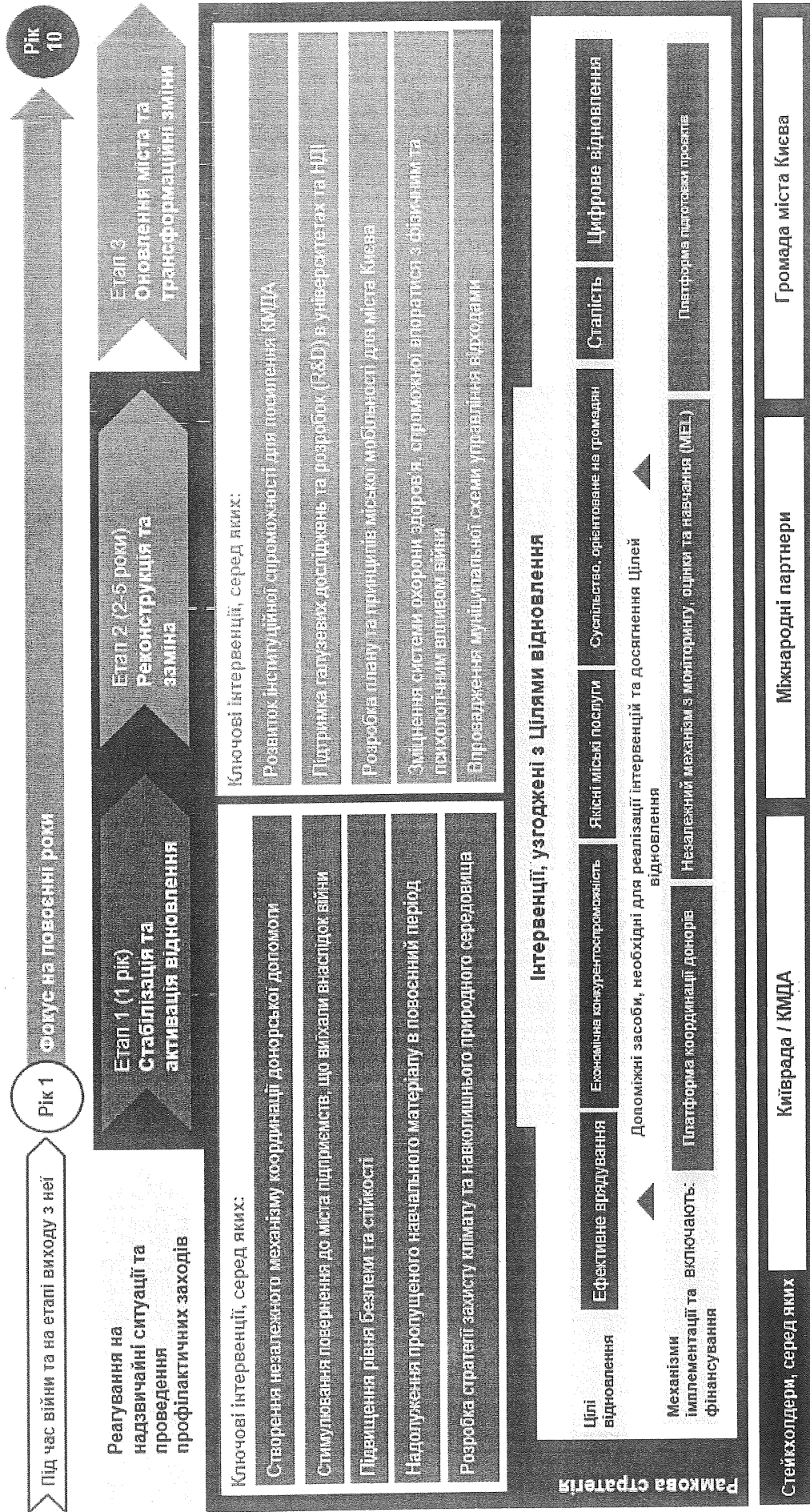
життя, заохоченні киян до участі у міському плануванні, процесах низової демократії, наданні якісних міських послуг, що відповідають їхнім інтересам.

- **Сталість** – створення сталого (sustainable) міста зі зручним, безпечним та інклюзивним міським простором. Зокрема, забезпечення виходу міста на шлях досягнення дружнього до навколишнього середовища майбутнього, стійкого до змін клімату, з нульовими викидами. Зазначені принципи мають бути враховані під час прийняття усіх майбутніх стратегічних рішень.
- **Цифрове відновлення** – надання можливості місту здійснювати відновлення із застосуванням цифрових технологій. Посилення позиції міста Києва, як європейського технологічного хабу, зокрема забезпечення доступу міської влади та мешканців міста до найсучасніших цифрових інструментів та технологій.

Цілі відновлення – це те, на чому місто має зосередитись, щоб створити передумови ефективної реалізації визначеної візії протягом наступних років. Незважаючи на те, що місто потребуватиме додаткових заходів з відновлення (в міру проходження шляху відновлення), фінансові, кадрові та часові обмеження зумовлюють пріоритетність визначених шести Цілей відновлення. Компроміси між вказаними Цілями відновлення мають бути прозоро визначені в рамках демократичних процесів, що відбуваються в місті, з метою зміцнення довіри та утримання міста на погодженому шляху відновлення.

Відповідно до Цілей відновлення визначено та згруповано ряд інтервенцій (завдань), необхідних для ефективного відновлення міста. Зазначені інтервенції є необхідними для перших важливих та фундаментальних кроків, спрямованих на відновлення та розвиток міста. Реалізація інтервенцій потребуватиме відповідного визначення пріоритетів, послідовності та фінансування, що вимагатиме від міста розроблення ефективної архітектури підтримки та реалізації процесу відновлення (див. розділ 4).

Діаграма 7. Рамкова стратегія

3.4. Визначення та пріоритизація цільових інтервенцій

Для кожної з шести Цілей відновлення було визначено ряд інтервенцій, необхідних для повоєнного відновлення міста Києва. Інтервенції охоплюють низку сфер, що відображають специфічні потреби міста Києва та прогрес його розвитку, зокрема широкі стратегічні ініціативи, фінансову та нефінансову підтримку бізнесу, інфраструктурні проєкти, зокрема щодо комунальної та соціальної, ініціативи у сфері містобудування та землекористування, а також ширші соціальні та сталі інтервенції, що відповідають візії розвитку міста Києва. Інтервенції узгоджуються з національними та міжнародними підходами для забезпечення безперешкодної інтеграції з фінансовими партнерами, повинні діяти як «найкращі практики» на рівні міста для економічного відновлення України. Довгий перелік інтервенцій наведено в додатку 5.

Інтервенції спрямовані на тактичний та стратегічний рівні, щоб вивести місто Київ на шлях довгострокового процвітання, одночасно задовольняючи його нагальні потреби. Визначені інтервенції є прикладами того, що місто має реалізовувати і на чому слід зосередити свої зусилля, а тому не є повним переліком дій, які необхідно здійснити.

Інтервенції були приведені у відповідність до конкретних Цілей відновлення, а також для створення умов отримання міжнародної допомоги та узгодження фінансування. Досвід показав, що міжнародні фінансові установи потребують чітких політичних інтервенцій для отримання бажаних результатів та оцінки успішності. Не зважаючи на те, що кожна інтервенція, ймовірно, впливатиме на кілька Цілей відновлення, забезпечення узгодженості з тематичними напрямками має вирішальне значення для їхнього досягнення.

Інтервенції мають різні масштаби, а отже, їх необхідно здійснювати на відповідному рівні, зокрема:

- район міста Києва;
- місто Київ;
- Київська агломерація.

Існує значна кількість заходів, які можна здійснити лише на національному рівні. Наприклад, може бути корисним проведення масштабної податкової реформи, направленої на створення стимулів для інвестицій та відновлення в пріоритетних сферах. Незважаючи на те, що багато з цих заходів мали б позитивний вплив на місто Київ, вони виходять за межі Рамкової стратегії і тому не описуються детально.

Потенційні пріоритетні інтервенції були визначені для кожної Цілі відновлення, які матимуть значний вплив на місто Київ відповідно до його стратегічних цілей та повоєнних потреб. Вони сприятимуть економічному відновленню міста Києва, максимізуючи ефективність того, що вже існує, та спрямовуватимуть підтримку на усунення прогалин у спроможностях міста. Визначення пріоритетів є важливим для спрямування обмежених можливостей та фінансових ресурсів на інтервенції, які можуть забезпечити найбільший вплив на стратегічні пріоритети міста Києва.

Пріоритетність була визначена за допомогою багатокритеріального аналізу (МСА), щоб врахувати низку ключових стратегічних пріоритетів міста Києва та

гарантувати, що підхід до відновлення не уникає викликів сьогодення на користь віддалених цілей. Це дозволяє оцінити кожну інтервенцію за низкою критеріїв, які відповідають потребам міста.

Основними категоріями критеріїв є економічний вплив, вплив на навколишнє природне середовище, рівність і соціальний вплив, доступність, здійсненність та політична узгодженість. Кожна з цих категорій включає кілька критеріїв, згідно з якими інтервенціям присвоюється певний бал. Потім ці бали об'єднуються в єдину метрику, яка може бути використана для комплексного порівняння інтервенцій за всіма критеріями. Це дозволяє визначити пріоритетний короткий список ключових інтервенцій, на яких місто має зосередитися. Повна інформація викладена в додатку 6.

Кожна пріоритетна інтервенція супроводжується детальним оглядом. Він включає в себе: стадію реалізації, ключових стейкхолдерів, потенційні джерела фінансування та попередні тематичні дослідження (де це застосовується). Повна інформація викладена в додатку 7.

Ефективне врядування

Посилення ініціатив міста Києва в аспекті ефективного планування та міського врядування, підтримка інституцій, які покращують операційне управління містом. Зокрема, забезпечення рівного доступу киян до міського врядування, прозоре розкриття інформації про таке врядування та управління містом.

Пріоритетні інтервенції	Стислий опис інтервенції
Реформування системи міського планування, землекористування та містобудування, дозвільних процедур	Вжити заходів з реформування системи міського планування, землекористування та містобудування з метою усунення історичної неефективності для покращення координації процесу відновлення та максимізації можливостей за принципом «відбудувати краще, ніж було» у сфері міського планування. Забезпечити прозорість дозвільних процедур та підвищити рівень захисту об'єктів охорони культурної спадщини (відповідно до чинних стандартів ЄС, відображених в законодавстві України, та з урахуванням специфіки міста Києва, досвіду провідних міст України, світу). Реформування також має передбачати підвищення темпів будівництва соціального житла.
Розробка конструктивного рішення щодо механізму відновлення	Розробити механізм відновлення – організацію / структуру на рівні міста, наприклад, Платформу підтримки на перехідний період (TSF), яка відобразатиме відповідні інституції з відновлення, матиме чіткий, обмежений у часі мандат і зосереджуватиметься на залученні інвестицій, необхідних для повного повоєнного відновлення. Такий механізм має бути розроблено якомога швидше по завершенню війни або, бажано, напередодні.
Розвиток інституційної спроможності для посилення КМДА	Визначити потреби у навчанні співробітників КМДА, відповідальних за втілення повоєнних планів. Києву необхідно провести аналіз навичок та спроможностей співробітників, а також оцінку потреб / прогалів, щоб зрозуміти поточний стан справ. На основі отриманих результатів місто має вжити заходів, включаючи пошук донорської технічної допомоги, співпрацю з університетами, підготовку навчальних курсів і розвиток потенціалу, щоб гарантувати наявність у співробітників критично важливих структурних

	підрозділів КМДА навичок, необхідних для ефективної підготовки та забезпечення процесу відновлення.
Підготовка інтегрованої Стратегії розвитку міста Києва та Генерального плану міста Києва	Підготовка інтегрованої Стратегії розвитку міста Києва та Генерального плану міста Києва має включати: (i) визначення перспективних та швидкозростаючих видів економічної діяльності, а також завдань з вдосконалення політик і створення сприятливої фізичної та економічної інфраструктури з метою забезпечення зростання ключових секторів економіки, (ii) функціональну роль, яку місто Київ може відігравати в європейській економіці, (iii) візію та стратегічні цілі, пріоритети, стратегічні завдання та проектні вимоги, яких необхідно дотримуватись при розробці більш детальних планів нижчого рівня.
Створення незалежної платформи координації донорів	На рівні міста Києва необхідно створити установу / структуру, що відобразатиме відповідну національну координаційну платформу задля забезпечення та залучення міжнародного фінансування та підтримки. Механізми звітності мають бути чіткі, стійкі та узгоджені між собою. Така платформа має здійснювати діяльність у тісній співпраці з Київським міським головою, Київською радою, КМДА та Платформою підтримки на перехідний період (TSF), демонструючи відповідність вимогам донорів щодо відновлення та здатності міста очолити процес відновлення, стати лідером трансформації всієї країни.
Створення платформи підготовки проєктів	<p>Очікується поява значної кількості проєктів з відновлення та реконструкції, які підходять для інвестиційної та проектно-фінансової підтримки. Їх підготовка та координація реалізації потребуватиме створення в рамках архітектури відновлення, визначеної Рамковою стратегією, платформи підготовки проєктів з урахуванням загальноприйнятої практики, яка визначає потреби у значних обсягах донорського та змішаного фінансування. Функціонування такої платформи має узгоджуватися з новостворюваною національною міжвідомчою платформою координації донорської допомоги та будь-яким механізмом підзвітності у сфері державних фінансів та інвестицій, що з'являтимуться.</p> <p>Основна мета діяльності платформи підготовки проєктів полягає у наданні технічної допомоги та підтримки у підготовці проєктів, що сприятиме підвищенню рівня готовності проєктів та їхньої інвестиційної привабливості для донорів, MDB та комерційних банків. Вона має: (i) надавати рекомендації щодо структурування та технічних вимог до проєктних пропозицій задля підтримки інвесторів у підготовці проєктів з відновлення міста Києва, (ii) забезпечувати послідовне та прозоре виконання основних вимог інвесторів, (iii) збирати та надавати потенційним інвесторам, консорціумам та партнерам з реалізації проєктів доступ до достовірної інформації на інтернет-порталі.</p>
Створення незалежного механізму з моніторингу, оцінки та навчання (MEL)	З метою підвищення прозорості, ефективності та досягнення цілей планування й управління містом необхідно заснувати підрозділ з моніторингу, оцінки та навчання (MEL – Monitoring, Evaluation and Learning). Цей підрозділ має проводити моніторинг та здійснювати аналіз інтервенцій, запропонованих Платформою підтримки на перехідний період (TSF). Підрозділ MEL має бути окремим та незалежним. Напрацьовані за результатами моніторингу пропозиції та висновки мають надходити до загальної системи інформування та навчання міської влади.

Економічна конкурентоспроможність

Стимулювання сучасної та динамічної економіки міста Києва, що сприятиме його розвитку, підвищенню рівня зайнятості населення та податкових надходжень. Зокрема, забезпечення доступу ключових галузей та підприємств до всіх видів фінансування (внутрішнього, зовнішнього, приватного і донорського).

Пріоритетні інтервенції	Стислий опис інтервенцій
Підтримка малого та середнього бізнесу (МСБ) в пріоритетних галузях, зокрема надання доступу до фінансування, мікrokредитів та грантів	<p>Пріоритетні галузі економіки та підприємства мають отримати доступ до джерел дешевого фінансування (в ідеалі на тривалий період) для підтримки підприємництва, стимулювання ринку послуг, розвитку бізнесу (будь-якого розміру) та безпосередньо міста. При цьому, з метою полегшення тягаря високих відсоткових ставок, які пропонуються традиційними джерелами кредитування, слід розглянути можливості стимулювання місцевих інвестиційних джерел, а також прямого кредитування.</p> <p>Місто також має розробити та імплементувати програми, спрямовані на підвищення: (i) рівня зайнятості населення; та (ii) кваліфікації працівників, наприклад, шляхом створення тренувальних навчальних центрів (хабів), пов'язаних із діяльністю малого та середнього бізнесу (МСБ) в пріоритетних галузях економіки. Створити кілька навчальних центрів (хабів) за рахунок міжнародної допомоги одразу по завершенню війни; надалі створювати такі центри на основі аналізу попиту ринку праці та результатів обговорення з громадськістю.</p> <p>Такі програми можуть базуватися на довоєнних донорських та національних програмах, які пов'язані з підтримкою МСБ, наприклад програма ПРООН «Підтримка підприємців і життєзабезпечення», або програмах орієнтованих на підприємців, державні програми «Доступні кредити 5-7-9%» чи «Робота», та розширювати їх.</p>
Стимулювання повернення до міста підприємств, що виїхали внаслідок війни	<p>Визначити перелік підприємств, що покинули місто за час повномасштабної військової агресії, встановити з ними контакт та обговорити інфраструктурні та операційні потреби, необхідні для їхнього повернення до міста. Забезпечити створення «платформи сприяння повернення бізнесу» або аналогічного підрозділу у структурі галузевого департаменту КМДА, що надаватиме допомогу та сприятиме поверненню такого бізнесу.</p>
Підтримка будівельного сектору та ініціатив підвищення кваліфікації робітників	<p>Розробити механізми підтримки будівельного сектору. Це має реалізовуватися у поєднанні з цільовими навчальними програмами для підвищення кваліфікації робітників, з метою забезпечення достатньої пропозиції робочої сили для задоволення попиту на неї.</p>
Розробка техніко-економічних обґрунтувань випуску муніципальних облігацій	<p>Підготувати техніко-економічні обґрунтування з метою вивчення перспектив випуску низки муніципальних облігацій для фінансування інвестицій в інфраструктуру та активи міста. Необхідно визначити конкретні об'єкти інфраструктури та послуги, які можуть бути придатними для застосування зазначеного механізму, у разі його реалізації.</p>

Розробка комплексної, інтегрованої стратегії розвитку туризму	Київ – глобальне місто з унікальною історією та культурою, що існує понад тисячу років. Збереження та примноження культурної та архітектурної спадщини міста Києва зміцнить його ідентичність та забезпечить реалізацію унікального міського досвіду, який приваблюватиме міжнародний бізнес, туристів, студентів та творчі медіа для розбудови яскравої, провідної, європейської столиці. Для реалізації цих переваг необхідно розробити стратегію розвитку туризму, яка включатиме ініціативи зі збереження культурної спадщини міста Києва.
Підтримка галузевих досліджень та розробок (R&D) в університетах та НДІ	Провести опитування щодо потреб університетів, НДІ та ключових підприємств міста. За результатами: створити програму з підвищення здатності університетів та НДІ брати участь у галузевих дослідженнях та розробках (R&D), дослідити можливості розвитку донорської підтримки та зв'язків з європейськими університетами та можливість створення центру передачі технологій для допомоги університетам та НДІ комерціалізувати свої дослідження (інтелектуальну власність).
Сприяння залученню внутрішніх інвестицій у процес відновлення	Залучення внутрішніх інвестицій є життєво важливим для стійкого розвитку міста Києва. Необхідно переглянути й посилити спроможності міста шляхом встановлення прозорих та чітких процедур для потенційних інвесторів та розширення можливостей державно-приватного партнерства (ДПП) з метою залучення внутрішніх інвестицій. Якісна підготовка інвестиційних проєктів та їх подальший супровід посилять інтерес інвесторів до міста Києва.

Якісні міські послуги

Розвиток та модернізація міської інфраструктури, транспортного комплексу в місті з метою забезпечення міцного, спрямованого на майбутнє фундаменту сучасного міста та створення комфортного, безпечного, та придатного для життя міського середовища.

Пріоритетні інтервенції	Стислий опис інтервенцій
Визначення територій пріоритетного розвитку у місті Києві та Київській агломерації для підвищення безпеки, комфорту та зручності для життя	З метою стимулювання залучення приватного сектору до процесів відновлення міста Києва необхідно визначити території пріоритетного розвитку і підготувати плани розвитку з чіткими показниками щодо дозволених та заборонених видів діяльності та умов розвитку. Ранжувати території за критеріями: (i) важливості для економіки та функціонування міста Києва; (ii) легкості розвитку; та (iii) зацікавленості приватного сектору. Невідкладна реалізація одного / двох пілотних проєктів та подальше екстраполювання отриманого досвіду.
Створення плану відновлення енергетичної	Інфраструктура для електро- та тепlopостачання має бути відновлена відповідно до міського плану, що має враховувати: (i) майбутні особливості споживання, зокрема електротранспорт (EV), електричне опалення, (ii) майбутні зміни у галузі тепlopостачання, (iii) необхідність збалансування

інфраструктури та системи теплопостачання	пропозиції та попиту, потрібні для цього технології, (iv) необхідність декарбонізації виробництва теплової енергії (у першу чергу в житлових районах) для вирішення проблеми низької якості повітря. Необхідно залучити донорське фінансування для створення низьковуглецевих джерел теплопостачання, пріоритизуючи райони з високою щільністю населення, щоб поліпшити якість повітря. Цей план також має враховувати потреби у технічній допомозі.
Підвищення рівня безпеки та стійкості	Застосувати низку заходів для подальшого підвищення рівня безпеки та стійкості міста Києва для його мешканців. Це може включати посилення систем моніторингу та попередження про надзвичайні ситуації, посилення безпекової архітектури та зміну використання захисних споруд. Підвищення рівня безпеки та стійкості міста є необхідною передумовою залучення інвестицій та його економічного успіху, оскільки без таких заходів Києву буде складно залучити міжнародну бізнес-спільноту до довгострокового співробітництва.
Розробка плану та принципів міської мобільності для міста Києва	Покращення сполучення та мобільності у всьому місті відіграватиме фундаментальну роль у прискоренні його соціального та економічного відновлення. Щоб продемонструвати ці наміри та забезпечити ефективне фінансування, необхідно розробити план сталої міської мобільності, який має включати маршрути для всіх видів громадського та приватного транспорту, забезпечити надійний та безпечний громадський транспорт, а також просувати візію «зеленого та безпечного міста». План має заохочувати мешканців перейти від використання приватного транспорту до використання громадського транспорту, велосипеда чи пересування пішки через зміни інфраструктури та надання економічних та поведінкових стимулів, включно з інформаційними кампаніями. План має покращити сполучення житлових та бізнес-активних районів Києва.

Суспільство, орієнтоване на громадян

Громада (мешканці) має стати безпосереднім учасником процесів відновлення, що сфокусовані на підтримці вразливих та соціально незахищених верств населення у всіх аспектах міського життя, заохоченні киян до участі у міському плануванні, процесах низової демократії, наданні якісних міських послуг, що відповідають їхнім інтересам.

Пріоритетні інтервенції	Стислий опис інтервенцій
Створення ефективних систем залучення громадськості	Очевидно, важливим є залучення громадян / громад на засадах демократичного управління за принципом «знизу догори». Необхідно розробити комунікаційний план щодо розробки планів відновлення і майбутнього Генерального плану міста Києва. Залучення громадян, проведення громадських слухань можна проводити очно чи в електронному форматі через Київ цифровий та інші цифрові системи. Спільне планування, бюджетування та реалізація можуть бути підтримані за допомогою платформ залучення, які надають громадянам можливість, наприклад, визначати пріоритети міських витрат, ділитися ідеями та обговорювати їх з міською владою або отримувати зворотній зв'язок від неї. Ці процеси, яким має сприяти підвищення рівня діджиталізації міста Києва, можуть базуватися на таких ініціативах як створення просторів Vcentri HUB та

	<p>прес-центр «КиївІнформ». Це також має включати ініціювання громадських слухань та місцевих ініціатив, публічні консультації в електронній формі та конкурси для визначення проєктів, розроблених інститутами громадянського суспільства, а також передбачати аналіз потреб GESI та конфліктної чутливості.</p>
<p>Надолуження пропущеного навчального матеріалу в повоєнний період</p>	<p>Розробити та імплементувати програми надолуження пропущеного навчального матеріалу для здобувачів освіти, навчання яких постраждало, застосовуючи значний досвід підвищення кваліфікації працівників, накопичений у місті Києві. Такі програми можуть бути реалізовані разом із комплексними програмами психологічної підтримки. Цей процес має супроводжуватись ремонтом і реконструкцією пошкоджених навчальних закладів, оновленням їх матеріально-технічної бази та тренінгами для вчителів.</p> <p>Необхідно розвивати існуючі соціальні взаємовідносини з різноманітними підприємствами міста Києва, що забезпечують навчання людей в певних галузях, з метою задоволення конкретних потреб ринку праці, сприяючи зайнятості населення (наприклад, державно-приватне партнерство з L'Oreal для людей з особливими освітніми потребами).</p>
<p>Заохочення суспільної інтеграції, згуртованості та поліпшення доступності послуг</p>	<p>Суспільна інтеграція ВПО та киян, які повертаються, до міста має бути пріоритетом. Це необхідно для створення відчуття спільноти та уникнення , напруги між жителями міста, які не покидали місто в період активних бойових дій, та тими, які виїжджали з нього. До того ж, необхідно поліпшити доступність фізичної інфраструктури та транспортної системи міста, поліпшити дотримання стандартів доступності будівель, особливо муніципальних, для врахування потреб людей, що змінилися внаслідок війни. Також, потрібно забезпечити доступ до субсидованого житла для найбільш вразливих верств населення, зокрема для ВПО.</p>
<p>Стимулювання інклюзивного ринку праці</p>	<p>Структурні зміни в суспільстві, такі як збільшення кількості ВПО та ветеранів війни, потребують реагування на ринку праці. Це питання має вирішуватися шляхом відновлення балансу між попитом і пропозицією робочої сили в місті і повинно працювати в поєднанні з іншими заходами, такими як підтримка малого та середнього бізнесу тощо. Вразливі категорії населення, ВПО, ветерани війни та жінки мають бути залучені до цих заходів, щоб забезпечити їхню участь у формуванні інклюзивної робочої сили. Місто має заохочувати інклюзивний ринок праці, який підтримує інтеграцію мігрантів, ВПО та ветеранів; (фінансово) підтримує підприємства, щоб вони могли утримувати кваліфікованих працівників; дозволяє підприємствам навчати працівників для заповнення прогалів у навичках; забезпечує належні заходи з підвищення кваліфікації за допомогою академічних програм надолуження відставання, і завдяки цим заходам знижує рівень безробіття.</p>
<p>Зміцнення системи охорони здоров'я, спроможності впоратися з фізичними та психологічними наслідками війни</p>	<p>Зміцнити систему охорони здоров'я, зокрема підвищити її спроможність надавати медичну допомогу в умовах зростання додаткового навантаження на неї внаслідок дефіциту кадрів, збільшення кількості пацієнтів (ВПО, та ветеранів війни із комплексними пораненнями) та рівня тяжкості / складності звернень через вплив війни, особливо на ментальне здоров'я.</p> <p>Ці заходи можуть включати співпрацю з третіми країнами для використання їхнього досвіду, залучення донорського фінансування для створення нових реабілітаційних центрів і зміни маршрутів пацієнтів для використання можливостей міста Києва (включно з цифровими), з метою зменшення навантаження на систему охорони здоров'я; а також будівництво нових реабілітаційних центрів за кошти донорів. Поліпшити забезпечення киян</p>

	спортивно-оздоровчою інфраструктурою, з метою залучення їх до спортивної та фізкультурно-оздоровчої діяльності, фізкультурно-спортивної реабілітації й активного відпочинку, що дозволить скоротити навантаження на систему охорони здоров'я у довгостроковій перспективі.
--	--

Сталість

Створення сталого (sustainable) міста зі зручним, безпечним та інклюзивним міським простором. Зокрема, забезпечення виходу міста на шлях досягнення дружнього до навколишнього середовища майбутнього, стійкого до змін клімату, з нульовими викидами. Зазначені принципи мають бути враховані під час прийняття усіх майбутніх стратегічних рішень.

Пріоритетні інтервенції	Стислий опис інтервенцій
Розробка стратегії переходу міста Києва до низьких або нульових викидів вуглецю та плану дій боротьби зі змінами клімату з чітким встановленням цілей	Провести аналіз виконання Стратегії низьковуглецевого розвитку України до 2050 року (розробленої у 2017 році) з точки зору міста Києва. Серед питань для дослідження мають бути: (i) розвиток високоефективної комбінованої генерації енергії на місцевому рівні, (ii) підтримка впровадження технологій накопичення енергії, (iii) підтримка інтенсифікації громадського транспорту разом із пропонуваним дослідженням мобільності у місті Києві, (iv) розвиток водневої генерації. Стратегія, що пропонується до розробки, має враховувати потреби у технічній допомозі та доповнювати план дій із розвитку зеленого міста, який наразі розробляється.
Розробка стратегії захисту клімату та навколишнього природного середовища	Місту потрібна оновлена екологічна стратегія, яка ґрунтується на попередніх напрацюваннях, включаючи Екологічну стратегію міста Києва до 2030 року, та узгоджується з фінансовими потребами. Вона має охоплювати питання пом'якшення наслідків зміни клімату (з посиланням на стратегію переходу до низьких або нульових викидів вуглецю), адаптації / стійкості та екології / біорізноманіття. Місту необхідно провести роботу з визначення чітких політик, які: (i) можуть бути прийняті на місцевому рівні, (ii) максимізують і визначають пріоритетність впливу на навколишнє середовище, і (iii) узгоджуються з міжнародними стандартами і національною політикою (якщо це можливо). Прикладами можуть бути розвиток досвіду у дослідженні біорізноманіття та реабілітації ґрунтів.
Розширення співпраці з ЄБРР в рамках програми «Зелені міста» у Києві	Київ приєднався до програми ЄБРР «Зелені міста» у 2019 році. Програму було призупинено внаслідок війни. Необхідно відновити, прискорення, посилення та розширення співпраці з ЄБРР в рамках програми «Зелені міста», враховуючи значні негативні наслідки воєнних дій на довкілля. Київ повинен прагнути співпрацювати з ЄБРР щодо ініціативи «Зелені міста», а також активно співпрацював з ЄБРР у таких пріоритетних секторах, як енергетика, транспорт та цифрова інфраструктура.

Впровадження муніципальної системи управління відходами	Задля забезпечення здорового та зеленого майбутнього міста Києва, необхідно запровадити муніципальну систему управління відходами, що заохотить громадян сортувати, збирати та утилізувати відходи; систему, яка відповідатиме стандартам охорони навколишнього природного середовища. Для успіху місто має інвестувати у реалізацію та функціонування цієї системи. Необхідно приділити окрему увагу утилізації відходів, що утворились внаслідок війни.
--	---

Цифрове відновлення

Надання можливості місту здійснювати відновлення із застосуванням цифрових технологій. Посилення позиції міста Києва, як європейського технологічного хабу, зокрема, забезпечення доступу міської влади та мешканців міста до найсучасніших цифрових інструментів та технологій.

Пріоритетні інтервенції	Стислий опис інтервенцій
Розробка стратегії розвитку інновацій	Посилити здатність економіки міста Києва генерувати інноваційні продукти та продукти з вищою доданою вартістю, таким чином підвищуючи добробут міста та його здатність виходити на важливі європейські та світові ринки й закріплюватися на них. Інтервенція складається з двох основних заходів – дослідження ініціатив з цифровізації, які можуть використати ключові галузі економіки для підвищення своєї продуктивності та товарної спеціалізації, та дослідження можливостей посилення та розширення існуючих наукових та технологічних парків міста Києва, створення кварталів інновацій у місті та поряд з ним. Київ вже має приклади кварталів інновацій, зокрема, UNIT.City та Academ.City, що створюється. Необхідно забезпечити підтримку таких кварталів і заохочувати приватний сектор до створення подібних кварталів інновацій в місті. Такі квартали можуть бути розташовані поряд з вищими навчальними закладами або будуватися в рамках благоустрою / забудови земельних ділянок у промислових зонах, що підлягають реновації. Квартал інновацій має включати майстерні / виробничі площі, бізнес-інкубатор й інформаційно-просвітницькі об'єкти вищого навчального закладу, а також житлові приміщення для проживання персоналу та кадрів.
Подальша цифровізація систем міста Києва	Діджиталізація усіх процесів у місті Києві з використанням прогресивних досягнень та інновацій воєнного часу є запорукою покращення міського управління, оптимізації, запобігання корупції, зниження витратної частини бюджету тощо. Зосередити зусилля на розширенні вже існуючих ініціатив у сфері діджиталізації, розроблених та реалізованих у довоєнний період, наприклад, платформи Київ Цифровий, з метою максимального включення усіх функцій SMART city. Розширення цифрових послуг дозволить місту ефективніше залучати киян та громадські організації, бізнес-структури до процесів відновлення.
Модернізація цифрової інфраструктури	Оновити цифрову інфраструктуру, включно з широкосмуговою / оптичною мережею, радіомережею, інтернетом та іншими видами зв'язку, які використовуються для SMART city, щоб підтримати можливості та наявні досягнення міста Києва в ІТ сфері. Це також передбачає створення необхідних ресурсів для підтримки цифрової інфраструктури, та для забезпечення

безперебійної роботи у надзвичайних ситуаціях. Модернізуючи цифрову інфраструктуру, місто може використати свої переваги в ІТ-сфері, тим самим стимулюючи повернення бізнесу та створення нових підприємств.
--

3.5. Можливості та потенціал відновлення міста Києва

Досягнення Цілей відновлення та пов'язаних з ними інтервенцій, розробка будь-якої архітектури реалізації та фінансування відновлення, ймовірно, вимагатиме підвищення кваліфікації наявних кадрів та посилення потенціалу в ключових сферах. Це буде доповненням до наявних спроможностей міста, які будуть покращені завдяки відповідним інтервенціям, рекомендованим у сфері ефективного врядування, та впливу інших пріоритетних інтервенцій. Крім того, для реалізації будь-якого остаточного плану відновлення, що ґрунтуватиметься на роботі, розпочатій згідно з Рамковою стратегією, ймовірно, знадобиться посилення таких спроможностей і нарощування існуючого потенціалу.

Наразі багато з необхідних навичок мають громадяни України, які працюють, наприклад, у міжнародних донорських організаціях, і яких доцільно залучити до процесів післявоєнного відновлення України та міста Києва. Навички та стійкість мешканців Києва були визначені, як життєво важлива сила міста, і їх необхідно використовувати та залучати до роботи.

Точно визначити, які саме навички потрібні, можна лише після розробки більш детального плану відновлення. Оскільки Рамкова стратегія є першим кроком на шляху до відновлення міста Києва, вона не містить остаточної дорожньої карти відновлення. Однак можна визначити певні універсальні навички, що ґрунтуються на попередніх тематичних дослідженнях та досвіді, - нижче наведено їхній загальний, але не вичерпний перелік:

- стратегічне та інтегроване просторове планування
- економічна географія та регіональне планування
- сприяння екологічним реформам
- розробка та підготовка проєктів і програм
- управління впровадженням проєктів
- планування інвестицій та капітальних вкладень
- комерційне структурування, бізнес кейс девелопмент
- фінансове моделювання
- моніторинг та оцінка
- економетричне моделювання
- вуглецеве базування
- цифрове моделювання фізичних об'єктів.

Історично склалося так, що місто Київ має певні прогалини в реалізації інфраструктурних проєктів та міському плануванні, і для його відновлення знадобиться додатковий потенціал. Значна кількість проблем, з якими місто стикалося до війни, були пов'язані з труднощами переведення ефективних стратегічних планів у практичну площину з різних причин, багато з яких не залежали від міста. Оскільки місто прагне запустити процес трансформаційних змін і скористатися цією можливістю, не можна допустити повторення такої ситуації.

Крім того, місто Київ стикається з проблемою можливостей через експоненціальне зростання попиту на послуги, спричинене повномасштабною війною. Це означає тимчасово високий рівень попиту на послуги в окремих сферах, наприклад, житловому господарстві та реагуванні на надзвичайні ситуації, і в середньостроковій перспективі такі сфери потрібно буде ефективно укомплектувати кадрами з можливістю подальшого скорочення їх штату після зменшення попиту на послуги.

Існуючі ініціативи з трансформації, такі як «Архітектура реформ в Україні» ЄБРР, щодо яких наразі вживаються заходи з розширення їхнього масштабу та впливу, можуть слугувати перевіреною моделлю для підтримки процесу відновлення. Ці програми технічної допомоги використовують наявний досвід і можливості України та міста Києва і допомагають ефективніше застосовувати їх у відповідних організаціях.

Тому розробка практичного підходу до імплементації планів відновлення, розробленого Києвом, стане першочерговим пріоритетом для міста на найближчий час. Як свідчить практика, цього, ймовірно, вимагатимуть донори та уряди іноземних держав по завершенню війни. Те, як буде створена ця архітектура імплементації, має обговорювати саме місто, але воно має керуватися ключовими принципами, які забезпечать її ефективність.

Розділ 4. Принципи задоволення потреб міста Києва у відновленні

4.1. Впровадження заходів з відновлення міста Києва

Важливість планування та реалізації

Досвід показує, що плани відновлення найчастіше зазнають невдачі у зв'язку з поганою реалізацією. Вкрай важливо, щоб надійна та ефективна архітектура реалізації планів відновлення була створена і працювала одразу по завершенню війни, та початку серйозної роботи з відновлення та відбудови. Досвід відновлення інших міст показує, що ефективність часто пов'язана з: (i) безпосереднім залученням громадянського суспільства до підготовки планів відновлення, (ii) застосуванням заходів для забезпечення підзвітності та прозорості використання коштів на відновлення, і (iii) підготовки до майбутнього завдяки постійному навчанню та адаптивності. Ці три критично важливі фактори успіху мають характеризувати архітектуру відновлення, яку має розробити місто Київ.

Структура архітектури відновлення остаточно не визначена, її має визначати саме місто Київ, і вона має належати громаді. Це необхідно для розробки містом власного підходу до архітектури реалізації та забезпечення власного відновлення. Досвід повоєнного відновлення також вказує на те, що для ефективного та результативного функціонування вказаної архітектури, місто має зосередитися на таких аспектах:

1. Зміцнення та підтримка відповідної (відповідних) інституцій шляхом визначення необхідних компетенцій, можливостей та спроможностей, необхідних для нагляду за виконанням планів реконструкції, відновлення та розвитку.
2. Формування нових структур, необхідних для визначення проєктів відновлення та управління фондами відновлення.
3. Інтеграція існуючих і нових організацій у виконавчу «екосистему», що забезпечує підзвітність і прозорість.

Значна частина міжнародного фінансування, структура надання допомоги та імплементації архітектури планування відновлення України швидко розвивається. На національному рівні «Архітектура реформ в Україні» ЄБРР³³ зараз переорієнтовується на підтримку потреб у надзвичайних ситуаціях, відновленні та реконструкції. Інші ініціативи, такі як партнерство з Великою сімкою (G7) та Урядом³⁴, готуються до підтримки Національного плану відновлення України. Рамкова стратегія має бути узгоджена з цими ініціативами таким чином, щоб забезпечити підзвітність і прозорість використання коштів на відновлення, та побудувати довіру в громадянському суспільстві.

Архітектура відновлення міста Києва має бути узгоджена з міжнародно визнаними принципами управління та структурними принципами, щоб її можна було

³³ Ця програма була започаткована у 2016 році для підтримки довоєнної трансформації економіки та державного сектору України. Понад 200 співробітників ЄБРР працюють у ключових державних відомствах з метою зміцнення їхнього потенціалу та спроможностей.

³⁴ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/02/24/g7-leaders-statement/>

відтворити в інших субнаціональних умовах по всій Україні. Не зважаючи на те, що багато з цих ініціатив координуються на національному рівні, на регіональному та місцевому рівнях існуватимуть значні відмінності в потребах і пріоритетах. У випадку міста Києва збитки, завдані війною, є менш серйозними, ніж на сході України. Однак столичний регіон потребує розміщення та підтримки непропорційно великої кількості переміщених осіб з інших регіонів та пом'якшення інших наслідків війни, водночас прагнучи відновити довоєнну економіку з процвітаючим приватним сектором і продовжити амбітну програму модернізації економічної та соціальної інфраструктури.

Таким чином, Рамкова стратегія має бути інтегрована в Національний план відновлення, але, ймовірно, матиме більш комплексний і широкий спектр завдань. Значна кількість національних і донорських ініціатив зосереджуватимуться насамперед на надзвичайних ситуаціях і гуманітарному реагуванні, що не відповідає ключовим потребам міста Києва. Важливо, щоб Київ скоригував і прискорив розпочатий ще до війни перехід до економіки з високою доданою вартістю, яка є екологічно стійкою і характеризується інклюзивним розвитком.

Цілі та принципи проєктування архітектури відновлення

Важливим першим кроком для міста Києва є взяття на себе відповідальності за розробку архітектури відновлення відповідно до ключових міжнародно визнаних і затребуваних принципів проєктування. Цей процес має ґрунтуватися на консенсусі та досягненні згоди між ключовими групами стейкхолдерів: міжнародними донорами та інвесторами, національним урядом, міською владою, бізнесом, громадськістю та асоційованими організаціями. Важливо, щоб громадянське суспільство та неурядові організації були залучені до цього процесу значною мірою. Необхідно також визнати, що, політики і принципи, особливо пов'язані з кліматом та довкіллям суттєво змінилися з плином часу і будуть змінюватися й надалі.

Місто потребуватиме ефективної архітектури відновлення для розвитку потенціалу та заповнення прогалин у навичках та спроможностях, які наразі існують. Водночас архітектура відновлення має сприяти та координувати міжнародну допомогу відповідно до принципів належного врядування та міжнародно визнаних норм. Існує шість ключових цілей, яких необхідно досягти:

1. Взаємодія між Київською радою, Київським міським головою, КМДА, громадськими організаціями та громадянським суспільством для визначення потреб у відновленні та зростанні, а також для визначення обсягу багаторівневих проєктів з відновлення та програмних вимог.
2. Залучення міжнародних фінансових партнерів, донорських організацій та приватного сектору економіки задля оптимізації інвестицій та фінансування заходів, передбачених Рамковою стратегією.
3. Надання підтримки зі сприяння залученню прямих іноземних та внутрішніх інвестицій, групам виконавців та більш широкому колу постачальників.
4. Надання послуг промоутерам та спонсорам проєктів, а також оптимізація та прискорення фінансування та реалізації капітальних проєктів.
5. Забезпечення безперервності інвестицій та повного «життєвого циклу активів» від проєктування, будівництва та розробки до експлуатації та постійного надання послуг.

6. Забезпечення підготовки проєктів та набуття додаткових технічних навичок і можливостей для існуючих функціональних і сервісних підрозділів.

З метою трансформації міста Києва, управління містом, планування та його розвиток вимагатимуть інших підходів, ніж до повномасштабної війни. Це передбачатиме подолання залежності від радянського стилю міського планування, управління наданням послуг та інфраструктурою, і доповнюватиме переорієнтацію на ЄС та Захід.

Архітектура відновлення, розроблена Києвом, має асоціюватись зі змінами, що ведуть до оновлення. Це вимагатиме численних змін, включаючи спільне та інтегроване планування, нові способи закупівлі товарів і послуг, необхідних для реконструкції, приватні інвестиції та нові партнерства. Ці зміни мають супроводжуватися реформами управління та запровадженням прозорих і чітких механізмів звітності. Для того, щоб ці зміни мали найбільш значний вплив, вони мають бути ретельно, але швидко розглянуті, а рекомендації мають бути надані якнайшвидше.

Діалоги та консультації зі стейкхолдерами, проведені під час розробки Рамкової стратегії, визначили важливість семи взаємопов'язаних основних компонентів, які відображають власні потреби міста в архітектурі реалізації. Детальний опис вимог наведено у додатку 8.

Діаграма 8. Основні компоненти та принципи розробки архітектури відновлення

Основні компоненти процесу проєктування архітектури впровадження		
Ефективне врядування	Створення локальної цінності	Зовнішнє узгодження
Приведено у відповідність до ключових міжнародно визнаних принципів, які вимагають донори та фінансові установи	Належить місту Києву і базується на консенсусі між міськими стейкхолдерами та громадянським суспільством	Подолання залежності від радянської спадщини, переорієнтація на ЄС та використання сучасних даних та технологій
 Прозорість та підзвітність Розбудова доброчесності та довіри	 Інклюзивність та справедливість Інтегрованість та збалансованість	 Узгодження на міжнародному рівні На основі даних та технологій Співзалежність та суміжність

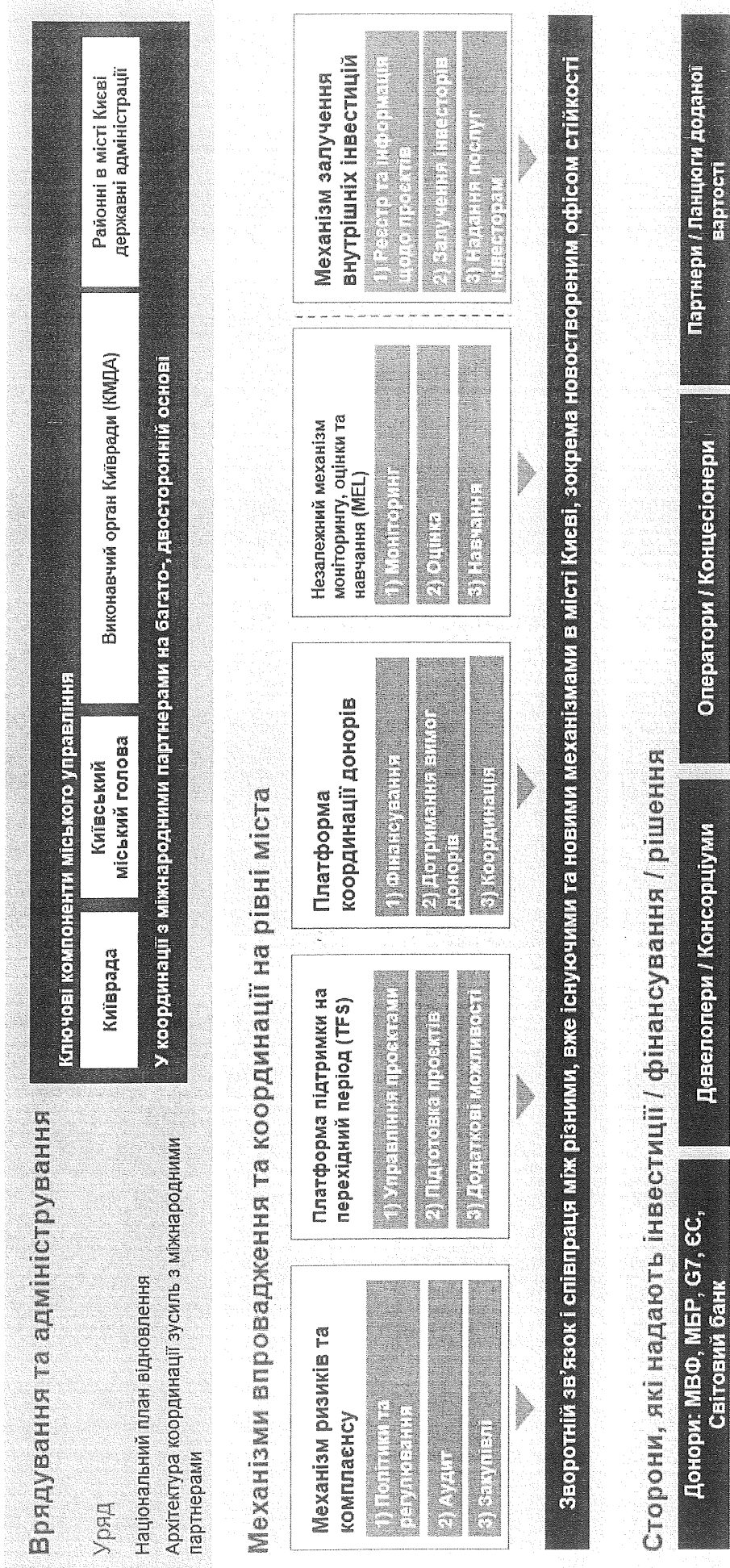
Механізми реалізації відновлення

Реалізація та ефективне здійснення відновлення міста Києва буде складним завданням і створить значне навантаження на всі системи міста. Воно передбачатиме задоволення вимог широкого кола стейкхолдерів, включно з міжнародними донорами та фінансовими партнерами, які матимуть суворі умови надання фінансування. Крім того, це вимагатиме залучення значного, але, що важливо, тимчасового додаткового адміністративного потенціалу та певних специфічних навичок.

Архітектура відновлення може мати низку ключових елементів, заснованих на найкращих міжнародних практиках, які б доповнювали існуючі адміністративні функції та були підзвітні стейкхолдерам міста Києва. Три конкретні приклади включають:

- **Платформу координації донорів** для структурування фінансування та розподілу коштів у підзвітний та прозорий спосіб, який може включати ІТ-інструменти з метою формування переліку та зіставлення потенційних проєктів та інтересів донорів.
- **Незалежний механізм моніторингу, оцінки та навчання (MEL)**, який відповідатиме за аудит залучення та використання коштів, а також за подальший моніторинг та оцінку досягнення ключових показників ефективності (KPI) та цільових проміжних показників, результатів та наслідків.
- **Платформу підготовки проєктів**, яка забезпечить підготовку проєктів і зосередиться на визначенні, встановленні пріоритетів і послідовності ключових проєктів з відновлення у цільових секторах, які супроводжуватимуться повним техніко-економічним аналізом.

Діаграма 9. Концепція потенційної архітектури відновлення

Києву також доведеться інвестувати значні кошти у створення додаткового потенціалу на випадок надзвичайних ситуацій, а також на пошук та залучення осіб з відповідними навичками в Україні. Вимоги, визначені в розділі 3.5. Також місту слід розглянути можливість проведення ретельного аналізу навичок і оцінки потреб для забезпечення всіх своїх вимог до закінчення війни і реалізації майбутнього плану відновлення.

За потреби Київ може створити підрозділ зі сприяння залученню міжнародних інвестицій для покриття потреб з відновлення і підтримки їх координації у складі КМДА, який працюватиме незалежно і в тісній координації зі всіма стейкхолдерами. Це забезпечило б центральну структуру для реалізації механізмів відновлення, яка у відповідний момент стала би точкою переходу від тимчасового потенціалу до додаткового потенціалу, що зберігатиметься на постійній основі.

4.2. Залучення міжнародних фондів, міжнародне фінансування та його координація

Масштаб проблеми

Жодна міжнародна інституція не зможе покрити потреби України у фінансуванні післявоєнної відбудови, а сам Київ не зможе покрити витрати, пов'язані з реалізацією плану відновлення. Наразі фінансування допомоги у надзвичайних ситуаціях та відновлення підтримується значною кількістю різноманітних двосторонніх та багатосторонніх донорських установ та міжнародних організацій. За наявності відповідних запобіжних заходів і гарантій, приватний сектор також може відігравати важливу роль у мобілізації додаткового капіталу та експертизи у сфері розвитку, виступаючи в ролі постачальника боргових зобов'язань / акціонерного капіталу або одержувача кредитів і кредитних гарантій. Ключовим завданням залишатиметься швидка, ефективна та цілеспрямована мобілізація всіх фінансових ресурсів та джерел фінансування.

До цього часу значна частина допомоги надавалася країні на грантовій основі або на пільгових умовах кредитування та погашення. Це триватиме й надалі, оскільки короткострокова допомога у надзвичайних ситуаціях домінує в діяльності міжнародних донорських організацій. Однак, щоб зробити можливими довгострокові інвестиційні пріоритети, будуть потрібні більш традиційні моделі комплексної перевірки та ретельної експертизи.

Це також вимагатиме посилення ролі приватного сектору в мобілізації додаткового капіталу та експертизи у сфері розвитку. Це передбачатиме змішані моделі фінансування – від грантів до кредитів і кредитних гарантій, боргових зобов'язань і власного капіталу, а також традиційні моделі проєктного фінансування. Рамкова стратегія має відповідати цим вимогам, особливо щодо прозорості, ESG, рівності та доступу, а також запровадити механізм зміцнення довіри та впевненості у витрачанні коштів. Здатність мобілізувати всі фінансові ресурси та джерела фінансування вчасно, ефективно та цілеспрямовано залишатиметься ключовим викликом для реалізації проєктів відновлення.

Вирішення проблем з фінансуванням та залученням коштів

Вкрай важливо, щоб місто Київ уникнуло проблем залежності від донорів, викривлення місцевої економіки та послаблення вітчизняного приватного сектору в контексті значного зовнішнього та донорського фінансування планів відновлення та відбудови. Тому важливо розширити власні джерела доходів міста Києва, де це можливо, і заохочувати використання коштів внутрішнього приватного сектору для фінансування проєктів, зокрема розвитку та модернізації міської інфраструктури та житлового будівництва.

Важливо, що від міста Києва, ймовірно, вимагатиметься тісна співпраця зі змішаними фінансовими та напівкомерційними установами з-поміж його міжнародних партнерів. Ці установи висувають інші, більш жорсткі вимоги, і підхід міста Києва до фінансування має працювати в цьому форматі.

Тому на початку відновлення необхідно чітко визначити пріоритетність життєздатних інвестиційних проєктів та вдосконалення політик. Існують суттєві обмеження бюджету міста, які лімітуватимуть його здатність самостійно фінансувати відновлення, а міжнародні партнери вимагатимуть чіткого фокусування та визначення пріоритетів.

Києву також варто розглянути можливість використання інноваційних інструментів фінансової підтримки, таких як муніципальні облігації. Муніципальні облігації – це боргові цінні папери, випущені державними та місцевими органами влади; по суті, це позики, які (національні) інвестори надають місцевим органам влади і які використовуються для фінансування громадських робіт. Муніципальні облігації були випущені багатьма містами Західної, Центральної та Східної Європи, і очікується, що міжнародні партнери нададуть Україні та Києву детальну інформацію про свій досвід випуску таких облігацій. Пріоритетним завданням міста має стати підготовка комплексної стратегії фінансування плану відновлення, без якої план відновлення може бути серйозно скомпрометований.

Стратегія фінансування має бути розроблена паралельно з архітектурою реалізації, що забезпечить успішну реалізацію Рамкової стратегії. Стратегія фінансування має включати:

- програму заходів з оздоровлення фінансів міста Києва;
- забезпечення залучення національного приватного сектору до процесу відновлення;
- механізм координації та управління донорською допомогою на місцевому рівні.

Києву необхідно буде самостійно обговорити та узгодити свої стратегічні інвестиційні пріоритети в рамках стратегії фінансування відновлення країни на більш пізній стадії. Це матиме вирішальне значення для забезпечення цілеспрямованого фокусування та ефективних переговорів з міжнародними партнерами. Ці пріоритети мають включати стимули зростання, закріплення визначених довгострокових благ, цілі, що залежать від обраного шляху, важелі впливу приватного сектору, співвідношення ціни та якості, вплив за межами міста Києва та економічну залежність. Крім того, все більше донорів та інвесторів звертають увагу на кліматичні фінанси та екологічні показники.

Діаграма 10. Провідні інвестиційні інструменти ESG

Провідні інвестиційні інструменти та стандарти ESG:

Інтеграція 17 цілей сталого розвитку (ЦСР) та 157 показників ефективності (KPIs) в процес прийняття інвестиційних рішень та реалізації проєктів

Застосування міжнародних стандартів таких як:

Принципи Екватора, PRI, ISSB, TCFD, Міжнародна платформа ЄС зі сталого фінансування

показників і незалежних механізмів сертифікації для всіх відповідних проєктів і програм.

Київ міг би підкріпити свої стратегічні інвестиційні пріоритети провідними світовими практиками у сфері ESG, а також інструментами та стандартами, такими як Зелений кліматичний фонд та Цілі сталого розвитку, як ефективний інструмент захисту. Це також, ймовірно, допоможе отримати доступ до капіталу на більш вигідних умовах і відповідати міжнародним стандартам розкриття інформації та звітності, таким як Принципи Екватора, як показано на діаграмі 10.

Крім того, важливою є можливість донести до ключових стейкхолдерів та інвесторів ширші соціальні, екологічні, кліматичні зобов'язання та зобов'язання щодо сталого розвитку. Подальший розгляд можна було б приділити використанню міжнародно визнаних стандартів, контрольних

4.3. Ризики та стратегія їх мінімізації

Рамкова стратегія розроблена для реалізації в різних умовах і може враховувати різний ступінь сприятливості різноманітних факторів. Однак, щоб не працювати у вакуумі, Рамкова стратегія опирається на базовий рівень очікувань щодо сприятливого середовища. Нижче наведено чотири ключові ризики, які були розглянуті:

- **Політична динаміка:** Як і в будь-якій іншій юрисдикції, місто Київ має власну політичну динаміку, а Рамкова стратегія позиціонує себе як політично нейтральна і зосереджена на розширенні прав і можливостей всього міста та його стейкхолдерів.
- **Мінлива і нестабільна динаміка війни:** Різні етапи відновлення, передбачені Рамковою стратегією, допускають можливість зміни інтенсивності конфліктного середовища, яке, як вважається, може покращуватись на різних етапах. Таким чином, невідкладні та необхідні інтервенції відносяться до більш ранніх етапів відновлення, в той час як більш складні та амбітні інтервенції переміщуються на наступні етапи.
- **Перешкоди у фінансуванні або обмеження у спроможності освоєння фінансування:** Не зважаючи на те, що всі інтервенції теоретично можуть бути профінансовані різними фінансовими установами та реалізовані різними стейкхолдерами, існує ризик того, що необхідний обсяг фінансування не буде досягнуто або місто не зможе його освоїти.

- **Врядування:** Впровадження заходів з відновлення є значним технічним викликом з вагомими конкуруючими вимогами, тому забезпечення ефективного врядування буде ключовим фактором для уникнення зриву проєкту та проблем з його реалізацією.

Принципи розробки Рамкової стратегії спрямовані на зменшення потенційних ризиків та загроз, як на етапі розробки, так і для її успішної реалізації. Загалом, методологія, що лежить в основі Рамкової стратегії, може бути гнучко застосована та адаптована до непередбачуваних ризиків, які не були враховані в цьому документі. Методологія встановлює принципи та візію відновлення, яка гарантує, що будь-який шлях зменшення ризиків все ще відповідає загальному напрямку відновлення. Принципи трансформуються в Цілі відновлення, а отже, дозволяють застосовувати візію на більш детальному рівні. Крім того, довгий перелік інтервенцій дозволяє місту переорієнтуватися на альтернативні інтервенції. Такий спосіб мислення про економічне відновлення можна розглядати, як повторювану методологію для відновлення міста в інших містах України. Більш детальну інформацію можна знайти в додатку 9.

Крім того, інтервенції були розроблені за шкалою складності реалізації, яка варіюється від негайних дій з меншою залежністю до амбітних інтервенцій, які потребують сильного сприятливого середовища. На основі цього проводиться визначення пріоритетів для вибору підгрупи інтервенцій, які відповідають встановленим очікуванням щодо сприятливого середовища.

Розділ 5. Висновки та подальші кроки

5.1. Висновки

Київ символізує стійкість України – він сповнений можливостей і перспектив. Але перед Києвом також стоять значні виклики, один з найважливіших - як ефективно та результативно управляти містом у повоєнні роки, швидко задовольняючи потреби у відновленні. Київ може стати локомотивом трансформаційних змін, які принесуть користь не лише його громадянам та бізнесу, а й усій Україні. Це і є метою Рамкової стратегії: швидко відновити роботу міста, щоб забезпечити його потенціал як лідера у відновленні країни.

Щоб скористатися можливостями міста Києва та забезпечити рішучий розрив з радянським минулим, Рамкова стратегія визначила шість ключових Цілей відновлення, які допоможуть місту реалізувати свою візію відновлення. Це перші кроки до трансформаційних змін та повномасштабного оновлення міста, які можуть бути реалізовані через ретельну стратегію розвитку міста та генеральний план міста Києва.

Для того, щоб розпочати досягнення визначених ключових Цілей відновлення, Рамкова стратегія визначає 30 пріоритетних інтервенцій протягом «перших п'яти років» відновлення. Зазначені інтервенції визначають сфокусовані підходи міста Києва до відновлення, а також дозволяють динамічно таргетувати міжнародну технічну допомогу та програми фінансування.

Однак для того, щоб Рамкова стратегія запрацювала належним чином, необхідно, щоб відповідний план відновлення почав розроблятися і став відповідальністю міста Києва. Досвід повоєнних ситуацій у всьому світі демонструє, що зусилля з економічного розвитку часто зазнають невдачі через неналежне виконання, втрату довіри інвесторів та вплив невдалих і погано побудованих процесів реалізації.

Міжнародне фінансування та допомога будуть критично важливими в роки відновлення та після нього. Партнери надаватимуть кредити та допомогу у прозорий, підзвітний спосіб, що відповідає принципам Паризької угоди та найкращим світовим практикам інвестування та фінансування у сфері ESG. Майбутня архітектура впровадження, яку місто розробить самостійно, має працювати відповідно до цих принципів, які, ймовірно, включатимуть:

- Зміцнення існуючих інституцій, таких як КМДА.
- Створення нових механізмів управління донорськими коштами та заохочення залучення національного приватного капіталу до процесу відновлення.
- Реформування процесу планування з метою забезпечення успішного розвитку пріоритетних територій забудови з максимізацією суспільних благ.
- Покращення управління проектами та системою закупівлі товарів, робіт та послуг за допомогою прозорої звітності за проектами.

Встановлення нагляду з боку стейкхолдерів, включно з представниками неурядових організацій, громадянського суспільства та міжнародних партнерів, є вкрай важливим, оскільки за відновлення має відповідати місто і впроваджувати його має місто. У такий спосіб можна підвищити прозорість і підзвітність, а також сприяти змінам у поведінці та ставленні до того, як кошти використовуються в інтересах суспільства у максимально ефективний спосіб.

5.2. Подальші кроки

На шляху до комплексної стратегії відновлення, плану та структури реалізації

Рамкова стратегія, яка містить проєкти візії, цілей, етапів та інструментів відновлення Києва, є першим і основоположним кроком для підготовки більш комплексної Стратегії розвитку міста Києва та Генерального плану міста Києва, програм і планів відновлення, які необхідно розробити. Для досягнення цієї мети наступні кроки мають включати ґрунтовне дослідження секторів економіки, які, найімовірніше, зростатимуть пришвидшеними темпами у Києві та його агломерації, заходів, необхідних для забезпечення їхнього розвитку, а також аналіз функціональної економічної ролі, яку місто Київ може успішно відігравати в Україні та Європі. Цим має займатися та керувати місто, його керівництво та мешканці – але за підтримки та схвалення міжнародної спільноти, якщо Київ хоче розраховувати на ширшу допомогу, фінансування та ресурси.

Органам управління міста Києва необхідно буде представити Рамкову стратегію широкому колу стейкхолдерів, що є ключовим фактором для реалізації процесу відновлення. Це передбачає розгляд зазначеного питання Київською радою та пов'язаними з нею структурами, а також, що найважливіше, взаємодію з громадянами та громадським сектором, залучення міжнародних фінансових інституцій та донорів для розуміння

архітектури реалізації Рамкової стратегії. Враховуючи зазначене, Рамкова стратегія можливо потребуватиме оновлення та доопрацювання.

На додаток до поточного процесу валідації Рамкової стратегії існує низка заходів, які місто Київ може здійснити, і які Уряд Великої Британії або інший донор - міг би підтримати на цьому етапі:

- **Середньострокове капітальне планування:** розробити план капітальних витрат на два-п'ять років для проєктів з відновлення з урахуванням розвитку подій за різними сценаріями.
- **Розробка портфелю проєктів:** розробка портфелю узгоджених з інвесторами готових проєктів, які забезпечать багаторічну перспективу проєктів з відновлення у Києві.
- **Оцінка впливу проєктів:** оцінка проєктів на основі їхнього впливу (економічного та нефінансового) з метою покращення визначення пріоритетів та розробки інвестиційних пропозицій.
- **Розробка бізнес-планів:** розробка бізнес-планів на рівні проєктів та програм відповідно до міжнародних стандартів на додаток до проєктів, що перебувають на стадії розробки, для прозорої оцінки впливу проєкту.
- **Можливості реалізації та операційна модель:** процес проєктування під керівництвом міста з метою створення можливостей для реалізації проєктів з динамічною та прозорою операційною моделлю, яка ефективно взаємодіє з існуючими міськими структурами.

Належна увага також має бути приділена розробці документа для донорів на основі Рамкової стратегії, який допоможе залучити фінансування для міста. Для цього слід взяти ключові ідеї та висновки з внутрішньо позиціонованої Рамкової стратегії та оформити їх у спосіб, оптимальний для залучення фінансової підтримки.

Остаточна комплексна стратегія розвитку та відновлення міста Києва буде значно ширшою. Вона, найімовірніше, включатиме інтервенції на додаток до тих, що представлені в Рамковій стратегії, а також деталі щодо послідовності та фінансування всіх рекомендованих інтервенцій. Для забезпечення збалансованого відновлення в перший рік також потрібно буде провести аналіз GESI та конфліктної чутливості. Стратегія розвитку закріпить роль міста Києва як локомотива трансформаційних змін; в той час, як Рамкова стратегія запускає цей процес.

У міста Києва вже є досягнення, але наразі війна триває. Незважаючи на неймовірні досягнення, попереду ще багато роботи з подолання нинішньої кризи, але цей документ започатковує процес підготовки міста Києва до процвітаючого майбутнього. У ньому викладено перші кроки для сталого та інклюзивного відновлення. Він також описує, як союзники України в міжнародному співтоваристві можуть і будуть, за наявності належних умов, надавати підтримку цій Рамковій стратегії, щоб з часом, спільними зусиллями, український народ знову став процвітаючим і зробив рішучий відрив від минулого.

Перелік таблиць

Таблиця 1. Цілі відновлення та пов'язані з ними короткострокові та середньострокові потреби міста

Таблиця 2. Припущення щодо імовірних сценаріїв розвитку подій

Таблиця 3. Приклади найкращих практик

Таблиця 4. Підсумки експрес-діагностики потреб

Таблиця 5. Оцінки МСА для пріоритетних інтервенцій

Таблиця 6. Перелік залучених стейкхолдерів

Перелік діаграм

Діаграма 1. Загальний огляд Рамкової стратегії

Діаграма 2. Структура документа

Діаграма 3. Ілюстрація довоєнних викликів

Діаграма 4. Ключові наслідки війни для міста Києва

Діаграма 5. Ключові повоєнні потреби міста Києва

Діаграма 6. Етапи відновлення

Діаграма 7. Рамкова стратегія

Діаграма 8. Основні компоненти та принципи розробки архітектури відновлення

Діаграма 9. Концепція потенційної архітектури відновлення

Діаграма 10. Провідні інвестиційні інструменти ESG

Діаграма 11. Ідеалізований графік повоєнного відновлення

Діаграма 12. Підхід до експрес-діагностики потреб

Перелік скорочень та глосарій

ЄБРР (EBRD) – Європейський банк реконструкції та розвитку

ЄІБ (EIB) – Європейський інвестиційний банк

EMAS – система екологічного менеджменту та аудиту

EMS – система екологічного менеджменту

ESG – екологічні, соціальні, управлінські принципи діяльності

ЄС (EU) – Європейський Союз

EV – електротранспорт

FCDO – Міністерство закордонних справ, у справах Співдружності та розвитку Великої Британії

ПІІ – прями іноземні інвестиції

Київрада – Київська міська рада

Рамкова стратегія – Рамкова стратегія відновлення міста Києва

КМДА – виконавчий орган Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація)

KPI – ключовий показник ефективності

Київ – стосується виключно міста Києва

Київська агломерація – стосується виключно Київської агломерації

G7 – «Велика сімка»

ВВП – валовий внутрішній продукт

GESI – гендерна рівність та соціальна інтеграція

GGF – Фонд ефективного врядування

Уряд – Кабінет Міністрів України

GRI – Глобальна ініціатива зі звітності

ВПО – внутрішньо переміщені особи

МВФ – Міжнародний валютний фонд

ІТ – інформаційні технології

MCA – багатокритеріальний аналіз

MDB – багатосторонні банки розвитку

MEL – моніторинг, оцінка та навчання

NGO – неурядова організація

ДПП – державно-приватне партнерство

ПВІ (PRI) – принципи відповідального інвестування

R&D – дослідження та розвиток

RND – експрес-діагностика потреб

ЦСР – цілі сталого розвитку

МСБ – малий та середній бізнес

SWOT – сильні та слабкі сторони, можливості та загрози

(TSF) – платформа підтримки на перехідний період

Грн – українська гривня

ООН – Організація Об'єднаних Націй

ПРООН – Програма розвитку ООН

СБ – Світовий банк

Додатки

Додаток 1. Визначення сценаріїв Рамкової стратегії

Припущення щодо повоєнного стану України:

- Державний апарат в Україні продовжує функціонувати.
- Україну не розділено на частини або принаймні Україна зберегла більшу частину своїх територій.
- Захід України unikнув істотних фізичних пошкоджень в результаті бойових дій.
- Країна має значний державний борг, дефіцит бюджету фінансується за рахунок іноземної допомоги та Національного банку України.
- Населення має низький або нульовий рівень заощаджень, низький рівень доходу, значна частина кредитів не обслуговується.
- Україна має виділяти значні ресурси на силові структури протягом невизначеного періоду часу.
- Україна не вступить в ЄС у найближчому майбутньому, але перебуватиме на шляху до членства в ЄС.
- Україна має гарантії безпеки, завдяки яким повторення агресії з боку Російської Федерації є значно менш імовірним.

Таблиця 2. Припущення щодо ймовірних сценаріїв розвитку подій

Припущення - стан війни	Базовий сценарій	Оптимістичний сценарій закінчення війни	Песимістичний сценарій закінчення війни
Стан війни	Активні бойові дії відсутні, локалізовані за межами Києва	Війна повністю закінчена	Активні бойові дії тривають, локалізовані за межами Києва
Населення	Населення міста Києва повертається щонайменше на довоєнний рівень, але є менш стабільним	Населення міста Києва стабільно перевищує довоєнний рівень	Населення міста Києва залишається на рівні нижче довоєнного
Показник пошкоджень	Характер пошкоджень інфраструктури міста Києва зберігається на поточному рівні	Характер пошкоджень інфраструктури міста Києва зменшується	Характер пошкоджень інфраструктури міста Києва збільшується
Інвестиційний потенціал та залучення приватного сектору	Значні зовнішні приватні інвестиції можливі у середньостроковій перспективі	Значні зовнішні приватні інвестиції можливі у короткостроковій перспективі	Значні зовнішні приватні інвестиції можливі у довгостроковій перспективі

Додаток 2. Огляд літератури та найкращих практик

Визначення найкращої практики повоєнного економічного відновлення міст та регіонів

Кожна війна має власні особливості. Потенціал відновлення безпосередньо залежить від специфіки та результату завершення війни, а також культурних цінностей, форм врядування та суспільних норм поведінки відповідної країни. При цьому аналіз імplementованих програм відновлення внаслідок минулих воєн дозволяє сформулювати й застосовувати на практиці низку важливих висновків.

Такі висновки можна об'єднати в дві категорії:

1. **Загальні принципи** успішного відновлення; а також
2. **Конкретні заходи**, що забезпечують ефективність політик, проєктів та інтервенцій щодо покращення врядування, з яких складається програма відновлення.

Принципи відновлення, максимальну ефективність яких доведено на практиці:

- Відновлення не обмежується фізичною відбудовою.
- Відновлення – це процес відбудови суспільства, економіки та інституцій.
- Відновлення має передбачати залучення й особисту підтримку місцевих стейкхолдерів та громади.
- Відновлення, яке передбачає значну допомогу від донорів, має бути контрольованим та керованим.
- Відновлення має забезпечувати стійкість до майбутніх потрясінь.
- Відновлення має забезпечувати дотримання принципу «відбудувати краще, ніж було», за рахунок покращення систем економіки та врядування.
- У короткостроковій перспективі відновлення важливими є гуманітарні та базові потреби. При цьому першочергово необхідно планувати довгострокові та трансформаційні зміни.

Відновлення має закладати основи модернізації: варто розглядати «проривні» технології і можливості зміни суспільного та економічного устрою, який до того вважався незмінним. Досвід показує, що в повоєнному відновленні майже завжди існує можливість відступити від розвитку за усталеною практикою, і розпочати побудову чогось цілком нового.

Конкретні заходи, які можуть бути запроваджені для забезпечення ефективності програми відновлення:

- Посилення інституційної спроможності та потенціалу.
- Залучення громади до процесу відновлення.
- Перебудова громадянських процесів, суспільної довіри та соціального капіталу.
- Забезпечення координації донорів між собою, а також між донорами й урядом країни-бенефіціара.
- Створення координаційної платформи для синхронізації дій між донорами та урядом.

- Нейтралізація особистих інтересів стейкхолдерів.
- Створення незалежних систем моніторингу програми відновлення.
- Усунення перешкод неформальному сектору економіки для стимулювання невідкладного створення робочих місць у короткостроковій перспективі.
- Заохочення участі приватного сектору в процесі відновлення.
- Підтримка повернення всіх громадян, у першу чергу кваліфікованих, адже саме людський капітал є драйвером продуктивної бази економіки міста, яка зазнала критичних втрат під час війни.
- Залучення приватного сектору до відбудови та відновлення.

Досвід³⁵ свідчить про те, що успішна програма повоєнного відновлення складається з конкретних етапів (див. діаграму 11). Початковий етап часто називають екстремим етапом, на якому переважає потреба в гуманітарній допомозі та задоволенні базових потреб. У подальшому приходить черга перехідного етапу, на якому в центрі уваги – економічний розвиток, створення можливостей працевлаштування, а також посилення інституційної та адміністративної спроможності, необхідної для успішного управління економічним і суспільним відновленням. У подальшому пріоритетним стає принцип «відбудувати краще, ніж було», за яким визначаються нові способи управління економікою та суспільством, що надалі стають невід’ємним елементом суспільного устрою.

Важливо зауважити, що перехідний етап має розпочатись з самого початку процесу відновлення: економічно обґрунтовані та життєздатні плани економічного відновлення вже мають бути сформульовані, узгоджені та готові до виконання на початку процесу відновлення, оскільки їх імплементація є тривалою. Також важливо зауважити, що успішним програмам відновлення притаманний значний обсяг дій, спрямованих на розбудову інституційної спроможності та покращення врядування. Для координації та використання донорського фінансування, розробки планів економічного відновлення та, у першу чергу, формулювання обґрунтованих ініціатив з розвитку економіки та соціальних програм, які разом складають принцип «відбудувати краще, ніж було», потрібен ефективний менеджмент.

---

³⁵ Кейтс, Пійавка та інші автори. 1977

Діаграма 11. Ідеалізований графік повоєнного відновлення

Важливо розуміти, як отриманий досвід може бути успішно застосований у повоєнному середовищі з урахуванням специфіки міста Києва, оскільки існуючий досвід свідчить, що відновлення, зазвичай, триває довше й проходить складніше, ніж очікується. На практиці доведено, що економічне відновлення є тривалішим процесом, ніж на це розраховується. Необхідність розробки та імплементації програм економічного зростання одразу після припинення війни може відчутно скоротити строк такого відновлення.

Оскільки відновлення в Україні та в місті Києві, дуже ймовірно, передбачатиме залучення значної кількості донорів, життєво важливим буде забезпечити ефективну координацію донорів між собою, а також між донорами та урядом. Наразі вже створено національну координаційну платформу донорів.³⁶ Відповідний механізм має бути створено й у місті Києві. Це є вкрай важливим з таких причин:

- **З метою уникнення потенційної неузгодженості між донорами.** До відбудови та відновлення України й міста Києва, дуже ймовірно, залучатиметься значна кількість донорів. У кожного донора є свої пріоритети, правила та положення щодо надання та умов використання коштів. Проблема координації донорів є добре відомою й зазвичай вирішується за допомогою системи координації донорів. Така система необхідна також для забезпечення синхронізації зусиль

³⁶ Установчі збори Міжвідомчої координаційної платформи донорів для України було проведено 26 січня 2023 року.

між владою (як України, так і міста Києва), досягнення і підтримання повної згоди щодо спрямування донорських коштів.

- **З метою уникнення потенційної залежності від допомоги.** Донорські кошти не просто вітаються, але і є вкрай необхідними. При цьому існує небезпека того, що активна допомога з боку донорів призведе до дисбалансу місцевої економіки або ж створить ситуацію, коли країна або місто-бенефіціар не може ефективно функціонувати без донорської підтримки. Таких наслідків, які напряду суперечать меті «відбудувати краще, ніж було», слід уникати. Координація донорів має забезпечувати спрямування коштів у раціональних обсягах на ініціативи, які є повною мірою обґрунтованими й підтримуються урядом та місцевими громадами.

Одним з елементів створення координаційної платформи донорів є більш об'ємне завдання: зміцнення інститутів врядування. Це потрібно для переорієнтації цих інститутів з цілковитого фокусу на потреби воєнного часу, а також перебудова їх у такий спосіб, щоб вони змогли стати лідерами та ефективними менеджерами процесу відбудови за принципом «краще, ніж було». Існуючий досвід наочно демонструє, що програма відновлення часто зазнає невдачі за відсутності посиленних інститутів управління та врядування. Тому важливим елементами процесу зміцнення інституційної спроможності стають такі прості заходи, як розробка та імплементація умов забудови територій, що зазнали пошкоджень, стимулювання розвитку неформального сектору економіки та активізація залучення громади до процесу економічного розвитку.

Найважливішою метою розбудови інституційної спроможності є вирішення проблеми низького потенціалу освоєння допомоги. Уряди та громадські організації країни, яка щойно «вийшла з війни», часто зазнають проблем з ефективним використанням усіх коштів, що пропонуються, оскільки вони не мають ресурсів для ефективного управління й адміністрування цими коштами на тлі недостатньої кількості доцільних та цілком обґрунтованих проєктів, на які їх можна витратити. Спроможність та ресурси влади та громадських організацій потрібно зміцнювати з першого дня, що передбачає, по-перше, посилення органів врядування й, по-друге, стимулювання участі громад у процесі відновлення. Цінним досвідом, засвоєним за результатами аналізу кейсів найкращих практик, стала роль підтримки розвитку приватного сектору. Жодна країна не досягла успішного переходу від війни до стабільного та інклюзивного економічного процвітання завдяки лише міжнародній допомозі. Навіть славнозвісний План Маршала, імplementований після Другої світової війни, був програмою допомоги, розробленою, у першу чергу, з метою стимулювання зростання приватного сектору.

Таблиця 3. Приклади найкращих практик

ТИП:	Стихійне лихо Ураган Катріна, 29 серпня 2005 р.	Вартість: \$
Огляд	<p>Ураган Катріна залишається одним з найбільш руйнівних в історії США:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Пошкоджено понад мільйон домівок у п'яти штатах. ● Вимушеними переселенцями став 1 мільйон мешканців. ● На отримання допомоги від Федерального агентства з надзвичайних ситуацій зареєструвалося 3 мільйони мешканців. ● Загибло близько 1 833 особи. <p>У межах програми відновлення було створено три складові програми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Програма розвитку місцевих громад – відновлення від надзвичайних ситуацій, призначена для сприяння у реалізації довгострокових заходів з відновлення, розрахованих більше, ніж на десять років (20 млрд доларів США). 2. Програма житлової допомоги постраждалим від надзвичайної ситуації, призначена для переселення постраждалих від урагану родин у постійне житло. Ця програма, імплементацію якої було покладено на місцеві органи житлового забезпечення, не встановлювала обмежень за рівнем доходу, прив'язки розміру виплат до доходу, а також передбачала поступове скорочення субсидій на оплату оренди житла з метою збільшення відповідальності родин за свої житлові витрати з часом, і охоплювала понад 36 000 домогосподарств. 3. Програма державного житла міста Новий Орлеан, призначена для заміни 3 000 квартир та будинків державного житлового фонду чотирма новими житловими комплексами з житлом різної вартості, що включали в себе державне житло, нове доступне житло, житло за ринковою вартістю, а також квартири для громадян, які купують перше житло і не можуть сплачувати іпотеку на комерційних умовах. 	120 млрд доларів США коштів федерального бюджету, включаючи 75 млрд доларів США з фонду допомоги у надзвичайних ситуаціях ³⁷ .
Критичні проблеми	<ul style="list-style-type: none"> ● Відновлення населення: Неприятливі умови проживання призвели до повільного повернення міського населення і падіння доходів міста. ● Відновлення районів міста: Повільне відновлення районів міста через брак коштів на самостійне будівництво та недоступні кредити, що призвело до тривалого зниження якості міського середовища. 	

³⁷ Джерело: Департамент житлового господарства та містобудівництва США <https://www.huduser.gov/portal/pdredge/pdredge-fm-asst-sec-092121.html>

Значення для міста Києва	<ul style="list-style-type: none"> • Використання досвіду програми відновлення від наслідків урагану Катріна у частині цільової допомоги на рівні громад та пріоритизація ініціатив самопомоги та відбудови громадами. 	
--------------------------	---	--

ТИП: Стихійне лихо Землетрус у Кобе, Японія, 17 січня 1995 року		Вартість: \$
Огляд	<p>Оцінка пошкоджень: Землетрус у Кобе залишається другим за руйнівною силою стихійним лихом в історії Японії. Він завдав масштабних негативних наслідків для житлового фонду, робочих місць, комунальних і міських послуг, а також економічної та промислової інфраструктури міста:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6 433 загиблих. • 300 000 людей залишились без житла. • 102 000 будинків зруйновано. • 294 000 будинків пошкоджено. • 60% критичної інфраструктури мостів пошкоджено. <p>Стратегічні заходи реагування:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Через 6 місяців після землетрусу місто Кобе оприлюднило комплексний план реконструкції, що охоплював: <ul style="list-style-type: none"> ○ Довгострокові цілі: економічний, соціальний, фізичний розвиток, ○ Низку керівних принципів, на основі яких мають прийматися рішення та проводитися їх оцінка, ○ Графік пріоритетних проєктів та великих інфраструктурних проєктів. <p>Досягнуті темпи відновлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Упродовж 6 місяців: повністю відновлено функціонування всіх систем водовідведення, телефонного зв'язку, водо-, газо-, електропостачання. • Упродовж 7 місяців: повністю відновлено функціонування всіх залізничних мереж. • Упродовж 1 року: відновлено функціонування 80% портів. • Упродовж 4 років: відбудовано 134 000 квартир і приватних будинків (включаючи тимчасове житло). • Упродовж 10 років: виконано більшу частину планів відновлення та відбудови. 	100 мільярдів доларів коштів від центрального та регіонального уряду - еквівалент 1% від загальної суми інфраструктурних активів державної та приватної власності в Японії або державного бюджету за 6 років.

Критичні проблеми	<ul style="list-style-type: none"> ● Дуже низький рівень страхування приватного або комерційного майна від землетрусів (всього 3%). Внаслідок цього для уможливлення відбудови на локальному рівні / рівні районів міста було необхідне безпосереднє оперативне втручання національного уряду. (План фінансування не передбачав залучення іноземної допомоги). ● Жорсткі та негнучкі процеси централізованого планування призвели до затримок у ході відбудови, створили атмосферу недовіри й призвели до утворення локальних Комітетів з планування, покликаних організувати консультації з місцевим бізнесом та громадами. ● Занепокоєння щодо довгострокового боргу міста. ● Недофінансування соціальної сфери та послуг малому бізнесу в короткостроковій перспективі призвело до критики влади міста. ● Перегляд будівельного кодексу та впровадження суворіших стандартів проєктування забезпечило значно вищий рівень стійкості у майбутньому. 	
Значення для міста Києва	<ul style="list-style-type: none"> ● Централізоване планування відновлення за принципом «згори донизу» мало трансформуватися й краще враховувати потреби регіонального та міського рівня, що дозволило напряду залучити бізнес та заручитися довірою містян згідно із принципом «відбудувати краще, ніж було». ● Стратегію було розподілено на локалізовані проєкти відновлення районів та громад, які реалізовувалися паралельно з великомасштабними проєктами міської відбудови та відновлення інфраструктури. 	

ТИП:	Відбудова Іраку після війни 2003 року ³⁸	Вартість: \$
Огляд	<p>Після введення військ в Ірак у 2003 році на чолі з США міжнародна спільнота розпочала великомасштабну програму відбудови та відновлення. Серед основних проблем, що постали в ході імплементації цієї програми, були такі:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● критично розбалансована та нестабільна економіка, ● міжусобні війни та порушення довіри з боку суспільства, ● корупція та беззаконня в деяких регіонах країни. <p>Ключові аспекти програми відновлення:</p>	<p>Програма допомоги на 60 млрд доларів з приблизно 126 млрд доларів з фонду резервного капіталу Іраку</p>

³⁸ Економіка повоєнної відбудови у країнах Близького Сходу та Північної Африки. Світовий банк, 2017

	<ol style="list-style-type: none"> 1. На фізичну відбудову було виділено значні кошти. При цьому на зміцнення інституційної спроможності було спрямовано лише незначний обсяг фінансування. Міжнародний фонд з підтримки розбудови інституційного потенціалу передбачав лише 1,8 млрд доларів США - з позицій сьогодення вже зрозуміло, що цього було замало. Ситуацію з неоптимальним апаратом влади та міжособними війнами можна було покращити за рахунок спрямування зусиль на розбудову інституційного потенціалу. 2. Нецільове витрачання коштів у перші роки програми. Тиск з боку США щодо виділення коштів у перші фінансові роки відбудови призвів до непродуктивних та неоптимальних витрат, так, наприклад, великі суми було витрачено на збільшення обсягу виробництва електроенергії за рахунок придбання складних в обладдуванні газових турбін або перезапуску ТЕС без задовільних ремонтних робіт. Обсяг виробництва електроенергії не збільшувався декілька років. 3. Незадовільна координація зусиль між донорами та урядом. Значна кількість департаментів США та деякі донори мали готові плани відбудови до закінчення війни. На жаль, більшість із цих планів не були використані або впроваджувались неякісно, частково через незадовільну координацію зусиль серед донорів, між донорами та урядом Іраку, а також у структурі уряду Іраку. Координація має першочергове значення, поряд із розбудовою інституційної й адміністративної спроможності із залучення та ефективного використання коштів на відновлення. 4. Проведення відбудови, виходячи з наявних ресурсів, а не потреб, поставило під загрозу її ефективність. Недостатні консультації з іракськими колегами і рудиментарне залучення громадськості до планування й імплементації планів відновлення для сприяння у довгострокових заходах відновлення, що планувалися більш, ніж на десять років. 5. Значні суми коштів, виділених на плани відновлення, призвели до зловживань та нецільового використання коштів. Постійне відчуття терміновості призводило до виділення значних сум на вирішення складних проблем без достатнього часу на аналіз висновків і без ефективних систем контролю за використанням коштів. 	(з часів високих цін на нафту).
Критичні проблеми	<ul style="list-style-type: none"> • Руйнівний вплив наявних значних сум коштів; залежність від допомоги; відсутність координації щодо використання коштів; відсутність потенціалу освоєння допомоги; майже повна відсутність консультацій та залучення громадськості; відсутність розбудови інституційної спроможності, побудови соціального капіталу та довіри; відновлення тривало набагато 	

	довше, ніж очікувалося (частково через відсутність інвестицій в інституції та залучення місцевих громад).	
Значення для міста Києва	<ul style="list-style-type: none"> • Фокус на нарощуванні інституційного потенціалу та здатність ефективно використовувати донорські кошти; залучення громади до планування й імплементації. Розуміння принципів ефективного залучення та використання донорських коштів. 	

Проєкт соціально-економічного відновлення Хорватії (CSERP) Вартість: \$

CSERP – це міжвідомчий проєкт підтримки соціально-економічного відновлення постраждалих від війни територій Хорватії за рахунок надання пропорційних грантів на підтримку малого та середнього бізнесу (МСБ), створення нових робочих місць та додаткових доходів, скорочення замінованих ділянок зменшення соціально-економічного розриву між регіонами країни. Серед основних проблем, що постали у ході імплементації проєкту:

- недостатня увага до економічного відновлення та соціального розвитку, особливо в регіонах, до яких поверталися біженці;
- слабка та нестабільна економіка; безробіття, пошкоджена або зруйнована інфраструктура, мінування території; недостатня адміністративна спроможність та неефективне врядування на місцевому рівні.

Ключові аспекти програми відновлення:

1. Проєкт CSERP передбачав підхід «знизу догори», оснований на потребах.
2. Передбачено підтримку МСБ, кооперативів, ремісничої діяльності, а також ініціатив зі створення робочих місць.
3. Виділялися гранти містам, громадам, громадським організаціям, а також таким місцевим організаціям, як дитячі садочки, школи, молодіжні організації, центри для літніх осіб, бібліотеки, заклади соціального захисту населення і культурні центри для підвищення соціальної інклюзії шляхом покращення доступності послуг, що надаються за місцем проживання, для постраждалих від війни та вразливих верств населення.
4. Окрім цього, фінансувалися заходи із розбудови потенціалу та навчання представників державної, регіональної та місцевої влади, а також місцевих стейкхолдерів на підтримку регіональних підходів до розвитку відповідно до принципів ЄС.

Успішні результати та огляд програми відновлення

1. Усього успішно завершено 427 проєктів: 125 з соціальної інклюзії; 67 з інфраструктури за місцем проживання; 211 з підтримки МСБ, ремісничої діяльності та кооперативів.
2. МСБ, ремісничими підприємствами та кооперативами створено понад 1 400 нових робочих місць та отримано 11 млн євро додаткових доходів.
3. Загалом 763 жінки напряму отримали роботу та 33 269 жінок стали бенефіціарами.
4. 12,2 км² земель сільськогосподарського призначення розміновано й готово до посівної кампанії та збору врожаю.
5. 5 000 посадових осіб та представників громадянського суспільства пройшли навчання в ході низки семінарів зі стратегічного регіонального планування, управління

60 млн євро
- 35 млн євро
фінансувалися
Світовим банком і 25 млн євро - Урядом Хорватії.

	<p>витратами, проектного менеджменту, бізнес-планів та закупівель.</p> <p>Загалом програма вважається успішною програмою відновлення.</p>	
Критичні проблеми	Критично важливим є залучення й особиста зацікавленість представників місцевих громад; фокус на економіці та створенні робочих місць; створення спроможності та ресурсів на рівні органів місцевого самоврядування.	
Значення для міста Києва	Фокус на зміцненні економіки та створенні робочих місць. Малі гранти можуть бути дуже успішним інструментом з розбудови процесів у суспільстві та створення соціального капіталу. Необхідність зміцнення місцевого самоврядування.	

ТИП: Відбудова Сараєво³⁹		Вартість: \$
Огляд	<p>Ключові аспекти програми відновлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Блокада Сараєво відбулася в 1992 році. Блокада тривала понад чотири роки і призвела до загибелі 11 000 людей. Місто зазнало масштабних пошкоджень, населення виїхало з міста, місцева економіка обвалилася. Обсяг збитків було оцінено наприкінці блокади в понад 20 млрд доларів. Те, що відбулося, було охарактеризоване як «урбіцид». • Програма відновлення проводилася у п'ять етапів: (i) 1992–1994 – виживання та гуманітарні потреби, (ii) 1994–1996 – задоволення базових потреб, (iii) 1996–2002 – допомога та відновлення на базі інтервенцій, (iv) 2002–2014 – перехід від відновлення до розвитку, (v) з 2014 року по теперішній час – впроваджено нову модель розвитку. • Досвід, засвоєний за результатами програми відновлення: <ul style="list-style-type: none"> ○ Необхідне стратегічне планування заходів з відбудови з метою включення численних секторів та стейкхолдерів, задіяних у процесі. ○ У Сараєво відсутність координації зусиль між донорами, місцевими органами влади та мешканцями міста поставила під загрозу успішність відбудови. Міжнародне фінансування надійшло до міста у стислі терміни, проте 	

³⁹ «Відбудова Сараєво: уроки післявоєнної відбудови міст» (2015), Гален Ламфере-Енглунд, та «Відбудова Боснії: модель, яку потрібно наслідувати або уникати?» (2005), Патріс Макмахон, «Стійкість міста завдяки культурі: повоєнне відновлення Сараєво», Амра Хаджімухамедович (<https://whc.unesco.org/document/175506>)

	<p>координація дій донорів була неефективною, що призвело до дублювання зусиль та прогалин у фінансуванні. Організація роботи значної кількості органів потребує авторитетного управління та ресурсів. Для цього можна було створити єдине тимчасове управління з нагляду за заходами з відбудови.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Місцева інституційна спроможність має бути посилена до початку відбудови. Багатьох помилок у Сараєво можна було уникнути за рахунок організації необхідного міського планування, адміністративних структур та структур врядування вже в перші роки. ○ Нагляд та антикорупційні заходи мають імплементуватися із самого початку. Бенефіціари та донори мають створити ефективні системи контролю, бути готовими притягувати до відповідальності місцевих лідерів і мати механізми утримання заробітної плати чи допомоги за випадки корупції у великих масштабах. ○ Міська відбудова має супроводжуватися зростанням економіки. Утримання населення, що повертається до міста, залежить від наявності робочих місць та економічного зростання. Правила та норми мають максимально спрощувати законодавство, що регулює ведення комерційної діяльності, і видаляти всі перешкоди до створення підприємства. ○ Відбудова має розглядатися, як екосистема. Функціональної відбудови лише фізичних аспектів недостатньо для відновлення активного та привабливого міста. Політики мають також проводити активний пошук освітніх, економічних і культурних ініціатив для відродження активного життя в місті. ○ Відбудова об'єктів культурної спадщини має величезне значення, оскільки вона дозволяє створити відчуття причетності та безпеки. ○ Важливою є робота з усіма сегментами громади, зокрема з дітьми, для включення культурної спадщини у повсякденне відновлення. 	
<p>Критичні проблеми</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Значне фізичне пошкодження будівель та інфраструктури (зруйновано або пошкоджено понад 90 000 будівель). ● Виїзд населення з міста. ● Постійні обстріли культурних та історичних об'єктів призвели до висновку, що об'єктом війни була культурна спадщина. 	

Значення для міста Києва	Фокус на зміцненні економіки та створенні робочих місць. Особливе значення має координація донорів. Дуже ефективним та корисним є залучення до повоєнного відновлення усіх представників громади, зокрема і дітей.	
---------------------------------	--	--

Додаток 3. Експрес-діагностика потреб

Резюме

У таблиці 4 представлена зведена інформація, що містить оцінку кожної з характеристик міста Києва, визначених нижче в межах експрес-діагностики потреб, за шкалою «червоний-помаранчевий-жовтий-зелений» (ЧПЖЗ). Зазначені оцінки ґрунтуються на аналізі сильних та слабких сторін міста, можливостей та загроз (SWOT-аналіз), вихідні дані для якого були отримані за результатами аналізу довідкових джерел та інтерв'ю зі стейкхолдерами. Ця таблиця використовується для визначення напрямів відновлення для Рамкової стратегії.

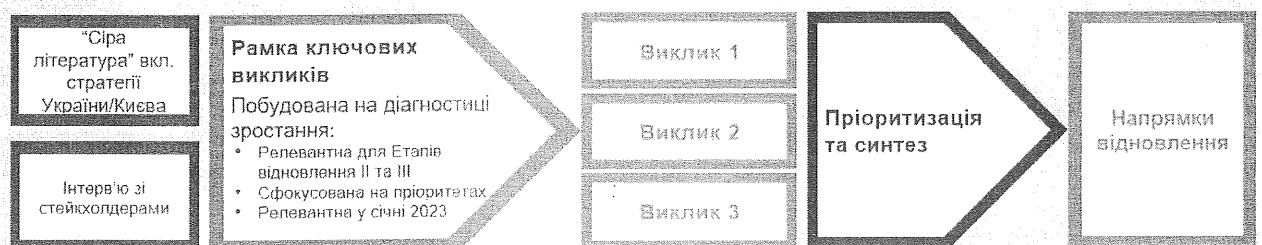
Таблиця 4. Підсумки експрес-діагностики потреб

Характеристики міста		ЧПЖЗ			
Напрямок	Характеристики	Поточний стан, січень 2023 р.	Пріоритетність відновлення	Можливості	Досяжність
Фізична інфраструктура	Транспорт	П	З	З	Ж
	Енергетика та комунальні послуги	Ч	З	З	Ж
	Цифровий зв'язок	П	З	Ж	З
	Житлові та інші будівлі	Ч	З	Ж	Ж
Людський капітал та соціальна інфраструктура	Охорона здоров'я	П	П	Ж	Ж
	Освіта, підготовка та підвищення кваліфікації	П	З	П	Ж
Економіка	Стабільність кредитно-грошової системи	П	П	Ж	Ж
	Ключові сектори та «якірні» інституції - зокрема, у сфері туризму, ІТ, фармацевтики, креативних індустрій	Ж	З	Ж	П
	Торгівля, в тому числі основними товарами	П	П	Ж	П
	Створення робочих місць та ринок праці	Ж	П	Ж	З
Сприятливе середовище	Планування, містобудування та землекористування	Ч	Ж	Ж	Ж

	Доступне фінансування на внутрішньому ринку	Ч	П	Ж	Ж
	Іноземні та внутрішні інвестиції	Ж	З	З	Ж
Сталий розвиток	Мінімізація викидів вуглеводнів	Ч	П	П	П
	Адаптація до кліматичних змін	Ч	П	Ж	П
	Біорізноманіття та навколишнє природне середовище	П	Ч	Ж	П
	Поводження з відходами	Ч	Ж	П	П
Суспільство, культура та національна ідентичність	Об'єкти культури та культурна спадщина	Ж	П	Ч	П
	Національна ідентичність і роз'єднаність / єдність суспільства	З	Ж	П	П
	Інклюзивність	Ж	Ж	П	Ж
	Демографія, включно з ВПО	Ж	Ж	Ж	Ж

Методологія

Діаграма 12. Підхід до експрес-діагностики потреб

1. Для того щоб зрозуміти низку критеріїв, зокрема стратегічні пріоритети, провести економічний аналіз та визначити обсяг руйнувань унаслідок війни, було проведено значний обсяг «кабінетної» аналітичної роботи.
2. Зі стейкхолдерами міста Києва було проведено значну кількість інтерв'ю для отримання розуміння стратегічних пріоритетів міста.
3. З метою визначення і ранжування основних повоєнних викликів, що постають перед містом Києвом, було розроблено **Рамку ключових викликів**. Зазначена модель:

- a. Ґрунтується на напрямку теорії економічного розвитку «діагностика зростання»⁴⁰, який передбачає, що економічне зростання є продуктом фізичного, соціального та людського капіталу, а також сприятливого середовища, що включає в себе доступні фінанси, ефективне врядування та верховенство права, сприятливі демографічні й географічні умови. У цій моделі було також враховано фактори соціального, екологічного й дипломатичного характеру, зокрема наявність доступного житла, сталий розвиток та міжнародні відносини (наприклад, інтеграція з ЄС).
- b. Передбачає, що характеристики діагностики зростання враховуються в аналізі, лише якщо вони:
  - i. **Актуальні станом на січень 2023 року**, за результатами аналізу та інтерв'ю з ключовими стейкхолдерами міста Києва станом на січень 2023 року, з урахуванням довоєнних та післявоєнних факторів.
  - ii. **Стосуються етапів відновлення 1 та 2**, тобто короткострокового та середньострокового етапів.
  - iii. **Орієнтовані на виклики**, тобто відповідні сектори не включаються до опису, якщо відсутні відповідні виклики, які потрібно описати.
4. На основі цих принципів було розроблено, систематизовано та ранжовано низку викликів і характеристик, що мають як галузевий характер (наприклад, транспорт), так і наскрізний (інвестиції). За кожною характеристикою проведено адаптований SWOT-аналіз, за результатами якого:
  - a. Складено перелік відповідних сильних та слабких сторін, можливостей та загроз;
  - b. визначено оціночний обсяг пошкоджень у разі їх наявності;
  - c. присвоєно оцінку за шкалою ЧПЖЗ, яка відображає поточний стан, пріоритетність відновлення, можливості та досяжність.
5. Ця інформація систематизована у єдиній таблиці, в якій представлено огляд експрес-діагностики потреб, і яка використовується в ході визначення напрямів відновлення.

Група характеристик: Фізична інфраструктура

Транспорт

SWOT-аналіз: транспорт		ЧПЖЗ	
Сильні сторони <ul style="list-style-type: none"> ● Мережа метрополітену є переважно підземною, що дозволило уникнути істотних пошкоджень.⁴¹ ● Стан автодоріг наразі задовільний, обслуговування продовжувалося під час воєнного стану.⁴² 	Слабкі сторони <ul style="list-style-type: none"> ● Стан системи автодоріг призвів до того, що у 2021 році місто Київ увійшло до Топ-3 міст у світі з найбільшими заторами.⁴³ ● Відсутність доступних послуг за місцем проживання змушує мешканців їздити на значні відстані, що додатково посилює рівень заторів на дорогах. ● Автобусні маршрути міста Києва часто називають ненадійними та незручними, що робить їх 	Поточний стан, січень 2023 р.	П
		Пріоритетність відновлення	3

⁴⁰ Див. Родрік, Д., 2007, у списку бібліографічних посилань

⁴¹ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁴² Інтерв'ю в рамках проєкту

⁴³ Індекс заторів TomTom за 2021 рік

	<p>непопулярним видом транспорту серед киян, які часто надають перевагу приватному автотранспорту та таксі.⁴⁴</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Значна потреба у транспорті з боку 500 000 мешканців Київської агломерації, які їздять на роботу до міста Києва, і наразі користуються недостатнім, незручним та некомфортним транспортом.⁴⁵
<p><u>Можливості</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Можливе використання інфраструктури відновлення для трансформації сполучення між лівим та правим берегом в місті. 	<p><u>Загрози</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Автомобільні дороги та ключові мости можуть бути пошкоджені в результаті бойових дій, що додатково може погіршити вже наявну до війни ситуацію із заторами. ● Перехід з приватних авто на активні види транспорту або громадський транспорт є складним процесом з культурних причин, оскільки приватні авто часто вважаються ознакою свободи та достатку.⁴⁶
<p><u>Оцінка пошкоджень</u></p> <p>Рух транспорту окремими мостами через річку Дніпро обмежено у зв'язку із загрозою пошкодження внаслідок обстрілів.⁴⁷</p> <p>Пошкодження транспортно-паливної інфраструктури в Київській області становить приблизно 35 млн доларів станом на червень 2022 року.⁴⁸</p> <p>На безпеку на дорогах значною мірою впливає дефіцит електроенергії, оскільки вуличне освітлення є нестабільним.⁴⁹</p>	

Можливості	3
Досяжність	Ж

Енергетика та комунальні послуги

SWOT-аналіз: енергетика та комунальні послуги	
<p><u>Сильні сторони</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Високий ступінь централізації системи тепlopостачання, який робить декарбонізацію більш доцільною. ● Останні реформи ринку електроенергії, проведені у 2019 році, дозволили відокремити функції постачання та попиту, що посилило стійкість енергосистеми.⁵⁰ 	<p><u>Слабкі сторони</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Мережа протяжністю 550 км незадовільно обслуговується, є достатньо неефективною та потребує значної модернізації. ● Україна має одну з найнижчих оцінок енергоефективності серед країн Європи та Середньої Азії. ● Більшість квартир у місті Києві перебувають у приватній власності, що означає, що місто має обмежений вплив на модернізацію об'єктів житлового фонду.
<p><u>Можливості</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Поліпшення управління системою водопостачання, проведення змін у функціонуванні насосної системи з метою скорочення вартості розподілу. 	<p><u>Загрози</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Високий рівень залежності від нафти та газу. ● Захоплення АЕС (зокрема, Чорнобильської) та ГЕС призвело до

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	4
Пріоритетність відновлення	3
Можливості	3
Досяжність	Ж

⁴⁴ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁴⁵ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁴⁶ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁴⁷ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁴⁸ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

⁴⁹ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁵⁰ Підтримка реформи енергетичного сектору України (ОЕСР, 2021)

<ul style="list-style-type: none"> ● Гармонізація з Директивою ЄС 2012/27/EU з метою забезпечення енергоефективності системи централізованого постачання. ● Підвищення частки теплової енергії від комбінованої генерації та з відновлюваних джерел. 	<p>інцидентів з критично високим рівнем безпекових ризиків.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Систематичні вимкнення світла значною мірою впливають на бізнес та продуктивність.
--	--

--	--

<p>Оцінка пошкоджень</p> <p>Обстріли, спрямовані на об'єкти енергопостачання міста.</p> <p>Пошкодження об'єктів електропостачання в місті та області становить приблизно 85 млн доларів станом на червень 2022 року.</p> <p>Пошкодження об'єктів атомної енергетики становить приблизно 58 млн доларів станом на червень 2022 року.</p> <p>Пошкодження об'єктів газотранспортної системи становить приблизно 0,26 млн доларів станом на червень 2022 року.</p> <p>Пошкодження об'єктів мережі централізованого тепlopостачання становить приблизно 15 млн доларів станом на червень 2022 року.⁵¹</p>
--

Цифровий зв'язок

SWOT-аналіз: цифровий зв'язок	
<p>Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Основний пріоритет економічного розвитку. ● Наявна інфраструктура здебільшого непошкоджена. ● Інновації воєнного часу, зокрема, місто Київ під час війни здійснило діджиталізацію значної кількості процесів. ● Значний рівень обізнаності населення в цифрових технологіях.⁵² 	<p>Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Вразливість до зловмисних атак у повоєнний період може мати негативний вплив на безпеку та надійність.⁵³ ● Обмежена безпроводна інфраструктура та зв'язок 5g.
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Чітка політична воля та бажання розвивати цей напрямок. ● Можливість провести модернізацію пошкодженої цифрової інфраструктури для поліпшення високошвидкісного широкосмугового зв'язку. 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Цифрова інфраструктура є потенційною ціллю атак під час війни. ● Конкуренція в контексті посилення інтеграції в європейську економіку.
<p>Оцінка пошкоджень</p> <p>Відсутність фізичного пошкодження внаслідок воєнних дій порівняно з іншими ключовими секторами економіки.</p> <p>У 2019 році спостерігалася значна кількість стартапів у сфері ІТ, але 43% ІТ-фахівців розглядали можливість переїзду за кордон, а 20% виїхали з країни.⁵⁴</p> <p>ІТ-сектор працює в умовах дефіциту кадрів, який ще більше посилюється внаслідок війни.⁵⁵</p>	

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	П
Пріоритетність відновлення	3
Можливості	Ж
Досяжність	3

⁵¹ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

⁵² Інтерв'ю в рамках проєкту

⁵³ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

⁵⁴ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

⁵⁵ Інтерв'ю в рамках проєкту

Житлові та інші будівлі

SWOT-аналіз: житлові та інші будівлі	
<p><u>Сильні сторони</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Значна частка пошкодженого житла вже відбудована.⁵⁶ 	<p><u>Слабкі сторони</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Критична зношеність житлового фонду: багатоквартирні будинки здебільшого збудовані в радянський період. ● Права й інтереси орендарів з низьким рівнем доходу і власників житла недостатньо захищені на неофіційному ринку оренди житла.⁵⁷ ● Існуючі будинки часто не є доступними, зокрема для осіб літнього віку або людей з інвалідністю.⁵⁸ ● Попри програму придбання квартир, яка реалізовувалася в довоєнний період, місту Києву потрібно 100 000 квартир, і наявного фонду недостатньо для задоволення потреб. У міста не буде можливості придбати такий обсяг житла.⁵⁹
<p><u>Можливості</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Підтримка «зеленої» реконструкції шляхом надання своєчасної технічної допомоги та консультацій для уможливлення використання будівельними організаціями екологічних матеріалів та методів, що відповідають новим нормам «зеленого» та енергоефективного будівництва. ● Підтримка ринку праці і вирішення проблем, пов'язаних з обмеженнями при виконанні будівельних та інженерних робіт. 	<p><u>Загрози</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Значний обсяг міської міграції та приїзду ВПО призведе до дефіциту житлових приміщень і необхідності забезпечення тимчасового житла.⁶⁰ ● Зберігається залишковий ризик пошкодження внаслідок воєнних дій.
<p><u>Оцінка пошкоджень</u></p> <p>Пошкоджено ~2% житла у Києві та 20% в області.⁶¹</p>	

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	4
Пріоритетність відновлення	3
Можливості	Ж
Досяжність	Ж

⁵⁶ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁵⁷ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

⁵⁸ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁵⁹ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁶⁰ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁶¹ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

Група характеристик: Людський капітал та соціальна інфраструктура

Охорона здоров'я

SWOT-аналіз: охорона здоров'я		ЧПЖЗ	
<p>Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> У системі охорони здоров'я в 2017 році було проведено низку кардинальних реформ фінансування та надання послуг.⁶² 	<p>Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> Необхідна значна модернізація системи охорони здоров'я з фокусом на реабілітацію, ментальне здоров'я та надання екстреної допомоги. Значна кількість лікарів не має спеціального досвіду реабілітації та лікування ветеранів. Обмежені можливості спеціалізованої допомоги в системі охорони здоров'я, зокрема, наявні лише два заклади охорони здоров'я, які спеціалізуються на наданні допомоги при опіках, що підвищує ризики для системи охорони здоров'я.⁶³ 	<p>Поточний стан, січень 2023 р.</p>	П
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> Заміна пошкоджених об'єктів на сучасні установи екстреної допомоги. Спрямовання міжнародної допомоги на розвиток первинної та профілактичної ланок системи охорони здоров'я. 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> Збільшення кількості населення внаслідок приїзду ВПО, імовірно, збільшить навантаження на систему охорони здоров'я, яка вже зазнала втрат. Недостатня результативність перегляду рівня заробітної плати та умов праці медичних працівників може призвести до дефіциту кадрів.⁶⁴ Існує потреба у додаткових реабілітаційних центрах. 	<p>Пріоритетність відновлення</p>	П
<p>Оцінка пошкоджень</p> <p>Пошкоджено 75 медичних закладів в Україні і 26 – у місті Києві.⁶⁵ Величезний обсяг переселення як населення, так і медичних працівників поглиблює проблему дефіциту кадрів та підвищує навантаження на наявні ресурси міста Києва.⁶⁶</p>		<p>Можливості</p>	Ж
		<p>Досяжність</p>	Ж

Група характеристик: Освіта, підготовка та підвищення кваліфікації

SWOT-аналіз: освіта, підвищення кваліфікації та підготовка		ЧПЖЗ	
<p>Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> Дуже високий відсоток населення, яке вступає до закладів професійної, професійно-технічної і особливо вищої 	<p>Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> У довоєнний час приблизно 60% учнів отримували середню освіту. Необхідна додаткова робота для підвищення чисельності громадян, які отримують 	<p>Поточний стан, січень 2023 р.</p>	П
		<p>Пріоритетність</p>	3

⁶² Аналіз реформ фінансування системи охорони здоров'я України (ВООЗ та Світовий банк, 2019)

⁶³ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁶⁴ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁶⁵ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

⁶⁶ Інтерв'ю в рамках проєкту

<p>освіти.⁶⁷</p> <ul style="list-style-type: none"> У довоєнний час Україна демонструвала доволі високі результати в отриманні освіти її громадянами, особливо з урахуванням рівня доходів, але цей показник поки не досяг рівня Європейського Союзу.⁶⁸ Високий рівень вивчення англійської та інших іноземних мов у місті Києві.⁶⁹ 	<p>середню освіту.⁷⁰</p> <ul style="list-style-type: none"> Необхідні інвестиції у STEM-освіту та професійно-технічну освіту, щоб уникнути дефіциту кваліфікованих працівників під час відновлення в коротко- та довгостроковій перспективі. Пандемія COVID і війна призвели до масштабного порушення навчального процесу в усіх вікових групах та обмеженого доступу до навчання, що призвело до відставання учнів у навчанні.⁷¹
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> Розвиток мережі навчальних закладів, зокрема, шляхом їх будівництва, реставрації, капітального ремонту та модернізації непрацюючих закладів. Програми надолуження пропущеного навчального матеріалу можуть бути реалізовані в поєднанні з комплексними програмами психологічної підтримки. 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> Зруйнована освітня інфраструктура, втрачений навчальний час і погіршення ментального здоров'я в сукупності можуть мати негативний вплив на людський капітал України. Невиплата заробітної плати вчителям і скорочення окладів можуть змусити працівників сфери освіти шукати роботу в інших секторах економіки й поставити під загрозу навчальний процес. Місто прийняло понад 8 000 неповнолітніх ВПО. При цьому існує висока ймовірність подальшого значного зростання їх потреб.⁷²
<p>Оцінка пошкоджень</p> <p>Істотні порушення навчального процесу. З 24 лютого 2022 року майже дві третини українських дітей стали переселенцями в межах України або за кордоном.⁷³ Війна призвела до пошкоджень освітніх закладів на щонайменше 3,4 млрд доларів.⁷⁴</p>	

Відновлення	
Можливості	П
Досяжність	Ж

Група характеристик: Економіка

Стабільність кредитно-грошової системи

SWOT-аналіз: економіка	
<p>Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> Національний банк України провів реформи та забезпечив успішне визнання націоналізації АТ КБ «ПриватБанк».⁷⁵ Бюджет міста Києва на 2023 рік орієнтовно становить 1,5 млрд фунтів стерлінгів, але очікується його 	<p>Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> Банківський сектор України в минулому страждав від випадків неефективності та нефункціонуючих ринків. Вплив війни в поєднанні з традиційно неефективним управлінням приватними фінансовими установами, призвів до дестабілізації стану

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	П
Пріоритетність відновлення	П

⁶⁷ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

⁶⁸ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

⁶⁹ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁷⁰ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

⁷¹ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁷² Інтерв'ю в рамках проєкту

⁷³ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

⁷⁴ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

⁷⁵ [https://hansard.parliament.uk/commons/2021-05-19/debates/2105193600007/Privatbank\(RecognitionOfThird-CountryResolutionAction\)Instrument2021](https://hansard.parliament.uk/commons/2021-05-19/debates/2105193600007/Privatbank(RecognitionOfThird-CountryResolutionAction)Instrument2021)

<p>подальше збільшення.⁷⁶</p> <ul style="list-style-type: none"> Минулого року місто Київ успішно погасило в повному обсязі заборгованість за позиковими коштами зокрема, єврооблігаціями. Рейтингове агентство S&P підтвердило кредитний рейтинг міста на рівні CCC+.⁷⁷ 	<p>бюджету країни.</p> <ul style="list-style-type: none"> Корупція призвела до викликів фінансовій стабільності, зокрема, у випадку банкрутства АТ КБ «ПриватБанк».⁷⁸
<p><u>Можливості</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Інституційне зміцнення шляхом посилення співробітництва й залучення міжнародних партнерів. Списання та відтермінування заборгованості розглядалися і в деяких випадках ухвалювалися. 	<p><u>Загрози</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Гривня вже девальвувала, а інфляція залишається істотним викликом / ризиком при середньому значенні 20% за 2022 рік⁷⁹. Довгострокова життєздатність економіки України залишається у поточних умовах під запитанням з урахуванням значного обсягу потреб у зовнішньому фінансуванні⁸⁰. Війна призведе до виникнення значного боргу, як внутрішнього, так і зовнішнього, який потребуватиме виплати й поставить під загрозу довгострокову динаміку фінансово-бюджетної сфери. Волатильність ринку залишається викликом у середньо- та довгостроковій перспективі.
<p><u>Оцінка пошкоджень</u></p> <p>До початку військової агресії в Україні працювала низка російських банків, які наразі націоналізовані.⁸¹</p> <p>Війна суттєво зашкодила національній економіці та призвела до розмивання економічної бази. Наразі економіка залежить від зовнішнього фінансування у формі кредитів / грантів.</p>	

Можливості	Ж
Досяжність	Ж

Ключові сектори та «якірні» інституції - зокрема, у сфері туризму, ІТ, фармацевтики, креативних індустрій

SWOT-аналіз: ключові сектори та «якірні» інституції	
<p><u>Сильні сторони</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Висококваліфікована робоча сила зі значним рівнем володіння іноземними мовами.⁸² Ефективне сполучення з іншими регіонами Європи. Центральний логістичний хаб для України.⁸³ Розвинуті спроможності та досягнення у сфері ІТ, наявність міцної бази професійних навичок та позиції на 	<p><u>Слабкі сторони</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Ринки історично були орієнтовані на клієнта та мали низький рівень прозорості.⁸⁵ У ключових секторах має місце відносно низька додана вартість порівняно з конкурентами, які залежать від витрат на оплату праці.⁸⁶ У зв'язку з цим в економіці спостерігається відносно низький

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	Ж
Пріоритетність відновлення	3

⁷⁶ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁷⁷ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁷⁸ <https://bank.gov.ua/en/news/all/bank-angliyi-viznav-natsionalizatsiyu-privatbanku-natsionalnim-bankom-ukrayini>

⁷⁹ <https://bank.gov.ua/en/monetary/report>

⁸⁰ <https://www.reuters.com/world/ukraine-external-financing-needs-could-reach-5-blm-month-imfs-georgieva-says-2022-10-25>

⁸¹ <https://news.bloomberglaw.com/banking-law/ukrainian-parliament-adopts-law-on-bank-nationalization>

⁸² Інтерв'ю в рамках проєкту

⁸³ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁸⁵ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁸⁶ Інтерв'ю в рамках проєкту

<p>ринку.</p> <ul style="list-style-type: none"> В Києві наразі триває будівництво та розширення науково-технологічного парку.⁸⁴ 	<p>рівень продуктової спеціалізації.⁸⁷</p> <ul style="list-style-type: none"> Висока вартість ведення бізнесу / значні перешкоди для виходу на ринок, особливо для іноземних компаній, але також і для вітчизняних⁸⁸ Місто Київ має певну кількість неефективних комунальних підприємств.
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> ІТ-сектор України розвивається стрімкими темпами. Він не зазнав істотного впливу у зв'язку з бойовими діями й продовжує зростати. Українці мають онлайн-доступ до багатьох послуг та офіційних особистих документів, які визнаються в різних країнах світу. Війна призвела до підвищеної уваги до України. Інтеграція з ЄС та потенційний вступ до ЄС. З початку війни значна кількість компаній перейшла на засоби електронної комерції, що дає можливість зменшити накладні витрати та забезпечити розширення географічної присутності.⁸⁹ 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> Законодавство воєнного часу мало негативний вплив на довіру до фармацевтичної галузі та її здатність залучати інвестиції.⁹⁰ Неузгодженість політики загальнодержавних та міських органів влади. Війна мала негативний вплив на доступ до стабільних умов ведення бізнесу і викликала скорочення чисельності кваліфікованих працівників та наявність ресурсів на ринку праці.⁹¹
<p>Оцінка пошкоджень</p> <p>Значних пошкоджень внаслідок воєнних дій зазнали критичні галузі, зокрема оборонна, виробнича та металургійна.⁹²</p> <p>Пошкодження енергетичної та іншої інфраструктури обмежують здатність бізнесу ефективно функціонувати. У четвертому кварталі 2022 року значна кількість підприємств малого бізнесу перейшла на інші доступні джерела енергії (генератори), але їх недостатньо для задоволення потреб, оскільки обстріли складно прогнозувати. Це має вплив на бізнес — з 1/3 наявної енергетичної потужності станом на сьогодні місто Київ має понад 50% необхідної енергетичної потужності, але цього недостатньо для задоволення потреб бізнесу.⁹³</p> <p>Війна стимулювала інновації у різних сферах економіки, зокрема ІТ, і призвела до отримання досвіду, який у подальшому може бути успішно використаний.</p>	

Можливості	Ж
Досяжність	П

Торгівля, в тому числі основними товарами

SWOT-аналіз: торгівля, в тому числі основними товарами	
<p>Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> Місто Київ є логістичним хабом України із великою кількістю населення та значним за розміром 	<p>Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> Попри значні зусилля та ініціативи, місто Київ досі має значний обсяг належним чином неоформленої

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	П
Пріоритетність	П

⁸⁴ <https://ukrainet.eu/2021/07/27/academ-city/>

⁸⁷ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁸⁸ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁸⁹ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁹⁰ <https://sanctionsnews.bakermckenzie.com/ukraine-the-law-on-cancelling-marketing-authorizations-due-to-ties-with-russian-belarusian-pharmaceutical-manufacturing-became-applicable/>

⁹¹ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁹² Інтерв'ю в рамках проєкту

⁹³ Інтерв'ю в рамках проєкту

<p>місцевим ринком.⁹⁴</p> <ul style="list-style-type: none"> IT / цифрові галузі світового значення, а також креативні індустрії, фармацевтика, металургія, енергетична та харчова промисловість.⁹⁵ 	<p>офіційно економічної діяльності.⁹⁶</p> <ul style="list-style-type: none"> У ключових секторах має місце відносно низька додана вартість порівняно з конкурентами, які залежать від витрат на оплату праці.⁹⁷ У зв'язку з цим в економіці спостерігається відносно низький рівень продуктової спеціалізації.⁹⁸
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> Переорієнтація національної економіки зі сходу на захід надає можливості для зростання. Гармонізація зі стандартами ЄС та потенційний вступ до ЄС. 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> Існує критична потреба у розширенні можливості експорту до Польщі та інших країн ЄС залізничними та автодорожніми маршрутами. Відновити зовнішню торгівлю до закінчення війни буде складно з урахуванням безпекової ситуації.
<p>Оцінка пошкоджень</p> <p>Торгівельні операції через чорноморські порти було призупинено внаслідок їх блокування Російською Федерацією та скорочення можливості перевезення товарів. Авіапростір України закрито для цивільних літаків з початку збройної агресії. Відбулося значне скорочення експорту на понад 30%, що мало істотний вплив на економіку та спричинило її суттєве скорочення.⁹⁹</p> <p>Попередні страхові інструменти більше не доступні, тому бізнес не може купувати на кредитних умовах, якщо йому потрібні страхові гарантії, натомість беруться кредити в українських банках під високі процентні ставки або розриваються контракти.¹⁰⁰</p>	

Відновлення	
Можливості	Ж
Досяжність	П

Створення робочих місць та ринок праці

SWOT-аналіз: створення робочих місць та ринок праці	
<p>Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> У 2021 році середня номінальна заробітна плата працівників підприємств, установ та організацій, що працювали на повну ставку, становила 20 558 гривень на місяць (по Україні – 14 014 гривень), що на 20,3% вище, ніж у 2020 році.¹⁰¹ Індекс реальної заробітної плати в місті Києві за звітний рік порівняно з попереднім 2020 роком становив 110,1% (по Україні – 110,5%).¹⁰² До війни рівень безробіття в місті Києві був нижчим, ніж у середньому по країні. 	<p>Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> Значний неформальний сектор економіки та корупція ускладнюють контроль ринку праці й зменшують ефект від політичних інтервенцій.¹⁰³ Можливості професійної підготовки та освіта у старшому віці залишаються обмеженими, а підвищення кваліфікації – складним завданням.
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> Незначні збитки внаслідок бойових дій 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> Хоча ринок праці залишався

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	Ж
Пріоритетність відновлення	П
Можливості	Ж

⁹⁴ <https://www.statista.com/map/europe/ukraine/transportation-logistics>

⁹⁵ <https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2018/1/11/Strategia.pdf>

⁹⁶ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁹⁷ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁹⁸ Інтерв'ю в рамках проєкту

⁹⁹ <https://tradingeconomics.com/ukraine/exports>

¹⁰⁰ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁰¹ <https://www.work.ua/en/>

¹⁰² Стратегія міста Києва

¹⁰³ Інтерв'ю в рамках проєкту

<p>порівняно з економічними втратами інших частин економіки надає місту Києву можливість стати флагманом відновлення економіки та зайнятості.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Можливість ефективного використання зміни зайнятості під час війни з метою побудови фундаменту для майбутнього зростання. 	<p>стабільним, відбулося падіння якості роботи, а централізоване управління призвело до того, що вікно можливостей могло бути втрачено.¹⁰⁴</p> <ul style="list-style-type: none"> • Відсутність фінансування, особливо довгострокового, у тому числі дешевого фінансування та інвестицій може обмежити процес створення робочих місць. • Триваюча економічна нестабільність та збитки внаслідок бойових дій можуть призвести до подальшого закриття бізнесу.
---	---

Досяжність	3
------------	---

<p><u>Оцінка пошкоджень</u></p> <p>У місті Києві спостерігається значне, порівняно з довоєнним, зростання безробіття внаслідок війни, хоча кількість працюючих людей залишається аналогічною.¹⁰⁵ Ринок праці Київської області змінився внаслідок війни, і на момент початку відновлення матиме інший вигляд. Освіта та професійна підготовка постраждали внаслідок війни.¹⁰⁶</p>

Група характеристик: Сприятливе середовище

Планування, містобудування та землекористування

SWOT-аналіз: планування, містобудування та землекористування	
<p><u>Сильні сторони</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Київ увійшов до Топ-100 найзеленіших міст світу, тож кияни вже мають задовільний доступ до зелених зон.¹⁰⁷ 	<p><u>Слабкі сторони</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Річка Дніпро розділяє житловий лівий берег від комерційного правого берега. Незручне сполучення та затори на дорогах погіршилися в результаті пошкодження через обстріли мостів, які з'єднують береги Дніпра.¹⁰⁸ • Стан житлових будівель, зокрема багатоквартирних будинків радянських часів, та транспорту є незадовільним і потребуватиме значних ремонтних робіт у повоєнний період.¹⁰⁹
<p><u>Можливості</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Пошкодження території внаслідок обстрілів дає можливість більш гнучко та виважено планувати землекористування. • Існує потреба в забезпеченні значної кількості робочих місць у Києві після війни, зокрема у зв'язку зі збільшенням кількості ВПО. Будівництво забезпечить створення робочих місць та стимулюватиме економіку міста. 	<p><u>Загрози</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Відсутність довіри до будівельної галузі означає, що нові проекти забудови можуть не отримати підтримки з боку громадськості.¹¹⁰ • В Україні близько 7 мільйонів ВПО, багато з яких потребуватимуть тимчасового житла у місті Києві та Київській області.¹¹¹ Потреба в тимчасовому житлі може ускладнити ситуацію з ефективним плануванням

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	Ч
Пріоритетність відновлення	Ж
Можливості	Ж
Досяжність	Ж

¹⁰⁴ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁰⁵ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁰⁶ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁰⁷ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁰⁸ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁰⁹ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹¹⁰ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹¹¹ Вимушене переселення з України та в її межах: характеристики, досвід та цілі постраждалого населення, Агентство Європейського Союзу з питань притулку - жовтень 2022 р.

	<p>простору.¹¹²</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Київ не має можливості будувати значну кількість нових будинків, оскільки це збільшує навантаження та соціальну та фізичну інфраструктуру міста, звантаженість якої уже наближається до максимуму.¹¹³
<p><u>Оцінка пошкоджень</u></p> <p>Значне пошкодження житлових будинків та інфраструктури внаслідок обстрілів. Потреба в доступному сполученні з урахуванням збільшення кількості людей з інвалідністю.¹¹⁴</p>	

--	--

Доступне фінансування на внутрішньому ринку

SWOT-аналіз: доступне фінансування на внутрішньому ринку	
<p><u>Сильні сторони</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Місто Київ є найбільш розвинутим фінансовим центром України: у місті розташовано головні офіси основних банків й інших установ, які здійснюють обслуговування бізнесу.¹¹⁵ ● Національний банк України довів свою репутацію як висококваліфікованого та надійного центрального банку, що діє відповідно до західних стандартів — так, наприклад, у 2021 році Великою Британією було визнано націоналізацію АТ КБ «ПриватБанк».¹¹⁶ 	<p><u>Слабкі сторони</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Внутрішні проблеми перешкоджають процесу справляння податків та ефективному бюджетному процесу.¹¹⁷ ● Між державними, обласними та міськими органами влади існують конкуруючі інтереси з боротьбою за фінансування.¹¹⁸ ● Система податкового адміністрування не стимулює достатньою мірою економіку, високий відсоток тіньового сектору економіки, нелегальний імпорт. Унаслідок цього велика частка транзакцій не оподатковується.¹¹⁹ ● Усі компанії, які розглядають можливість IPO, обирають розміщення своїх цінних паперів на закордонних майданчиках замість національного ринку.¹²⁰ ● Відсутність у країні фондового ринку стримує розвиток економіки та зменшує доступне фінансування на внутрішньому ринку.¹²¹
<p><u>Можливості</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Гранти на відновлення від державної влади та необхідність інвестицій у ході відновлення. ● Існує потенційна можливість використання «облігацій» для фінансування відновлення на місцевому ринку.¹²² 	<p><u>Загрози</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Внаслідок значних збитків та пошкоджень підприємств в Україні з приватним та державним капіталом може спостерігатися дефіцит наявних фінансів на місцевому рівні. ● У зв'язку з війною відбулося значне виведення капіталу, і частка інвестицій, які повернуться до міста,

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	Ч
Пріоритетність відновлення	П
Можливості	Ж
Досяжність	Ж

¹¹² Інтерв'ю в рамках проєкту

¹¹³ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹¹⁴ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹¹⁵ <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine>

¹¹⁶ <https://www.bankofengland.co.uk/news/2021/may/privatbank-bail-in-boe-recognises-bail-in-by-national-bank-of-ukraine>

¹¹⁷ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹¹⁸ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹¹⁹ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹²⁰ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹²¹ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹²² Інтерв'ю в рамках проєкту

	<p>залишається незрозумілою.¹²³</p> <ul style="list-style-type: none"> Фінансування в багатьох випадках є короткостроковим з більш високою купонною ставкою, яка дозволяє розглядати довгострокові варіанти.¹²⁴
<p>Оцінка пошкоджень</p> <p>Пошкодження приватного сектору в Україні з початку війни на рівні щонайменше 100 млрд доларів.¹²⁵</p> <p>Рівень оподаткування збільшився паралельно з інфляцією на рівні 30%. При цьому, оголошено податкові канікули, що означає скорочення надходжень від земельного податку, комунальної власності та комунальних підприємств.¹²⁶</p>	

--	--

Іноземні та внутрішні інвестиції

SWOT-аналіз: іноземні та внутрішні інвестиції	
<p>Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> Уже наявні конструктивні відносини з донорами (ЄІБ, ЄБРР), співпраця з якими ведеться вже багато років, що означає глибоке розуміння місцевої специфіки.¹²⁷ Наявні успішні галузі, включаючи цифрові технології (ІТ), креативні індустрії та фармацевтичну галузь.¹²⁸ У Києві, як і в Україні в цілому, відносно низькі витрати на оплату праці порівняно з конкурентами в поєднанні з високим рівнем освіти в певних секторах економіки.¹²⁹ Фінансовий центр України з найбільш зрілим бізнес-середовищем та факторами сприяння веденню бізнесу.¹³⁰ 	<p>Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> Київ та Україна мають давні проблеми із врядуванням та прозорістю, що призводить до обмеження обсягу інвестицій.¹³¹ Нещодавно прийняте законодавство створило ризик націоналізації іноземних компаній державою, який стримує інвесторів.¹³² У ключових секторах має місце відносно низька додана вартість порівняно з конкурентами, які залежать від витрат на оплату праці.¹³³ У зв'язку з цим в економіці спостерігається відносно низький рівень продуктової спеціалізації.¹³⁴ Висока вартість ведення бізнесу / значні перешкоди для виходу на ринок, особливо для іноземних компаній, але також і для національних.¹³⁵
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> Уряди країн Заходу в рамках своєї загальної зовнішньої політики, швидше за все, підтримуватимуть компанії, що інвестують в Україну.¹³⁶ 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> Війна викликала невідкладну потребу у фінансуванні, особливо доступному.¹³⁸ Обмежені повноваження міста та області у сфері залучення капіталу та

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	Ж
Пріоритетність відновлення	З
Можливості	З
Досяжність	Ж

¹²³ <https://tradingeconomics.com/ukraine/capital-flows>

¹²⁴ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹²⁵ <https://kyivindependent.com/uncategorized/kyiv-school-of-economics-ukraines-economy-damage-due-to-russias-war-estimated-at-over-108-billion>

¹²⁶ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹²⁷ <https://www.ebrd.com/ukraine.html>

¹²⁸ <https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2018/1/11/Strategia.pdf>

¹²⁹ <https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2018/1/11/Strategia.pdf>

¹³⁰ <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine>

¹³¹ <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/fighting-corruption-wartime-ukraine>

¹³² <https://sanctionsnews.bakermckenzie.com/ukraine-the-law-on-cancelling-marketing-authorizations-due-to-ties-with-russian-belarusian-pharmaceutical-manufacturing-became-applicable/>

¹³³ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹³⁴ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹³⁵ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹³⁶ <https://www.ukri.org/news/research-england-invests-in-uk-ukraine-university-twinning-scheme/>

¹³⁸ Інтерв'ю в рамках проєкту

<ul style="list-style-type: none"> Гармонізація зі стандартами ЄС та потенційний вступ до ЄС покращать умови ведення бізнесу. Пріоритетним є розвиток економічної, а не фізичної інфраструктури.¹³⁷ 	<ul style="list-style-type: none"> реформування послуг.¹³⁹ Залежність від зовнішнього фінансування та нестабільність міжнародних пріоритетів / ресурсів, що можуть бути виділені, створюють невизначені умови майбутнього фінансування.
<p><u>Оцінка пошкоджень</u></p> <p>Макроекономічна ситуація вкрай складна: спроможність України виконувати зобов'язання залежить від зовнішнього фінансування / допомоги.¹⁴⁰ Гривня вже девальвувала, а інфляція залишається істотним викликом / ризиком.¹⁴¹ Було проведено націоналізацію іноземних активів, яка стала перешкодою для інвестицій.</p>	

--	--

Група характеристик: Сталий розвиток

Мінімізація викидів вуглеводнів

SWOT-аналіз: мінімізація викидів вуглеводнів	
<p><u>Сильні сторони</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Проект плану «Зелене місто» та Екологічну стратегію міста до 2030 року було розроблено та затверджено Київським міським головою.¹⁴² Кошти вже виділено в довоєнний час, зокрема, кредит ЄБРР на модернізацію системи теплопостачання в розмірі 140 євро.¹⁴³ Молоде покоління киян хоче, щоб в процесі відновлення було враховано екологічні аспекти.¹⁴⁴ Визначений на національному рівні план.¹⁴⁵ Україна під'єднана до європейської енергетичної мережі й здійснює торгові операції з нею з червня 2022 року.¹⁴⁶ Новобудови та будинки, що відбудовуються, мають відповідати новим стандартам теплоізоляції, що дозволить скоротити викиди вуглецю.¹⁴⁷ 	<p><u>Слабкі сторони</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Транспортна система створює затори та стає причиною забруднення повітря.¹⁴⁸ Унаслідок недостатніх інвестицій в інфраструктуру вона занедбана, не є енергоефективною та/або стійкою до кліматичних змін.¹⁴⁹ Місто посіло четверте з кінця місце в рейтингу енергоефективності серед країн Європи та Середньої Азії.¹⁵⁰
<p><u>Можливості</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Гармонізація з директивами ЄС щодо 	<p><u>Загрози</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Імплементация політики охорони

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	Ч
Пріоритетність відновлення	П
Можливості	П

¹³⁷ Інтерв'ю в рамках проекту

¹³⁹ Інтерв'ю в рамках проекту

¹⁴⁰ <https://www.imf.org/en/News/Articles/2022/10/07/pr22343-imf-approves-emergency-financing-support-to-ukraine>

¹⁴¹ <https://www.reuters.com/markets/rates-bonds/ukraines-central-bank-devalues-hryvnia-by-25-against-us-dollar-2022-07-21/>

¹⁴² Інтерв'ю в рамках проекту

¹⁴³ GrCF2 W2 - Центральне опалення у м. Києві (ЄБРР, 2021)

¹⁴⁴ Реконструкція України та міжнародна допомога (Центр трансатлантичного діалогу, 2022)

¹⁴⁵ Зобов'язання України з протидії кліматичним змінам (ПРООН, 2021)

¹⁴⁶ Заява члена Єврокомісії Сімсон про початок торгівлі електроенергією між Україною та ЄС (Єврокомісія, 2022)

¹⁴⁷ Інтерв'ю в рамках проекту

¹⁴⁸ УНІАН: Київ посів 12 місце у рейтингу міст з найбільшими заторами TomTom за 2019 рік (Kyiv Post, 2020), Рейтинг міст за якістю повітря та забрудненням (Iqair, 2023)

¹⁴⁹ Інтерв'ю в рамках проекту

¹⁵⁰ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

<p>кліматичних змін.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Відхід від енергозалежності від Російської Федерації / вуглеводнів. ● Київською міською радою затверджено Програму комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду в місті Києві.¹⁵¹ ● Прив'язка інвестиційних гарантій до екологічних показників дозволить забезпечити врахування кліматичних змін як основоположного елементу відновлення. ● Відновлення з урахуванням низьковуглецевих показників. 	<p>навколишнього природного середовища відноситься до рівня області, а не міста, а стандарти декарбонізації визначаються на державному рівні, тому місто має обмежений контроль.¹⁵²</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Модернізація житлового фонду залежить від бажання власника. Місто частково сплачує вартість робіт, але їх виконання не відноситься до повноважень міста.¹⁵³ ● Відключення електроенергії унаслідок ракетних обстрілів ставлять під загрозу здатність поставки екологічно чистої енергії.¹⁵⁴
<p>Оцінка пошкоджень</p> <p>Скорочення потреби в електроенергії у зв'язку з плановими відключеннями, зумовленими обстрілами енергетичної інфраструктури.¹⁵⁵</p> <p>Імплементация попередніх екологічних планів міста уповільнилася внаслідок воєнного стану.¹⁵⁶</p>	

Досяжність	П
------------	---

Адаптація до кліматичних змін

SWOT-аналіз: адаптація до кліматичних змін	
<p>Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Київ входить до Топ-100 найзеленіших міст світу.¹⁵⁷ ● Місто Київ активно звертається по технічну експертну допомогу для поліпшення адаптації до кліматичних змін, яка є пріоритетною метою міста.¹⁵⁸ 	<p>Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Унаслідок постійно недостатніх інвестицій у соціальну інфраструктуру вона перебуває не в найкращому стані, не є енергоефективною та/або стійкою до кліматичних змін.¹⁵⁹ ● Місто відповідає за експлуатацію лише 600 з 4000 км дощової каналізації.¹⁶⁰
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Пріоритетним елементом відновлення має стати підвищення рівня стійкості до кліматичних змін (як у ході відновлення, так і при прийнятті нових рішень із зонування / планування міста).¹⁶¹ ● Інвестиції у систему водопостачання / 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Підвищення рівня забрудненості води посилює її нестачу / дефіцит.¹⁶⁴ ● Наявні заходи з відновлення не передбачають досягнення відповідності цілям сталого розвитку у сфері водопостачання та очистки води.¹⁶⁵

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	Ч
Пріоритетність відновлення	П
Можливості	Ж
Досяжність	П

¹⁵¹ У СТОЛИЦІ ПЛАНУЮТЬ РЕКОНСТРУЮВАТИ ОБ'ЄКТИ ЗАСТАРІЛОГО ЖИТЛОВОГО ФОНДУ (КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА, 2022)

¹⁵² Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁵³ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁵⁴ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁵⁵ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁵⁶ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁵⁷ Рейтинг міст за індексом зелених зон Husqvarna за 2020 рік (HUGSI 2020)

¹⁵⁸ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁵⁹ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁶⁰ Екологи назвали глобальну проблему забруднення водойм у Києві (Наталія Некрасова, 2021)

¹⁶¹ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁶⁴ ЗВІТ - про результати аудиту ефективності виконання заходів Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року (РАХУНКОВА ПАЛАТА, 2021)

¹⁶⁵ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

<p>очистки води підвищують ефективність заходів з адаптації, а також покращують громадське здоров'я та захист довкілля.¹⁶²</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проведення аналізу щодо стійкості міста Києва до кліматичних змін шляхом проведення окремого аналізу.¹⁶³ 	<ul style="list-style-type: none"> • Лісові пожежі та мінування зруйнували або зробили недоступними значну частину лісів у Київській області.¹⁶⁶ • Незахищеними верствами населення стануть переселенці / неформальні об'єднання людей.¹⁶⁷
<p>Оцінка пошкоджень</p> <p>Розрахунковий обсяг пошкоджень сектору водопостачання та водовідведення України становить 1,3 млрд доларів США, при цьому приблизно 40% водопостачальних мереж уже були в критичному стані раніше.¹⁶⁸</p>	

--	--

Біорізноманіття та навколишнє природне середовище

SWOT-аналіз: біорізноманіття та навколишнє природне середовище	
<p>Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> • Радянський вплив на житловий фонд забезпечує високу щільність житлової забудови.¹⁶⁹ • Збільшення площі земель природно-заповідного фонду з 15930 тис. га у 2016 році до 17640 тис. га у 2020 році.¹⁷⁰ • Місто може обмежувати вантажоперевезення і має заходи для забезпечення цього.¹⁷¹ 	<p>Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> • Відсутність стратегії міського планування призводить до хаотичної забудови.¹⁷² • Відсутність системного вирішення проблеми збору відходів ставить під загрозу біорізноманіття та природу.¹⁷³ • Важке забруднення ртуттю від старих заводів у межах міста.¹⁷⁴
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> • Інвестувати в заходи з моніторингу з метою забезпечення ефективнішої оцінки взаємозв'язку між природою / кліматом / адаптацією. • Спростити норми зонування, що визначають територію зелених зон.¹⁷⁵ • Вжити заходи із попередження будівництва в зонах з відповідним цільовим призначенням.¹⁷⁶ • Будівництво парків єдності спільно з містами-побратимами, які дозволяють 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> • Руйнування внаслідок бойових дій (житловий фонд, інфраструктура) можуть призвести до проблем у довгостроковій перспективі, зокрема з азбестом, іншими токсичними речовинами (так, азбест використано в 60% дахів в Україні).¹⁷⁹ • Корумпована будівельна галузь, що ставить під загрозу дотримання екологічних стандартів.¹⁸⁰ • Будівництво в значній кількості випадків наразі відбувається за

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	П
Пріоритетність відновлення	Ч
Можливості	Ж
Досяжність	П

¹⁶² Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

¹⁶³ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁶⁶ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

¹⁶⁷ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁶⁸ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

¹⁶⁹ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁷⁰ Стратегія розвитку міста Києва (Виконавчий орган Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація), 2017)

¹⁷¹ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁷² Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁷³ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁷⁴ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁷⁵ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁷⁶ Інтерв'ю в рамках проєкту

¹⁷⁹ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

¹⁸⁰ Інтерв'ю в рамках проєкту

<p>збільшити кількість зелених зон.¹⁷⁷</p> <ul style="list-style-type: none"> Інновації в екологічній сфері є пріоритетом для Київського міського голови.¹⁷⁸ 	<p>рахунок зелених зон, оскільки будівництво є одним з ключових факторів залучення інвестицій.¹⁸¹</p>
<p>Оцінка пошкоджень</p> <p>Війна призвела до руйнування природних екосистем — втрачені екосистемні послуги, забруднення повітря тощо.¹⁸²</p> <p>У містах порушено системи утилізації відходів та каналізування.¹⁸³</p>	

--	--

Поводження з відходами

SWOT-аналіз: поводження з відходами	
<p>Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> Відсоткове співвідношення відходів, накопичених у місцях видалення відходів, до загального обсягу відходів, щороку збільшується (з 0% у 2016 році до 10% у 2020 році).¹⁸⁴ Нещодавно в місті було введено роздільне збирання відходів і встановлено майже 4 000 контейнерів в усіх районах міста.¹⁸⁵ 	<p>Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> Сміттєспалювальний завод викликає серйозні занепокоєння станом навколишнього природного середовища в межах міста.¹⁸⁶ Наразі відсутні стимули або законодавчі ініціативи, які забезпечували б переробку більшого обсягу відходів у майбутньому.¹⁸⁷ У місті не створено загального систематичного рішення ситуації з відходами, натомість, використовується велика кількість незаконних або напівзаконних схем поводження з відходами.¹⁸⁸
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> Поводження з відходами є ключовим компонентом пропонованого Плану дій «Зелене місто» за підтримки ЄБРР.¹⁸⁹ Об'єкти поводження з відходами відносяться до комунальної власності.¹⁹⁰ Місто активно будує нові об'єкти поводження з відходами для забезпечення можливості коректної утилізації усіх відходів.¹⁹¹ 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> Фінансові моделі свідчать про те, що загальноміська схема поводження з відходами, імовірно, не є фінансово життєздатною.¹⁹² Києву не вистачає сучасного сміттєпереробного комплексу, будівництво якого необхідне для розвитку управління відходами в місті Києві та виконання завдань, передбачених Національною стратегією управління відходами в Україні до 2030 року.

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	Ч
Пріоритетність відновлення	Ж
Можливості	П
Досяжність	П

¹⁷⁷ Інтерв'ю в рамках проекту

¹⁷⁸ Інтерв'ю в рамках проекту

¹⁸¹ Інтерв'ю в рамках проекту

¹⁸² Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

¹⁸³ Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, 2022)

¹⁸⁴ <https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2018/1/11/Strategia.pdf>

¹⁸⁵ <https://kyivcity.gov.ua/news/u-kiyevi-za-ostanniy-rik-bilsh-yak-udvichni-zrosli-obsyagi-vidkhodiv-yaki-vidsortuvali-ta-vidpravili-na-pererobku/>

¹⁸⁶ Інтерв'ю в рамках проекту

¹⁸⁷ Інтерв'ю в рамках проекту

¹⁸⁸ Інтерв'ю в рамках проекту

¹⁸⁹ План дій «Зелене місто»

¹⁹⁰ Інтерв'ю в рамках проекту

¹⁹¹ Інтерв'ю в рамках проекту

¹⁹² Інтерв'ю в рамках проекту

Оцінка пошкоджень

Пошкодження та руйнування об'єктів сфери поводження з відходами в Києві відсутні.¹⁹³

Група характеристик: Суспільство, культура та національна ідентичність

Об'єкти культури та культурна спадщина

SWOT-аналіз: об'єкти культури та культурна спадщина		ЧПЖЗ	
Сильні сторони <ul style="list-style-type: none"> • Історична та культурна ідентичність міста Києва формувалася багато століть.¹⁹⁴ • Місто Київ має значну кількість об'єктів історичної та культурної спадщини, які стали візитівкою столиці і відомі за межами України.¹⁹⁵ • Україна має багату нематеріальну культуру. П'ять культурних звичаїв України увійшли до переліку об'єктів нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО.¹⁹⁶	Слабкі сторони <ul style="list-style-type: none"> • Збереження об'єктів культури та культурної спадщини є непростим завданням, яке наражається на критику з боку деяких прошарків суспільства.¹⁹⁷	Поточний стан, січень 2023 р.	Ж
Можливості <ul style="list-style-type: none"> • Використати туризм та підвищений інтерес до України з метою популяризації й розбудови об'єктів культури. • Збереження історичної ідентичності та розвиток культури в місті Києві.¹⁹⁸ • Значний культурний капітал України, індустрія культури, туризму, креативні індустрії останнім часом перетворилися на рушійну силу економіки України.¹⁹⁹	Загрози <ul style="list-style-type: none"> • Історія та досвід останніх років і 20-го сторіччя, швидше за все, призведуть до переоцінки окремих елементів культурної спадщини.²⁰⁰ • Ризик руйнування об'єктів культури та культурної спадщини унаслідок війни або бойових дій із утворенням замороженого конфлікту. • Об'єкти культури й туризму становлять 8% потреб у відновленні, але з урахуванням потреб та обмежень фінансування можуть мати нижчий пріоритет.²⁰¹	Пріоритетність відновлення	П
Оцінка пошкоджень <p>Деякі об'єкти культури та культурної спадщини були пошкоджені внаслідок бойових дій.²⁰²</p> <p>Безпекові умови не сприяють туризму, і не сприятимуть протягом тривалого часу, незначний внутрішній туризм.</p> <p>Загальні економічні збитки, що завдані культурі і туризму внаслідок війни оцінюються в 5%. Значні збитки на рівні 19,3 млрд доларів станом на 1 червня 2022 року, які значно збільшилися після цієї дати.²⁰³</p>		Можливості	Ч
		Досяжність	П

¹⁹³ Інтерв'ю в рамках проекту

¹⁹⁴ <https://ukraine.ua/explore/origins-history-of-ukraine/>

¹⁹⁵ <https://ukraine.ua/explore/origins-history-of-ukraine/>

¹⁹⁶ <http://whc.unesco.org/en/statesparties/ua>

¹⁹⁷ Інтерв'ю в рамках проекту

¹⁹⁸ Інтерв'ю в рамках проекту

¹⁹⁹ Інтерв'ю в рамках проекту

²⁰⁰ Інтерв'ю в рамках проекту

²⁰¹ <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/8e23952b-3674-512e-bb45-aacd8e222ebe>

²⁰² Інтерв'ю в рамках проекту

²⁰³ <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/8e23952b-3674-512e-bb45-aacd8e222ebe>

Національна ідентичність і роз'єднаність / єдність суспільства

SWOT-аналіз: національна ідентичність і роз'єднаність / єдність суспільства	
<p>Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Місто Київ та Україна в цілому мають довгу історію та національну ідентичність. Відчуття національної ідентичності посилилося внаслідок війни, а також двох попередніх десятиріч з масовими подіями, зокрема, Революцією гідності.²⁰⁴ ● У міста Києва існує чітко окреслена власна ідентичність, що базується на його тисячорічній історії.²⁰⁵ ● Обмежена роз'єднаність суспільства після подій війни; історично Україна та місто Київ мають меншою мірою класове суспільство (з розшаруванням на основі фінансових можливостей). ● Відчуття національної ідентичності є вкрай сильним із майже однотайним об'єднанням українців під час війни.²⁰⁶ 	<p>Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> ● За оцінками 13% від довоєнного населення було російськомовним, а відсутність ефективних демографічних даних та даних про національне походження (що заборонені законодавством) ускладнюють формування адресної політики.²⁰⁷ ● Національне законодавство значною мірою обмежує можливість збирання демографічних даних.²⁰⁸ ● Серед населення існує значна нерівність щодо фінансових можливостей.²⁰⁹ ● У 2015 році 54% киян пишались Києвом у 2015 році, у той час як серед міст-лідерів цей показник становив 70%.²¹⁰
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Можливість об'єднати населення, створивши нову суспільну мету, яка дозволить трансформаційні зміни в місті.²¹¹ ● Збереження історичної ідентичності та розвиток культури в місті Києві може забезпечити як економічні, так і суспільні вигоди. 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Різне бачення міста Києва та його майбутнього серед різних вікових груп та категорій суспільства може створити розбіжність у суспільстві.²¹² ● Реформи, ініційовані урядом України, зокрема щодо пріоритетності української мови, потенційно загрожують єдності в суспільстві.²¹³
<p>Оцінка пошкоджень</p> <p>Війна об'єднала більшість населення у відповідь на безпосередню загрозу країні.²¹⁴ Війна створила ризик того, що довготривала напруга, яка існувала також у довоєнний період, наприклад, щодо мовного питання, у певний момент посилиться, що потенційно загрожує єдності в суспільстві.²¹⁵</p>	

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	З
Пріоритетність відновлення	Ж
Можливості	П
Досяжність	П

²⁰⁴ Інтерв'ю в рамках проєкту

²⁰⁵ Інтерв'ю в рамках проєкту

²⁰⁶ Інтерв'ю в рамках проєкту

²⁰⁷ Інтерв'ю в рамках проєкту

²⁰⁸ Інтерв'ю в рамках проєкту

²⁰⁹ Інтерв'ю в рамках проєкту

²¹⁰ Стратегія міста Києва

²¹¹ Інтерв'ю в рамках проєкту

²¹² Інтерв'ю в рамках проєкту

²¹³ <https://www.hrw.org/news/2022/01/19/new-language-requirement-raises-concerns-ukraine>

²¹⁴ Інтерв'ю в рамках проєкту

²¹⁵ <https://www.hrw.org/news/2022/01/19/new-language-requirement-raises-concerns-ukraine>

Інклюзивність

SWOT-аналіз: інклюзивність	
<p>Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> • Нові будівельні норми передбачають спорудження ліфтів та заходи із забезпечення доступності.²¹⁶ • Стратегічна потреба покращити рівень інклюзивності та покращити якість життя у місті Києві є чітко визначеною і визнається.²¹⁷ 	<p>Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> • Значна частина інфраструктури міста Києва (станції метро, житловий фонд) не є доступною.²¹⁸ • Невпорядковане житлове будівництво в місті, яке не передбачає забезпечення належного обсягу соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури.²¹⁹ • Порівняно з 2011 роком адаптований композитний індекс комфорту життя в 2015 році збільшився лише на 6% (при цільовому значенні +21%).²²⁰ • У зв'язку з погіршенням загального соціально-економічного стану в місті Києві його позиції у рейтингу EIU, що характеризує комфорт життя в місті, протягом 2011–2015 рр. суттєво погіршилися (з 91-го в 2011 році до 132-го місця в 2015 році зі 140 міст світу).²²¹
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> • Реформування системи планування та отримання дозвільних документів з метою підвищення рівня інклюзивності. • Враховуючи необхідність перепроєктування та відбудови фізичних об'єктів міста внаслідок пошкоджень у зв'язку з бойовими діями / декарбонізацією, виникає можливість покращити рівень інклюзивності. • Значний потенціал покращення якості життя. 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> • Війна обмежує бюджет та ресурси міста, наявні для проведення ефективних реформ. • Війна призведе до збільшення кількості людей з інвалідністю (як фізичною, так і ментальною). • Наявність інтересів, які, з великою ймовірністю, будуть опиратися реформам.²²²
<p>Оцінка пошкоджень</p> <p>Війна призведе до збільшеного тиску на місто щодо забезпечення належного рівня інклюзивності шляхом впливу населення й обмежень в отриманні ним послуг.</p> <p>Пошкодження фізичної інфраструктури, з великою ймовірністю, не матиме негативного впливу на інклюзивність.²²³</p>	

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	Ж
Пріоритетність відновлення	Ж
Можливості	П
Досяжність	Ж

²¹⁶ Інтерв'ю в рамках проекту

²¹⁷ Інтерв'ю в рамках проекту

²¹⁸ Інтерв'ю в рамках проекту

²¹⁹ Інтерв'ю в рамках проекту

²²⁰ <https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2018/1/11/Strategia.pdf>

²²¹ <https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2018/1/11/Strategia.pdf>

²²² Інтерв'ю в рамках проекту

²²³ Інтерв'ю в рамках проекту

Демографія, включно з ВПО

SWOT-аналіз: демографія, включно з ВПО	
<p>Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> Населення міста Києва та області є значним за чисельністю (шостим за чисельністю населення серед міст Європи) і молодим за віком.²²⁴ В останні місяці приїзд ВПО контролюється, на відміну від періоду на початку війни.²²⁵ Серед киян спостерігається високий рівень самоорганізації: у столиці створено близько 200 органів самоорганізації населення.²²⁶ 	<p>Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> Відсутні точні дані про населення та його склад.²²⁷ Місто Київ не може будувати таку кількість житлових будинків, щоб це не мало вплив на соціальну, транспортну, комунальну інфраструктуру. Ресурси міста є обмеженими, тобто, якщо в Києві буде збудовано більше житлових будинків, то не буде достатньо шкіл відповідно.²²⁸
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> Розмір міста Києва надає йому можливість виступати рушійною силою економіки України.²²⁹ Можливість використати на користь міста відчуття спільної мети, що виникло внаслідок війни. Населення України скорочується, місто Київ є єдиним містом, що зростає.²³⁰ 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> Невідомо, яка частка довоєнного населення повернеться до міста Києва, що великою мірою залежить від умов завершення війни. Пов'язані з війною проблеми можуть змінити демографію міста Києва та стримати його потенціал. Війна призведе до величезних демографічних змін, особливо враховуючи кількість жінок та дітей, які виїхали з України, що може призвести до значного скорочення робочої сили в майбутньому.²³¹ Зміни на фронті можуть призвести до змін у міграції населення, аналогічно поверненню населення із заходу України. Певний відсоток залишиться в місті Києві, враховуючи, що ВПО наразі вважають і завжди вважали місто Київ безпечним та стабільним варіантом.²³²
<p>Оцінка пошкоджень</p> <p>За даними мобільного трафіку наразі в Києві 3,2 млн осіб. За даними, наявними з відкритих джерел (звіт ООН від січня, в якому представлено достовірну інформацію), 9% ВПО в Україні переїхали до Києва. Кількість людей, які планують залишатися в місті Києві в середньостроковій перспективі – 320 000. Для міста Києва це становить проблему, оскільки 320 000 людей – це цілий новий район, тож замість 10 районів місто фактично має 11.²³³</p> <p>Обмежена кількість жертв серед цивільного населення, але, імовірно, значний вплив на загальний стан населення.²³⁴</p> <p>Вплив на учасників бойових дій наразі невідомий.</p>	

ЧПЖЗ	
Поточний стан, січень 2023 р.	Ж
Пріоритетність відновлення	Ж
Можливості	Ж
Досяжність	Ж

²²⁴ https://en.org/ /List_of_metropolitan_areas_in_Europe

²²⁵ Інтерв'ю в рамках проекту

²²⁶ Інтерв'ю в рамках проекту

²²⁷ Інтерв'ю в рамках проекту

²²⁸ Інтерв'ю в рамках проекту

²²⁹ Інтерв'ю в рамках проекту

²³⁰ Інтерв'ю в рамках проекту

²³¹ Інтерв'ю в рамках проекту

²³² Інтерв'ю в рамках проекту

²³³ Інтерв'ю в рамках проекту

²³⁴ Інтерв'ю в рамках проекту

Додаток 4. Застосування принципів гендерної рівності та соціальної інтеграції, конфліктної чутливості, а також захисту клімату та довкілля

Рамкова стратегія є аналітичним рамковим документом, що (1) резюмує візію відновлення та критичні потреби міста Києва, (2) визначає пріоритетні напрями, необхідні місту для розробки планів та програм відновлення, а також (3) ключові можливості та допоміжні засоби, які мають бути в місті для успішної імплементації Рамкової стратегії. Рамкова стратегія корелюється з чинною Стратегією розвитку міста Києва до 2025 року, згідно з якою, «основна стратегічна мета довгострокового розвитку міста Києва – це підвищення якості життя мешканців, що визначається економічним добробутом і комфортом життя в місті з багатою історичною традицією».

Рамкова стратегія передбачає, що місто Київ стане рушійною силою, яка забезпечить стрімкий темп економічного відновлення України, використовуючи своє унікальне становище, як найбільшої міської агломерації України шляхом ефективного застосування ефекту масштабу та принципу «відбудувати краще, ніж було», заради створення стійкого до потрясень та готового до майбутнього європейського міста з розвинутими зв'язками та сталими сферами діяльності. Рекомендовані норми з високою ймовірністю дозволять підвищити надходження прямих іноземних інвестицій у країну, реформувати врядування та інфраструктуру міста, а також, що важливо зазначити окремо, сприятимуть структурній трансформації економіки міста Києва з акцентом на розвиток сфер діяльності з високою доданою вартістю та інтеграцію в європейську економіку.

Підхід на основі принципів гендерної рівності та соціальної інтеграції (GESI), застосований на всіх етапах проєкту, що детально описано далі:

Гендерна рівність та соціальна інтеграція підкреслена, як пріоритет відновлення міста в літературі, інтерв'ю в рамках проєкту; у дослідженнях повоєнного відновлення в інших країнах. Тому GESI присутня в усіх розділах методології:

- В рамках огляду літератури було розглянуто багато звітів, планів відновлення, міських і національних стратегій з фокусом на побудові розуміння GESI-потреб міста Києва під час відновлення.
- Під час зустрічей із різними стейкхолдерами – представниками міської влади та бізнесу – постійно підкреслювалася важливість інклюзивності в усіх аспектах відновлення міста Києва, зокрема у контексті потреб міста, що змінюються під впливом війни.
- Під час експрес-діагностики потреб пріоритети GESI були включені до усіх характеристик напрямів відновлення міста, зокрема до 8 із 21 характеристик другого рівня. Напрями відновлення були сформульовані на основі їх ранжування.
- Однією з категорій критеріїв, застосованих для оцінки інтервенцій при проведенні багатокритеріального експрес-аналізу (МСА), є «Справедливість та суспільний вплив». Ця категорія критеріїв включає, крім інших, такі критерії: гендер, доступність / інвалідність, діти та молодь, а також ВПО. Це означає, що принципи GESI враховані при ранжуванні усіх інтервенцій.
- Принципи GESI мають стати основним пріоритетом при визначенні потреб у спроможності для імплементації інтервенцій з відновлення міста Києва.

Підхід на основі принципів захисту клімату та довкілля, застосований на всіх етапах проєкту, детально описано далі:

Етап	Підхід щодо захисту клімату та довкілля
 <p>1. Аналіз існуючих планів міста та валідація візії відновлення</p> <p>Проведення систематичного аналізу наявної візії, стратегій та планів, розроблених для міста Києва та Київської агломерації до війни.</p>	<p>Усі отримані документи розглянуто з акцентом на існуючі плани у сфері охорони довкілля та сталого розвитку. Як приклад документів, які було проаналізовано і предметом яких є виключно сталий розвиток, можна навести Екологічну стратегію міста Києва до 2030 року та План дій «Зелене місто». Крім того, з галузевими структурними підрозділами КМДА проведено кілька обговорень та інтерв'ю.</p>
 <p>2. Експрес-діагностика потреб</p> <p>Подальший аналіз, в якому об'єднано попередню візію міста, результати роботи зі стейкхолдерами та інші дані, дозволив оцінити вплив війни на інфраструктуру, населення та кон'юнктуру ринку, а також його наслідки для імплементації Стратегії міста Києва до 2025 року. Це дозволило підсумувати і ранжувати основні виклики, які потрібно подолати місту, та визначити візію відновлення, сформулювавши основні стратегічні результати, в рамках поставленої мети.</p>	<p>Експрес-діагностика потреб базується на 4 ключових принципах захисту клімату та довкілля, завдяки яким результати відновлення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відповідатимуть директивам ЄС з кліматичних змін. 2. Стимулюватимуть низьковуглецевий розвиток, включаючи дружні до навколишнього природного середовища рішення. 3. Стимулюватимуть стійке до кліматичних змін відновлення, що передбачає врахування інтересів найвразливіших верств населення, зокрема ВПО та жінок, включаючи нарощування потенціалу для стимулювання заходів із адаптації до кліматичних змін. 4. Враховуватимуть нарощування потенціалу та підвищення кваліфікації, необхідні для досягнення цілей низьковуглецевого майбутнього.
 <p>3. Визначення інтервенцій з відновлення</p> <p>Розробка ряду основних інтервенцій, які стануть базою для структурування Рамкової стратегії та роботи з відповідними стейкхолдерами.</p> <p>Розробка та проведення багатокритеріального аналізу (МСА) за кожним напрямом інтервенцій, зокрема, основні характеристики, можливості</p>	<p>МСА передбачає врахування в аналізі ключових пріоритетів захисту клімату та довкілля.</p>

впливу, ризику імплементації та фактори залежності.

---

4. Визначення основних спроможностей, необхідних для реалізації інтервенцій повосінного відновлення

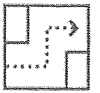
Визначення основних спроможностей, які потрібні місту для реалізації поставлених завдань, зокрема:

- планування портфелю проєктів (визначення, підготовка, структурування, фінансування проєктів), ресурси, необхідні для імплементації, технічні навички.

Вимоги до спроможності передбачають розбудову спроможностей з метою виконання усіх пріоритетних завдань, зокрема щодо захисту клімату та довкілля.

---

5. Підготовка Рамкової стратегії

Підготовка документа, в якому будуть представлені висновки роботи, у вигляді Рамкової стратегії.

Рамкова стратегія передбачає узгодження всіх її елементів з низьковуглецевим, стійким до кліматичних змін та дружнього до природи майбутнього. Не зважаючи на те що Рамкова стратегія не передбачає перегляду чинних стратегій, вона забезпечує відповідність майбутніх стратегій візії, визначеній цією Рамковою стратегією.

Підхід на основі принципів врахування можливого впливу війни, застосований на всіх етапах проєкту, детально описано далі:

Конфліктна чутливість: У будь-якій воєнній або післявоєнній ситуації необхідно ретельно враховувати вплив війни та конкретні виклики, що постали у зв'язку з нею. Критично важливо максимально враховувати вплив війни для забезпечення довіри й особистої підтримки стейкхолдерами проєктної роботи. Таким чином, ми врахували цей принцип на кожному етапі своєї роботи:

- В огляді літератури, заходів, політик, а також в огляді існуючої документації та даних міста Києва ми зробили імовірний вплив війни ключовим вектором з особливим фокусом на напругу на рівні громади та вплив війни на субгромади і меншини.
- Ключовий механізм для розуміння впливу на субгромади – це залучення різноманітних стейкхолдерів міста Києва та його управлінських структур. Це дозволило отримати важливу інформацію.
- Можливий вплив війни ми відобразили в експрес-діагностиці потреб, як окремі категорії та окремо розглянули у розділі «Вплив війни на місто Київ та його економіку».
- Критерії МСА, застосовані при формуванні переліку пріоритетних інтервенцій, базуються на моделі, що включає принципи справедливості та суспільного впливу. У кожному з цих розділів враховуються критерії конфліктної чутливості, зокрема розрізненість та об'єднання, вплив на посилення напруги між членами громади (громадами), а також потенційний зв'язок з тими чи іншими факторами.

- При цьому завданням є забезпечення врахування конфліктної чутливості при визначення вимог до спроможності для проведення інтервенцій з відновлення. Крім того, визначаються фактори залежності та фактори, що сприяють відновленню, які враховують важливість загальнодержавної політики у цій сфері.

Додаток 5. Довгий перелік інтервенцій

Довгий перелік інтервенцій

Ефективне врядування

Посилення ініціатив міста Києва в аспекті ефективного планування та міського врядування, підтримка інституцій, які покращують операційне управління містом. Зокрема, забезпечення рівного доступу киян до міського врядування, прозоре розкриття інформації про таке врядування та управління містом.

Інтервенції	Стислий опис інтервенцій
Реформування системи міського планування, землекористування та містобудування, дозвільних процедур	Вжити заходів з реформування системи міського планування, землекористування та містобудування з метою усунення історичної неефективності для покращення координації процесу відновлення та максимізації можливостей за принципом «відбудувати краще, ніж було» у сфері міського планування. Забезпечити прозорість дозвільних процедур та підвищити рівень захисту об'єктів охорони культурної спадщини (відповідно до чинних стандартів ЄС, відображених в законодавстві України, та з урахуванням специфіки міста Києва, досвіду провідних міст України, світу). Реформування також має передбачати підвищення темпів будівництва соціального житла.
Розробка конструктивного рішення щодо механізму відновлення	Розробити механізм відновлення – організацію / структуру на рівні міста, наприклад, Платформу підтримки на перехідний період (TSF), яка відобразатиме відповідні інституції з відновлення, матиме чіткий, обмежений у часі мандат і зосереджуватиметься на залученні інвестицій, необхідних для повного повоєнного відновлення. Такий механізм має бути розроблено якомога швидше по завершенню війни або, бажано, напередодні.
Створення незалежного механізму з моніторингу, оцінки та навчання (MEL)	З метою підвищення прозорості, ефективності та досягнення цілей планування й управління містом необхідно заснувати підрозділ з моніторингу, оцінки та навчання (MEL - Monitoring, Evaluation and Learning). Цей підрозділ має проводити моніторинг та здійснювати аналіз інтервенцій, запропонованих Платформою підтримки на перехідний період (TSF). Підрозділ MEL має бути окремим та незалежним. Напрацьовані за результатами моніторингу пропозиції та висновки мають надходити до загальної системи інформування та навчання міської влади.
Розвиток інституційної спроможності для посилення КМДА	Визначити потреби у навчанні співробітників КМДА, відповідальних за втілення повоєнних планів. Києву необхідно провести аналіз навичок та спроможностей співробітників, а також оцінку потреб / прогалин, щоб зрозуміти поточний стан справ. На основі отриманих результатів місто має вжити заходів, включаючи пошук донорської технічної допомоги, співпрацю з університетами, підготовку навчальних курсів і розвиток потенціалу, щоб гарантувати наявність у співробітників критично важливих структурних підрозділів КМДА навичок, необхідних для ефективноної підготовки та забезпечення процесу відновлення.
Створення незалежної платформи координації	На рівні міста Києва необхідно створити установу / структуру, що відобразатиме відповідну національну координаційну платформу

донорів	<p>зادля забезпечення та залучення міжнародного фінансування та підтримки. Механізми звітності мають бути чіткі, стійкі та узгоджені між собою. Така платформа має здійснювати діяльність у тісній співпраці з Київським міським головою, Київрадою, КМДА та Платформою підтримки на перехідний період (TSF), демонструючи відповідність вимогам донорів щодо відновлення та здатності міста очолити процес відновлення, стати лідером трансформації всієї країни.</p>
Підготовка інтегрованої Стратегії розвитку міста Києва та Генерального плану міста Києва	<p>Підготовка інтегрованої Стратегії розвитку міста Києва та Генерального плану міста Києва має включати: (i) визначення перспективних та швидкозростаючих видів економічної діяльності з високою доданою вартістю, а також завдань з вдосконалення політик і створення сприятливої фізичної та економічної інфраструктури з метою забезпечення зростання ключових секторів економіки, (ii) функціональну роль, яку місто Київ може відігравати в європейській економіці, (iii) візію та стратегічні цілі, пріоритети, стратегічні завдання та проектні вимоги, яких необхідно дотримуватись при розробці більш детальних планів нижчого рівня.</p>
Визначення функціональної ролі міста в Україні та Європі	<p>Обговорити з бізнесом та релевантними стейкхолдерами роль міста Києва в Україні та Європі. Визначити порівняльні переваги (ПП) міста та його підприємств, розробити програми підтримки та забезпечення розвитку зазначених ПП.</p>
Створення платформи підготовки проєктів	<p>Очікується поява значної кількості проєктів з відновлення та реконструкції, які підходять для інвестиційної та проєктної фінансової підтримки. Їх підготовка та координація реалізації потребуватиме створення в рамках архітектури відновлення, визначеної Рамковою стратегією, платформи підготовки проєктів з урахуванням загальноприйнятої практики, яка визначає потреби у значних обсягах донорського та змішаного фінансування. Функціонування такої платформи має узгоджуватися з новостворюваною національною міжвідомчою платформою координації донорської допомоги та будь-яким механізмом підзвітності у сфері державних фінансів та інвестицій, що з'являтимуться.</p> <p>Основна мета діяльності платформи підготовки проєктів полягає у наданні технічної допомоги та підтримки у підготовці проєктів, що сприятиме підвищенню рівня готовності проєктів та їхньої інвестиційної привабливості для донорів, MDB та комерційних банків. Вона має: (i) надавати рекомендації щодо структурування та технічних вимог до проєктних пропозицій задля підтримки інвесторів у підготовці проєктів з відновлення міста Києва, (ii) забезпечувати послідовне та прозоре виконання основних вимог інвесторів, (iii) збирати та надавати потенційним інвесторам, консорціумам та партнерам з реалізації проєктів доступ до достовірної інформації на інтернет-порталі.</p>

Економічна конкурентоспроможність

Стимулювання сучасної та динамічної економіки міста Києва, що сприятиме його розвитку, підвищенню рівня зайнятості населення та податкових надходжень. Зокрема, забезпечення доступу ключових галузей та підприємств до всіх видів фінансування (внутрішнього, зовнішнього, приватного і донорського).

Інтервенції	Стислий опис інтервенцій
Розробка техніко-економічних обґрунтувань випуску муніципальних облігацій	Підготувати техніко-економічні обґрунтування з метою вивчення перспектив випуску низки муніципальних облігацій для фінансування інвестицій в інфраструктуру та активи міста. Необхідно визначити конкретні об'єкти інфраструктури та послуги, які можуть бути придатними для застосування зазначеного механізму, у разі його реалізації.
Підтримка малого та середнього бізнесу (МСБ) в пріоритетних галузях, зокрема надання доступу до фінансування, мікрокредитів та грантів	<p>Пріоритетні галузі економіки та підприємства мають отримати доступ до джерел дешевого фінансування (в ідеалі на тривалий період) для підтримки підприємництва, стимулювання ринку послуг, розвитку бізнесу (будь-якого розміру) та безпосередньо міста. При цьому, з метою полегшення тягаря високих відсоткових ставок, які пропонуються традиційними джерелами кредитування, слід розглянути можливості стимулювання місцевих інвестиційних джерел, а також прямого кредитування.</p> <p>Місто також має розробити та імплементувати програми, спрямовані на підвищення: (i) рівня зайнятості населення; та (ii) кваліфікації працівників, наприклад, шляхом створення тренувальних навчальних центрів (хабів), пов'язаних із діяльністю малого та середнього бізнесу (МСБ) в пріоритетних галузях економіки. Створити кілька навчальних центрів (хабів) за рахунок міжнародної допомоги одразу по завершенню війни; надалі створювати такі центри на основі аналізу попиту ринку праці та результатів обговорення з громадськістю.</p> <p>Такі програми можуть базуватися на довоєнних донорських та національних програмах, які пов'язані з підтримкою МСБ, наприклад програма ПРООН «Підтримка підприємців і життєзабезпечення», або програмах орієнтованих на підприємців, державні програми «Доступні кредити 5-7-9%» чи «єРобота», та розширювати їх.</p>
Оцінка діяльності існуючих комунальних підприємств	В місті Києві існує значна кількість комунальних підприємств (КП), водночас частина з них могла бути оптимізована до повномасштабного вторгнення. Усі підприємства мають бути оцінені. Можна розглянути варіанти приватизації / закриття окремих КП з метою покращення якості надання послуг та зменшення навантаження на міські фінанси і ресурси.
Перегляд активів міста Києва та розробка стратегії їх реалізації	Провести перевірку всіх наявних активів, що перебувають у власності Києва (наприклад, будівель та інших об'єктів), та забезпечити продаж на конкурсних засадах тих, які будуть визнані неприбутковими або надлишковими. Необхідно розробити детальні інструкції щодо продажу / приватизації активів з чіткою звітністю та моніторингом.
Підтримка галузевих досліджень та розробок (R&D) в університетах та НДІ	Провести опитування щодо потреб університетів, НДІ та ключових підприємств міста. За результатами: створити програму з підвищення здатності університетів та НДІ брати участь у галузевих дослідженнях та розробках (R&D), дослідити можливості розвитку донорської підтримки та зв'язків з європейськими університетами та можливість

	створення центру передачі технологій для допомоги університетам та НДІ комерціалізувати свої дослідження (інтелектуальну власність).
Підвищення рівня доступності кредитів для промислової та комерційної діяльності у формальному секторі, що не відноситься до МСБ	Обговорити з донорами можливість надання кредитів підприємствам, які займаються ключовими видами економічної діяльності в місті Києві з метою забезпечення їхнього зростання та розвитку.
Стимулювання повернення до міста підприємств, що виїхали внаслідок війни	Визначити перелік підприємств, що покинули місто за час повномасштабної військової агресії, встановити з ними контакт та обговорити інфраструктурні та операційні потреби, необхідні для їхнього повернення до міста. Забезпечити створення «платформи сприяння повернення бізнесу» або аналогічного підрозділу у структурі галузевого департаменту КМДА, що надаватиме допомогу та сприятиме поверненню такого бізнесу.
Розвиток стартапів та бізнес-акселераторів у пріоритетних галузях	Розробити програми, які можуть бути профінансовані донорами, з метою стимулювання конкуренції у пріоритетних для міста Києва галузях. Наприклад, провести конкурс для підприємців у пріоритетних галузях, який забезпечить доступ до початкового (стартового) фінансування або розширити програму "єРобота".
Підтримка будівельного сектору та ініціатив підвищення кваліфікації робітників	Розробити механізми підтримки будівельного сектору. Це має реалізовуватися у поєднанні з цільовими навчальними програмами для підвищення кваліфікації робітників, з метою забезпечення достатньої пропозиції робочої сили для задоволення попиту на неї.
Розробка комплексної, інтегрованої стратегії розвитку туризму	Київ – глобальне місто з унікальною історією та культурою, що існує понад тисячу років. Збереження та примноження культурної та архітектурної спадщини міста Києва зміцнить його ідентичність та забезпечить реалізацію унікального міського досвіду, який приваблюватиме міжнародний бізнес, туристів, студентів та творчі медіа для розбудови яскравої, провідної, європейської столиці. Для реалізації цих переваг необхідно розробити стратегію розвитку туризму, яка включатиме ініціативи зі збереження культурної спадщини міста Києва.
Сприяння залученню внутрішніх інвестицій у процес відновлення	Залучення внутрішніх інвестицій є життєво важливим для стійкого розвитку міста Києва. Необхідно переглянути й посилити спроможності міста шляхом встановлення прозорих та чітких процедур для потенційних інвесторів та розширення можливостей державно-приватного партнерства (ДПП) з метою залучення внутрішніх інвестицій. Якісна підготовка інвестиційних проєктів та їх подальший супровід посилять інтерес інвесторів до міста Києва.

Якісні міські послуги

Розвиток та модернізація міської інфраструктури, транспортного комплексу в місті з метою забезпечення міцного, спрямованого на майбутнє фундаменту сучасного міста та створення комфортного, безпечного, та придатного для життя міського середовища.

Інтервенції	Стислий опис інтервенцій
Визначення територій пріоритетного розвитку у місті Києві та Київській агломерації для підвищення безпеки, комфорту та зручності для життя	З метою стимулювання залучення приватного сектору до процесів відновлення міста Києва необхідно визначити території пріоритетного розвитку і підготувати плани розвитку з чіткими показниками щодо дозволених та заборонених видів діяльності та умов розвитку. Ранжувати території за критеріями: (i) важливості для економіки та функціонування міста Києва; (ii) легкості розвитку; та (iii) зацікавленості приватного сектору. Невідкладна реалізація одного / двох пілотних проєктів та подальше екстраполювання отриманого досвіду.
Підвищення рівня безпеки та стійкості	Застосувати низку заходів для подальшого підвищення рівня безпеки та стійкості міста Києва для його мешканців. Це може включати посилення систем моніторингу та попередження про надзвичайні ситуації, посилення безпекової архітектури та зміну використання захисних споруд. Підвищення рівня безпеки та стійкості міста є необхідною передумовою залучення інвестицій та його економічного успіху, оскільки без таких заходів Києву буде складно залучити міжнародну бізнес-спільноту до довгострокового співробітництва.
Створення плану відновлення енергетичної інфраструктури та системи тепlopостачання	Інфраструктура для електро- та тепlopостачання має бути відновлена відповідно до міського плану, що має враховувати: (i) майбутні особливості споживання, зокрема електротранспорт (EV), електричне опалення, (ii) майбутні зміни у галузі тепlopостачання, (iii) необхідність збалансування пропозиції та попиту, потрібні для цього технології, (iv) необхідність декарбонізації виробництва теплової енергії (у першу чергу - в житлових районах) для вирішення проблеми низької якості повітря. Необхідно залучити донорське фінансування для створення низьковуглецевих джерел тепlopостачання, пріоритизуючи райони з високою щільністю населення, щоб поліпшити якість повітря. Цей план також має враховувати потреби у технічній допомозі.
Підвищення рівня доступності міського транспорту та інфраструктури	Підвищити рівень доступності фізичної та транспортної інфраструктури в місті, особливо в муніципальних (комунальних) будівлях. Покращити дотримання стандартів доступності будівель. Забезпечити узгодженість із заходами, зазначеними в Національній стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року. Це може включати подальше розширення та модернізацію мережі існуючих Центрів надання адміністративних послуг (ЦНАПів) у Києві та Київській агломерації, або належне забезпечення дотримання принципів інклюзивності та гендерної рівності в процесі їхнього функціонування.
Розробка плану та принципів міської мобільності для міста	Покращення сполучення та мобільності у всьому місті відіграватиме фундаментальну роль у прискоренні його соціального та економічного відновлення. Щоб продемонструвати ці наміри та забезпечити

Києва	<p>ефективне фінансування, необхідно розробити план сталого міської мобільності, який має включати маршрути для всіх видів громадського та приватного транспорту, забезпечити надійний та безпечний громадський транспорт, а також просувати візію «зеленого та безпечного міста».</p> <p>План має заохочувати мешканців перейти від використання приватного транспорту до використання громадського транспорту, велосипеда чи пересування пішки через зміни інфраструктури та надання економічних та поведінкових стимулів, включно з інформаційними кампаніями. План має покращити сполучення житлових та бізнес-активних районів Києва.</p>
Підвищення рівня сталого соціальної активності в Києві та Київській агломерації шляхом покращення системи громадського транспорту	<p>Здійснювати цільові інвестиції, узгоджені з економічною активністю міста, з метою підвищення рівня забезпечення мешканців громадським транспортом в межах міста та сполучення між містами-супутниками Київської агломерації. Вказані заходи мають бути орієнтовані на сталий розвиток, наприклад участь в програмі Zero Emission Bus Rapid-deployment Accelerator (ZEBRA). Орієнтовний термін реалізації: 1–2 роки.</p> <p>Впровадити низку ініціатив, спрямованих на підвищення рівня знань мешканців про громадський транспорт та про покращення його роботи. Наприклад, використовувати «ігрові» системи заохочення продажу квитків, що дозволить знизити вартість проїзду, та розширити доступність громадського транспорту в цілому.</p>
Покращення транспортного сполучення між лівим та правим берегами	<p>Забезпечити підвищення рівня сполучення між житловою та комерційною частинами міста. Провести техніко-економічне обґрунтування найменш витратного методу (шляху) досягнення зазначеної мети, включаючи ремонт мостів, посилення громадського транспорту через річку Дніпро тощо.</p>
Створити міський план управління модернізацією системи (інфраструктури) водопостачання	<p>Модернізація та відновлення системи (інфраструктури) водопостачання мають узгоджуватися з планом відновлення енергетичної інфраструктури та системи тепlopостачання. Він має не лише передбачати майбутні зміни в міських структурах, але й відповідати найвищим стандартам ЦСР, щоб забезпечити здорову та стійку систему водопостачання. Крім того, він має включати питання очисних споруд, з метою уникнення забруднення та забезпечення відновлення джерел водопостачання.</p>
Модернізація існуючого житлового фонду	<p>Ідентифікувати будівлі, особливо у вразливих районах, які більше не відповідають рівню якості та доступності, очікуваному для майбутнього міста Києва. Проєкти з реконструкції або модернізації мають включати питання, пов'язані з: (i) енергоефективністю та нульовим споживанням енергії, (ii) фізичною доступністю, та (iii) ціною доступністю. Прискорити реалізацію одного-двох об'єктів як демонстраційних проєктів і екстраполювати отриманий досвід до інших об'єктів.</p>

Суспільство, орієнтоване на громадян

Громада (мешканці) має стати безпосереднім учасником процесів відновлення, що сфокусовані на підтримці вразливих та соціально незахищених верств населення у всіх аспектах міського життя, заохоченні киян до участі у міському плануванні, процесах низової демократії, наданні якісних міських послуг, що відповідають їхнім інтересам.

Інтервенції	Стислий опис інтервенцій
Надолуження пропущеного навчального матеріалу в повоєнний період	Розробити та імплементувати програми надолуження пропущеного навчального матеріалу для здобувачів освіти, навчання яких постраждало, застосовуючи значний досвід підвищення кваліфікації працівників, накопичений у місті Києві. Такі програми можуть бути реалізовані разом із комплексними програмами психологічної підтримки. Цей процес має супроводжуватись ремонтом і реконструкцією пошкоджених навчальних закладів, оновленням їх матеріально-технічної бази та тренінгами для вчителів. Необхідно розвивати існуючі соціальні взаємовідносини з різноманітними підприємствами міста Києва, що забезпечують навчання людей в певних галузях, з метою задоволення конкретних потреб ринку праці, сприяючи зайнятості населення (наприклад, державно-приватне партнерство з L'Oreal для людей з особливими освітніми потребами).
Реновація та модернізація існуючих навчальних закладів	Розвивати освітні інституції, включаючи будівництво / реконструкцію, реновацію закладів освіти та підвищення рівня доступу до мереж зв'язку, зокрема мережі інтернет.
Підтримка та розширення соціально спрямованої економіки	Сприяти та фінансувати розвиток соціально спрямованих підприємств та кооперативів, які працюють у місті Києві. Створити програму "Молоді соціальні підприємці", яка має надихнути молодих людей на створення соціально спрямованих підприємств, надати їм необхідну для цього підготовку та можливості для налагодження контактів.
Створення ефективних систем залучення громадськості	Очевидно, важливим є залучення громадян / громад на засадах демократичного управління за принципом «знизу догори». Необхідно розробити комунікаційний план щодо розробки планів відновлення і майбутнього Генерального плану міста Києва. Залучення громадян, проведення громадських слухань можна проводити очно чи в електронному форматі через Київ цифровий та інші цифрові системи. Спільне планування, бюджетування та реалізація можуть бути підтримані за допомогою платформ залучення, які надають громадянам можливість, наприклад, визначати пріоритети міських витрат, ділитися ідеями та обговорювати їх з міською владою або отримувати зворотній зв'язок від неї. Ці процеси, яким має сприяти підвищення рівня діджиталізації міста Києва, можуть базуватися на таких ініціативах як створення просторів Vcentri HUB та прес-центр «КиївІнформ». Це також має включати ініціювання громадських слухань та місцевих ініціатив, публічні консультації в електронній формі та конкурси для визначення проєктів, розроблених інститутами громадянського суспільства, а також передбачати аналіз потреб GESI та конфліктної чутливості.
Стимулювання інклюзивного ринку праці	Структурні зміни в суспільстві, такі як збільшення кількості ВПО та ветеранів війни, потребують реагування на ринку праці. Це питання має вирішуватися шляхом відновлення балансу між попитом і

	<p>пропозицією робочої сили в місті і повинно працювати в поєднанні з іншими заходами, такими як підтримка малого та середнього бізнесу тощо. Вразливі категорії населення, ВПО, ветерани війни та жінки мають бути залучені до цих заходів, щоб забезпечити їхню участь у формуванні інклюзивної робочої сили. Місто має заохочувати інклюзивний ринок праці, який підтримує інтеграцію мігрантів, ВПО та ветеранів; (фінансово) підтримує підприємства, щоб вони могли утримувати кваліфікованих працівників; дозволяє підприємствам навчати працівників для заповнення прогалів у навичках; забезпечує належні заходи з підвищення кваліфікації за допомогою академічних програм надолуження відставання, і завдяки цим заходам знижує рівень безробіття.</p>
<p>Заохочення суспільної інтеграції, згуртованості та поліпшення доступності послуг</p>	<p>Суспільна інтеграція ВПО та киян, які повертаються, до міста має бути пріоритетом. Це необхідно для створення відчуття спільноти та уникнення, напруги між жителями міста, які не покидали місто в період активних бойових дій, та тими, які виїжджали з нього. До того ж, необхідно поліпшити доступність фізичної інфраструктури та транспортної системи міста, поліпшити дотримання стандартів доступності будівель, особливо муніципальних, для врахування потреб людей, що змінилися внаслідок війни. Також, потрібно забезпечити доступ до субсидованого житла для найбільш вразливих верств населення, зокрема для ВПО.</p>
<p>Забезпечення доступу незахищених верств населення до житла</p>	<p>В міру того, як громадяни повертаються до міста Києва з-за кордону або збільшується кількість ВПО, забезпечити доступ найбільш незахищених верств населення до субсидованого житла.</p>
<p>Зміцнення системи охорони здоров'я, спроможної впоратися з фізичними та психологічними наслідками війни</p>	<p>Зміцнити систему охорони здоров'я, зокрема підвищити її спроможність надавати медичну допомогу в умовах зростання додаткового навантаження на неї внаслідок дефіциту кадрів, збільшення кількості пацієнтів (ВПО, та ветеранів війни із комплексними пораненнями) та рівня тяжкості / складності звернень через вплив війни, особливо на ментальне здоров'я.</p> <p>Ці заходи можуть включати співпрацю з третіми країнами для використання їхнього досвіду, залучення донорського фінансування для створення нових реабілітаційних центрів і зміни маршрутів пацієнтів для використання можливостей міста Києва (включно з цифровими), з метою зменшення навантаження на систему охорони здоров'я; а також будівництво нових реабілітаційних центрів за кошти донорів. Поліпшити забезпечення киян спортивно-оздоровчою інфраструктурою, з метою залучення їх до спортивної та фізкультурно-оздоровчої діяльності, фізкультурно-спортивної реабілітації й активного відпочинку, що дозволить скоротити навантаження на систему охорони здоров'я у довгостроковій перспективі.</p>
<p>Розробка стратегії ментального (психічного) здоров'я міста Києва</p>	<p>Війна істотно вплинула на психічне здоров'я мешканців Києва. Розробити стратегію підвищення рівня доступу до лікування, визначити заходи для покращення психічного здоров'я, наприклад шляхом підвищення рівня доступу до зелених зон (зокрема, через ініціативу "Парк Єдності" з містами-побратимами).</p>

Сталість

Створення сталого (sustainable) міста зі зручним, безпечним та інклюзивним міським простором. Зокрема, забезпечення виходу міста на шлях досягнення дружнього до навколишнього середовища майбутнього, стійкого до змін клімату, з нульовими викидами. Зазначені принципи мають бути враховані під час прийняття усіх майбутніх стратегічних рішень.

Інтервенції	Стислий опис інтервенцій
Розробка стратегії захисту клімату та навколишнього природного середовища	Місту потрібна оновлена екологічна стратегія, яка ґрунтується на попередніх напрацюваннях, включаючи Екологічну стратегію міста Києва до 2030 року, та узгоджується з фінансовими потребами. Вона має охоплювати питання пом'якшення наслідків зміни клімату (з посиленням на стратегію переходу до низьких або нульових викидів вуглецю), адаптації / стійкості та екології / біорізноманіття. Місту необхідно провести роботу з визначення чітких політик, які: (i) можуть бути прийняті на місцевому рівні, (ii) максимізують і визначають пріоритетність впливу на навколишнє середовище, і (iii) узгоджуються з міжнародними стандартами і національною політикою (якщо це можливо). Прикладами можуть бути розвиток досвіду у дослідженні біорізноманіття та реабілітації ґрунтів.
Впровадження муніципальної системи управління відходами	Задля забезпечення здорового та зеленого майбутнього міста Києва, необхідно запровадити муніципальну систему управління відходами, що заохотить громадян сортувати, збирати та утилізувати відходи; систему, яка відповідатиме стандартам охорони навколишнього природного середовища. Для успіху місто має інвестувати у реалізацію та функціонування цієї системи. Необхідно приділити окрему увагу утилізації відходів, що утворились внаслідок війни.
Розширення співпраці з ЄБРР в рамках програми «Зелені міста» у Києві	Київ приєднався до програми ЄБРР «Зелені міста» у 2019 році. Програму було призупинено внаслідок війни. Необхідно відновити, прискорення, посилення та розширення співпраці з ЄБРР в рамках програми «Зелені міста», враховуючи значні негативні наслідки воєнних дій на довкілля. Київ повинен прагнути співпрацювати з ЄБРР щодо ініціативи «Зелені міста», а також активно співпрацював з ЄБРР у таких пріоритетних секторах, як енергетика, транспорт та цифрова інфраструктура.
Впровадження навчальних програм з біорізноманіття	Підвищити рівень офіційної компетенції у сфері дослідження біорізноманіття шляхом проведення комплексних тренінгів під егідою галузевого департаменту КМДА з метою покращення стану біорізноманіття міста Києва та подолання негативних наслідків, спричинених війною.
Розробка стратегії переходу міста Києва до низьких або нульових викидів вуглецю та плану дій боротьби зі змінами клімату з чітким встановленням цілей	Провести аналіз виконання Стратегії низьковуглецевого розвитку України до 2050 року (розробленої у 2017 році) з точки зору міста Києва. Серед питань для дослідження мають бути: (i) розвиток високоефективної комбінованої генерації енергії на місцевому рівні, (ii) підтримка впровадження технологій накопичення енергії, (iii) підтримка інтенсифікації громадського транспорту разом із пропонованим дослідженням мобільності у місті Києві, (iv) розвиток водневої генерації. Стратегія, що пропонується до розробки, має враховувати потреби у технічній допомозі та доповнювати план дій із розвитку зеленого міста, який наразі розробляється.

Цифрове відновлення

Надання можливості місту здійснювати відновлення із застосуванням цифрових технологій. Посилення позиції міста Києва, як європейського технологічного хабу, зокрема забезпечення доступу міської влади та мешканців міста до найсучасніших цифрових інструментів та технологій.

Інтервенції	Стислий опис інтервенцій
Подальша цифровізація систем міста Києва	Діджиталізація усіх процесів у місті Києві з використанням прогресивних досягнень та інновацій воєнного часу є запорукою покращення міського управління, оптимізації, запобігання корупції, зниження витратної частини бюджету тощо. Зосередити зусилля на розширенні вже існуючих ініціатив у сфері діджиталізації, розроблених та реалізованих у довоєнний період, наприклад, платформи Київ Цифровий, з метою максимального включення усіх функцій SMART city. Розширення цифрових послуг дозволить місту ефективніше залучати киян та громадські організації, бізнес структури до процесів відновлення, які стануть важливим рушієм відновлення.
Фінансування технологічного обладнання на рівні громадян	Розширити доступ до технологій для стимулювання підприємництва, наприклад, шляхом створення програм для смартфонів для мікропідприємців серед незахищених верств населення.
Технологічні індустріальні парки	Створювати технологічно орієнтовану експортну індустрію через низку високотехнологічних індустріальних парків у місті Києві на базі тих, що вже існують, шляхом співпраці з університетами та приватним сектором. Розвиток існуючих програм координації з керівниками компаній та визначення доцільності / прискорення існуючих планів щодо індустріальних парків.
Розробка стратегії розвитку інновацій	Посилити здатність економіки міста Києва генерувати інноваційні продукти та продукти з вищою доданою вартістю, таким чином підвищуючи добробут міста та його здатність виходити на важливі європейські та світові ринки й закріплюватися на них. Інтервенція складається з двох основних заходів: дослідження ініціатив з цифровізації можуть використати ключові галузі економіки для підвищення своєї продуктивності та товарної спеціалізації; та дослідження можливостей посилення та розширення існуючих наукових та технологічних парків міста Києва, створення кварталів інновацій у місті та поряд з ним. Київ вже має приклади кварталів інновацій, зокрема, UNIT.City та Academ.City, що створюється. Необхідно забезпечити підтримку таких кварталів і заохочувати приватний сектор на створення подібних кварталів інновацій у місті. Такі квартали можуть бути розташовані поряд з вищим навчальним закладом або створюватися в рамках благоустрою / забудови земельних ділянок у промислових зонах, що підлягають реновації. Квартал інновацій має включати майстерні / виробничі площі, бізнес-інкубатор й інформаційно-просвітницькі об'єкти вищого навчального закладу, а також житлові приміщення для проживання персоналу та кадрів.
Створення платформ відкритих даних для адаптації в режимі реального часу	Використовувати механізм державно-приватного партнерства для спільного використання даних, щоб дати можливість місту вирішувати проблеми в режимі реального часу, наприклад, сприяти ефективному моніторингу дорожнього руху шляхом інтеграції даних з доріг та мобільних пристроїв.

Модернізація
цифрової
інфраструктури

Оновити цифрову інфраструктуру, включно з широкопasmовою / оптичною мережею, радіомережею, інтернетом та іншими видами зв'язку, які використовуються для SMART city, щоб підтримати можливості та наявні досягнення міста Києва в ІТ сфері. Це також передбачає створення необхідних ресурсів для підтримки цифрової інфраструктури, та для забезпечення безперебійної роботи у надзвичайних ситуаціях. Модернізуючи цифрову інфраструктуру, місто може використати свої переваги в ІТ-сфері, тим самим стимулюючи повернення бізнесу та створення нових підприємств.

Додаток 6. Деталі проведення МСА

Київ має ряд потреб та стратегічних цілей, і важливо, щоб була можливість послідовно їх врахувати під час проведення оцінки потенційних інтервенцій. Для цього проводиться багатокритеріальний аналіз (МСА), який дозволяє визначити пріоритетні інтервенції з Довгого переліку інтервенцій. Це дає змогу оцінити кожну інтервенцію за встановленими критеріями, важливими з точки зору потреб міста Києва, і, відповідно, порівняти відносну пріоритетність таких інтервенцій.

Основні розглянуті категорії критеріїв включають економічний вплив, вплив на навколишнє природне середовище, соціальний вплив, доступність, здійсненність та політичну узгодженість. Кожна з цих категорій містить від трьох до шести критеріїв, згідно з якими інтервенціям присвоюється бал від -2 до 2 або NA (не застосовується), якщо якийсь критерій до даної інтервенції не може бути застосований. В подальшому для кожної інтервенції вираховувався середній бал, і ті інтервенції, які отримали більше, ніж 0,5 бала, включалися до переліку пріоритетних інтервенцій. Пріоритетні інтервенції та присвоєні їм бали наведені нижче в таблиці 5.

Таблиця 5. Оцінки МСА для пріоритетних інтервенцій

Позиція	Ціль відновлення	Інтервенція	Середній бал
1	Ефективне врядування	Розробка конструктивного рішення щодо механізму відновлення	0,88
2	Ефективне врядування	Створення незалежного механізму з моніторингу, оцінки та навчання (MEL)	0,81
3	Ефективне врядування	Створення незалежної платформи координації донорів	0,81
4	Сталість	Розширення співпраці з ЄБРР в рамках програми «Зелені міста» у Києві	0,80
5	Ефективне врядування	Розвиток інституційної спроможності для посилення КМДА	0,79
6	Економічна конкурентоспроможність	Підтримка малого та середнього бізнесу (МСБ) в пріоритетних галузях, зокрема надання доступу до фінансування, мікрокредитів та грантів	0,79
7	Економічна конкурентоспроможність	Сприяння залученню внутрішніх інвестицій у процес відновлення	0,78
8	Економічна конкурентоспроможність	Підтримка галузевих досліджень та розробок (R&D) в університетах та НДІ	0,78
9	Суспільство, орієнтоване на громадян	Надолуження пропущеного навчального матеріалу в повоєнний період	0,75
10	Сталість	Розробка стратегії захисту клімату та навколишнього природного середовища	0,74
11	Якісні міські послуги	Створення плану відновлення енергетичної інфраструктури та системи тепlopостачання	0,73

12	Суспільство, орієнтоване на громадян	Заохочення суспільної інтеграції, згуртованості та поліпшення доступності послуг	0,73
13	Економічна конкурентоспроможність	Стимулювання повернення до міста підприємств, що виїхали внаслідок війни	0,71
14	Суспільство, орієнтоване на громадян	Зміцнення системи охорони здоров'я, спроможної впоратися з фізичними та психологічними наслідками війни	0,71
15	Ефективне врядування	Реформування системи міського планування, землекористування та містобудування, дозвільних процедур	0,71
16	Суспільство, орієнтоване на громадян	Створення ефективних систем залучення громадськості	0,70
17	Суспільство, орієнтоване на громадян	Стимулювання інклюзивного ринку праці	0,67
18	Цифрове відновлення	Модернізація цифрової інфраструктури	0,63
19	Ефективне врядування	Створення платформи підготовки проєктів	0,58
20	Сталість	Розробка стратегії переходу міста Києва до низьких або нульових викидів вуглецю та плану дій боротьби зі змінами клімату з чітким встановленням цілей	0,57
21	Цифрове відновлення	Розробка стратегії розвитку інновацій	0,56
22	Цифрове відновлення	Подальша цифровізація систем міста Києва	0,55
23	Якісні міські послуги	Визначення територій пріоритетного розвитку у місті Києві та Київській агломерації для підвищення безпеки, комфорту та зручності для життя	0,55
24	Економічна конкурентоспроможність	Підтримка будівельного сектору та ініціатив підвищення кваліфікації робітників	0,54
25	Якісні міські послуги	Розробка плану та принципів міської мобільності для міста Києва	0,54
26	Економічна конкурентоспроможність	Розробка техніко-економічних обґрунтувань випуску муніципальних облігацій	0,53
27	Ефективне врядування	Підготовка інтегрованої Стратегії розвитку міста Києва та Генерального плану міста Києва	0,52
28	Сталість	Впровадження муніципальної системи управління відходами	0,52
29	Економічна конкурентоспроможність	Розробка комплексної, інтегрованої стратегії розвитку туризму	0,52
30	Якісні міські послуги	Підвищення рівня безпеки та стійкості	0,52

Додаток 7. Пріоритетні інтервенції: деталі

Розподіл згідно з етапами відновлення:

Поширюється на етап 1 та етап 2	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Фокусування на етапі 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Фокусування на етапі 2. Реконструкція та заміна	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна

Ціль відновлення: Ефективне врядування

Ефективне врядування	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Підготовка до розробки інтегрованої Стратегії розвитку міста Києва та Генерального плану міста Києва		
Ризики: Відсутність необхідних кадрів, відсутність необхідної підготовки	Ключові стейкхолдери: Громадянське суспільство Київської агломерації та КМДА	
Що уможлиблює: Кадри, підготовлені належним чином	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Ряд міжнародних донорів / партнерів можуть надати підтримку у сфері підготовки кадрів, а основне фінансування може бути залучено всередині країни	
<p>Резюме: Війна призупинила процес належної імплементації чинної стратегії розвитку міста Києва. Водночас, для повоєнного періоду необхідно розробити нові та відмінні від існуючих стратегію розвитку та генеральний план міста Києва. Для Київської агломерації, яка включає місто Київ, міста-супутники та приміські сільські території, що поєднані з містом рухом робочої сили та комерційними зв'язками (це частина економічної території міста Києва), необхідно підготувати стратегію економічного розвитку. У свою чергу, для міста Києва потрібен більш конкретний генеральний план, де особлива увага приділятиметься ефективному плануванню використання земельних ресурсів. Рамкова стратегія закладає підґрунтя як для стратегії розвитку, так і для генерального плану міста Києва, окреслюючи основні реформи, необхідні у сфері інституційного зміцнення та визначаючи важливі інтервенції, що сприятимуть швидкому економічному розвитку міста Києва та Київської агломерації.</p> <p>Одна з основних інтервенцій, здійснити яку бажано безпосередньо перед закінченням війни, – це підготовка технічного завдання для розробки стратегії розвитку та генерального плану. Така стратегія має включати цілевказання щодо того, як можна</p>		

виявити та реалізувати економічний потенціал та можливості міста Києва. Необхідно охопити такі питання: (i) визначення видів економічної діяльності, які, найімовірніше, зростатимуть, а також що необхідно підготувати з точки зору вдосконалення політик та створення сприятливої фізичної та економічної інфраструктури з метою забезпечення зростання ключових секторів економіки, (ii) функціональну роль, яку місто Київ може відігравати в європейській економіці, (iii) заходи, необхідні для розширення та поглиблення інноваційної екосистеми міста Києва, і (iv) заходи, необхідні для вдосконалення навичок трудових ресурсів міста. Генеральний план міста має фокусуватись на ефективному плануванні процесу використання земельних ресурсів та містити просторовий план перепланування та розширення міста. Серед конкретних питань, які необхідно включити, – хаотична забудова, транспортні затори, проблеми з підключенням до мереж, а також правила та умови землекористування. Мета цієї інтервенції – отримати технічне завдання для стратегії розвитку та генерального плану, яке буде готовим до виконання, щойно дозволять обставини.

Ефективне врядування	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Розробка конструктивного рішення щодо механізму відновлення		
Ризики: Відсутність необхідних кадрів, відсутність необхідної підготовки	Ключові стейкхолдери: Донори та міжнародні партнери, громадянське суспільство міста Києва, КМДА	
Що уможлиблює: Кадри, підготовлені належним чином	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Ряд міжнародних донорів, таких як ЄБРР та Світовий банк, а також національний фінансовий сектор	
Резюме: Для успішного впровадження Рамкової стратегії необхідно зосередитися на визначенні та впровадженні привабливих інвестиційних проєктів. Привабливість означає, що інвестиційні проєкти мають характеризуватись прийнятним співвідношенням ризиків та вигод і високою ймовірністю того, що цілі фінансового, екологічного, економічного та соціального розвитку, передбачені проєктом, будуть досягнуті. Досвід повоєнних ситуацій свідчить про те, що для такої діяльності найдоцільніше створити нову організацію / структуру, яка спеціалізуватиметься на реалізації подібних проєктів. Таку платформу підтримки на перехідний період рекомендується створити на певний термін з чітко визначеними повноваженнями, наданими їй для забезпечення інвестицій, необхідних для повного відновлення. Ця організація або платформа має бути створена якомога швидше по завершенню війни або, бажано, напередодні. Платформа займатиметься управлінням коштами, які надаватимуть міжнародні донори та національний фінансовий сектор, а також використанням таких коштів.		

Донори, які, імовірно, нададуть значну частину коштів, необхідних для втілення визначених інвестиційних проєктів, вимагатимуть прозорості та підзвітності в тому, що стосується управління, пріоритизації та впровадження запропонованих інтервенцій з відновлення міста, включаючи підтвердження того, що (i) процес залучення громадянського сектору був інклюзивним (в аспекті визначення потенційних інвестицій), та (ii) визначення і впровадження інвестицій відповідає прийнятним міжнародним стандартам та інвестиційним принципам основних донорів, таким як Паризька угода. Двома основними завданнями платформи є: (i) сприяння використанню в процесі відновлення внутрішнього фінансування й заохочення такого фінансування, та (ii) підтримка зв'язку з КМДА та центральними органами влади щодо вдосконалення політик, які можуть знадобитися для ефективного та дієвого впровадження інвестиційних проєктів, що мають забезпечити заплановані результати та наслідки.

Ефективне врядування	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Створення незалежної платформи координації донорів		
Ризики: Відсутність необхідних кадрів, відсутність необхідної підготовки	Ключові стейкхолдери: Донори та міжнародні партнери, громадянське суспільство міста Києва, КМДА	
Що уможлиблює: Кадри, підготовлені належним чином	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Ряд міжнародних донорів, таких як ЄБРР та Світовий банк	
Резюме: Можна констатувати, що існує ряд донорів та міжнародних партнерів, які запропонують Україні допомогу по завершенню війни. Проте наявність значної кількості донорів, які надають допомогу, спрямовану на розвиток міста, може збільшити транзакційні витрати та зменшити ефективність таких донорів. Досвід показує, що в повоєнний період завжди існує ймовірність виникнення непорозумінь між донорами та їхніми локальними партнерами та ймовірність нераціонального використання ресурсів. У кожного донора є свої пріоритети, правила та положення щодо надання та умов використання коштів. Найкращою відповіддю в такому разі є створення комітету або платформи для координації донорів. Подібну організацію необхідно створити в місті Києві на тих самих принципах і засадах, що й національна платформа з координації донорів. Орган з координації донорів у місті Києві може бути частиною міської платформи підтримки на перехідний період та відповідати за залучення, координацію та прискорення донорської допомоги Київській агломерації. Ефективність та дієвість координаційної платформи можна підвищити за допомогою комп'ютеризованих інструментів, які фіксуватимуть потенційні проєкти та співвідноситимуть їх з		

інтересами донорів. Цей орган має працювати з КМДА та КІА, підкреслюючи привабливість міста Києва для донорів через спроможність міста очолити процес відновлення та бути лідером трансформаційних змін у країні. Донорські кошти, виділені місту Києву, з великою ймовірністю, матимуть вплив поза межами міста. Ще одне важливе завдання органу з координації донорів (та управління відносинами з ними) в місті Києві полягає в тому, щоб діяльність донорів не зашкодила місцевій економіці. Тоді як кошти донорів не просто вітаються, але і є вкрай необхідними, існує небезпека того, що діяльність донорів не лише деформує місцеву економіку, але й створить ситуацію, за якої громада (або місто), що приймає допомогу, не зможе ефективно функціонувати без подальшої такої підтримки донорів. Це безпосередньо суперечить принципам «відбудувати краще, ніж було», і такої ситуації не можна допустити. Координація донорів має забезпечити використання коштів належним чином: спрямування їх на ініціативи, які повністю обґрунтовані та мають підтримку Уряду й територіальної громади.

Ефективне врядування	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Створення незалежного механізму з моніторингу, оцінки та навчання (MEL)		
Ризики: Відсутність необхідних кадрів, відсутність необхідної підготовки	Ключові стейкхолдери: Організації громадянського суспільства, міжнародні донори, Київрада	
Що уможлиблює: Кадри, навчені методикам оцінки проєктів та впливу проєктів та програм	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Міжнародні партнери та донори, з великою вірогідністю, підтримають створення органу або механізму MEL	
Резюме: Рекомендовано створити механізм або орган з моніторингу, оцінки та навчання (MEL). Цей орган здійснюватиме моніторинг та аналіз інтервенцій, які запропонує організація з відновлення міста. Орган або механізм MEL має бути незалежним та відділеним від організації з відновлення міста та КМДА. Основна мета – забезпечити використання коштів в інтересах громадськості в найефективніший та найдієвіший спосіб і попередити нецільове використання коштів та ситуації, коли коштами можуть неправомірно заволодіти зацікавлені групи та окремі особи. Орган MEL має бути спроможним відповідати на такі питання: <ul style="list-style-type: none"> ● Чи здійснюєте ви інтервенції з метою відновлення? ● Чи забезпечують ваші інтервенції задоволення потреб цільових громад? ● Чи ефективно використовуються кошти, і чи спрямоване їх використання на досягнення визначених цілей? ● Чи є питання, які потребують вирішення? ● Що працює добре, а що – ні, і що можна зробити інакше? Попередній досвід показує, що створений незалежний орган MEL часто краще		

функціонує за наявності наглядової ради, куди входять представники неурядових організацій, громадянського суспільства та міжнародних партнерів. Таким чином, можна забезпечити й покращити прозорість та підзвітність, а також необхідні зміни в поведінці та ставленні до того, як використовуються кошти, що в подальшому може бути запроваджено в усіх державних установах та органах влади. Орган або механізм MEL також має відповідати за моніторинг результатів та впливу інвестицій на процес відновлення, моніторинг досягнення погоджених ключових показників (KPI), забезпечуючи відповідність основним вимогам донорів, таким як Паризька угода, та пропонувати необхідні та своєчасні зміни у використанні коштів. Досвід, отриманий органом MEL, потрібно використати для посилення ефективності процесу відновлення.

Ефективне врядування	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Розвиток інституційної спроможності для посилення КМДА		
Ризики: Відсутність необхідних кадрів, відсутність необхідної підготовки	Ключові стейкхолдери: Громадянське суспільство міста Києва, КМДА	
Що уможлиблює: Кадри, підготовлені належним чином	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Власні ресурси міста, з можливою підтримкою міжнародних донорів та партнерів	
Резюме: Принцип «відбудувати краще, ніж було» найімовірніше вимагатиме змін у тому, як працює КМДА. Подолання залежності від управління містом у радянському (пострадянському) стилі, у процесі надання послуг, та переорієнтація на дотримання правил ЄС вимагає змін, зокрема заохочення киян до участі в міському плануванні, нових методів здійснення закупівель товарів та послуг, спрямованих на забезпечення процесу відновлення, а також запровадження систем ефективного управління. Це вимагатиме від КМДА додаткової інституційної спроможності. Для проведення відповідного навчання співробітників можна залучати міжнародних партнерів. Також існує ряд інструментів, розроблених для допомоги місцевим органам влади у визначенні вимог щодо спроможності та компетентності, а також у подальшому запровадженні необхідних навчальних програм, організаційних і операційних покращень. КМДА має використовувати зазначені інструменти діагностики. Необхідно розглянути доцільність створення високоефективної робочої групи або підрозділу в КМДА, яка рекомендуватиме політичні реформи та заходи зі зміцнення інституційної спроможності, що вимагаються для успішного планування та впровадження Рамкової стратегії, а також комплексної стратегії розвитку й генерального плану міста Києва. Прикладом може бути Агентство зі сприяння трансформації м. Мумбаї (MTSU), створене у 2005 р. для одного з найбільших міст Індії, що швидко розвивається. MTSU		

виступало посередником між урядом та всіма іншими стейкхолдерами, задіяними у впровадженні стратегії розвитку м. Мумбаї. Наразі MTSU сприяє громадському консенсусу та розробляє технічні засади для впровадження політичних реформ і здійснення інвестицій. Зокрема, воно зосереджує увагу на вдосконаленні муніципального управління процесами планування, а також на посиленні значення MTSU, як консультативної та комунікативної платформи.

Ефективне врядування	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Реформування системи міського планування, землекористування та містобудування, дозвільних процедур		
Ризики: Запровадження відповідних правових засад та засад стратегічного планування	Ключові стейкхолдери: Уповноважені органи у сфері міського планування, громада, МСБ	
Що уможлиблює: Планування землекористування та містобудування	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Донори	
<p>Резюме: Вжити заходів з реформування системи міського планування, землекористування та містобудування з метою усунення історичної неефективності для покращення координації процесу відновлення та максимізації можливостей за принципом «відбудувати краще, ніж було» у сфері міського планування. Забезпечити прозорість дозвільних процедур та підвищити рівень захисту об'єктів охорони культурної спадщини (відповідно до чинних стандартів ЄС, відображених у законодавстві України, та з урахуванням специфіки міста Києва, досвіду провідних міст України, світу). Реформування також має передбачати підвищення темпів будівництва соціального житла.</p>		

Ефективне врядування	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Створення платформи підготовки проєктів		
Ризики: Наявність непослідовної та неповної допомоги, різна якість даних	Ключові стейкхолдери: Визначені спонсори проєктів та сторони, що лобіюють проєкти, інвестори та донори	
Що уможлиблює: Міждисциплінарні компетенції для технічної розробки та підготовки проєкту, закупівель і фінансування проєкту	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: МСБ, донори	

Резюме:

Очікується, що буде значна кількість окремих, часом взаємозалежних, та інтегрованих проєктів відновлення та відбудови, а також програмних пропозицій, що надаватимуться як пріоритетні для відповідної інвестиційної та фінансової підтримки. Важливо, щоб додаткова платформа підготовки проєктів була створена, як частина архітектури Рамкової стратегії відповідно до прийнятої практики, коли є потреба в значних обсягах донорського та змішаного фінансування. Функціонування такої платформи має узгоджуватися з новостворюваною національною міжвідомчою платформою координації донорської допомоги та будь-яким механізмом підзвітності у сфері державних фінансів та інвестицій, що з'являтимуться.

Основна мета – надати технічну допомогу та підтримку в підготовці проєктів, що сприятиме підвищенню рівня готовності проєктів та їхньої інвестиційної привабливості для донорів, MDB та комерційних банків. Багато з них надаватимуть технічну допомогу та підтримку в наданні подібної технічної допомоги. Проте підтримка, що надається, часто концентрується на класах активів, яким віддають перевагу донори та установи-кредитори, а не на всьому розмаїтті необхідної проєктам підтримки.

Рекомендовано створити окрему установу, яка займатиметься:

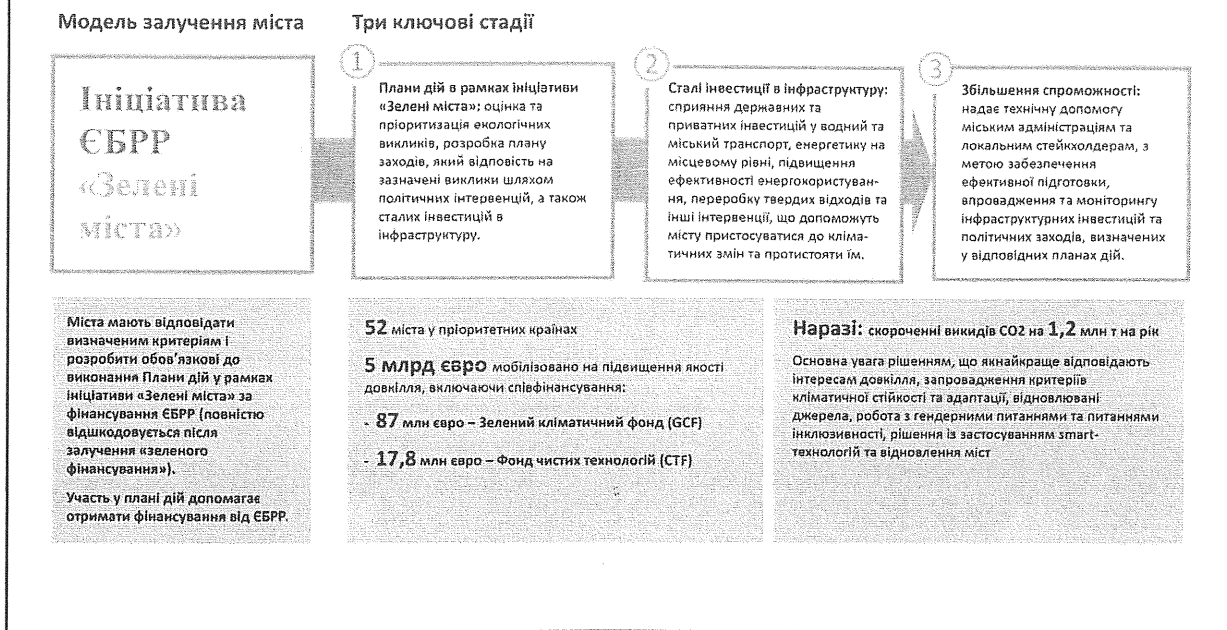
- Наданням вказівок щодо структуризації та технічних вимог проєктних пропозицій для підтримки спонсорів проєктів у підготовці проєктів з відновлення Києва. Мета – надати базову інформацію про функції органів, створених з метою забезпечення доведення проєктів до етапу фінансового закриття, а також про те, як найкраще отримати доступ до фінансування, технічної допомоги та послуг.
- Забезпеченням послідовного та прозорого врахування вимог ключових інвесторів, включаючи такі питання, як сталість, кліматичний ризик, гендерна рівність та соціальна інтеграція, прозорість та звітування, узгодження політики з нефінансових питань.
- Підготовкою легкодоступного порталу для потенційних інвесторів, консорціумів та партнерів із впровадження проєктів, що зможуть забезпечувати надання достовірної інформації. Такий портал може мати форму бази даних, наприклад, розміщений в мережі інтернет перелік проєктів з відкритим доступом, що дозволить співвідносити потенційні проєкти та інтереси донорів. Така платформа має відповідати платформі національного рівня та бути пов'язаною з нею.

Ціль відновлення: Сталість

Сталість	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Розширення співпраці з ЄБРР в рамках програми «Зелені міста» у Києві		
Ризики: Наявність непослідовної та неповної допомоги, різна якість даних	Ключові стейкхолдери: ЄБРР, спонсори проєктів в місті Києві та особи, які займаються промоцією таких проєктів	
Що уможлиблює: Міждисциплінарні компетенції з метою забезпечення технічної розробки та підготовки проєкту, здійснення закупівель і фінансування проєкту	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: ЄБРР	
Резюме: ЄБРР запропонував Уряду України ініціативу підтримки на рівні міністерств, яку назвали «Архітектура реформ в Україні», і з 2016 року надав понад 200 експертів з технічних та політичних питань до більше ніж дев'яти міністерств, що підтримують перетворення в Україні, на тридцяти основних платформах з питань змін. Ця ініціатива зараз переглядається з метою забезпечення надання фінансової допомоги в надзвичайних ситуаціях, з тим щоб у подальшому підтримати післявоєнне відновлення. Подібним чином, ЄБРР запровадив ініціативу «Зелені міста» – механізм, який прискорює цільову підтримку капітальних проєктів у сфері інфраструктури, цифрової трансформації та енергетики. Ініціатива зосереджена на залученні значної кількості стейкхолдерів, що зумовило розробку плану дій із розвитку зеленого міста, який розглядає основні питання, що виникають під час підготовки проєктів: стратегічний кейс, основні характеристики бізнес-кейсу для інтервенцій, визначення проєктів, управлінські та операційні аспекти, і все це в поєднанні із ширшими питаннями сталості, клімату й гендерної рівності та соціальної інтеграції. Перевагою є те, що такий підхід до залучення прискорює та дозволяє попередньо обрати проєкти, що претендують на фінансування ЄБРР, і таким чином усувають потенційно довгий і часто невдалий процес підготовки проєктів на ранньому етапі. Києву рекомендується співпрацювати з ЄБРР у рамках ініціативи «Зелені міста» і проявляти проактивність у співпраці в пріоритетних галузях, таких як енергетика, транспорт та цифрова інфраструктура.		

Загальний огляд моделі залучення до ініціативи ЄБРР «Зелені міста»

Сталість	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Розробка стратегії захисту клімату та навколишнього природного середовища		
Ризики: Втрата пріоритетності в процесі відновлення	Ключові стейкхолдери: Громадянське суспільство міста Києва та КМДА	
Що уможливорює: Експертні знання та досвід в екологічній сфері, впровадження проєктів та управління ними	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Донорське фінансування	
<p>Резюме:</p> <p>Місту потрібна оновлена екологічна стратегія, яка ґрунтується на попередніх напрацюваннях, включаючи Екологічну стратегію міста Києва до 2030 року, та узгоджується з фінансовими потребами. Вона має охоплювати питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • пом'якшення наслідків зміни клімату (з посиланням на стратегію переходу до низьких або нульових викидів вуглецю); • адаптації / стійкості, що призведуть до впровадження програми адаптації до змін клімату; • екології / біорізноманіття. <p>Екологічна стратегія має включати чітку політику, яка визначатиме пріоритетність екологічній сталості, оскільки наразі немає чітких законів та нормативів у сфері ESG ні на національному, ні на регіональному чи місцевому рівнях.</p> <p>Тому місту необхідно провести роботу з визначення чітких політик, які: (i) можуть бути прийняті на місцевому рівні, (ii) максимізують і визначають пріоритетність впливу на</p>		

навколишнє середовище, і (iii) узгоджуються з міжнародними стандартами і національною політикою (якщо це можливо). Наприклад, застосування досвіду у сфері дослідження біорізноманіття та реабілітації ґрунтів, прийняття рішень у сфері захисту навколишнього природного середовища, які принесуть більше екологічних вигод, а також впровадження системи екологічного моніторингу. Ці питання мають бути тісно інтегрованими з генеральним планом міста Києва, але водночас бути окремими від нього.

Сталість	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
<p>Розробка стратегії переходу міста Києва до низьких або нульових викидів вуглецю та плану дій боротьби зі змінами клімату з чітким встановленням цілей</p>		
<p>Ризики: Стратегія переходу міста Києва до низьких або нульових викидів вуглецю не інтегрована зі стратегією розвитку та генеральним планом міста Києва, а також не узгоджена зі структурними підрозділами КМДА</p>	<p>Ключові стейкхолдери: КМДА, Уповноважені органи у сфері міського планування</p>	
<p>Що уможливлує: Технічна компетентність у всіх аспектах обліку та оцінки викидів вуглецю, управління ними та звітування про них</p>	<p>Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Донори та MDB через програми технічної допомоги</p>	
<p>Резюме: Необхідно провести аналіз виконання Стратегії низьковуглецевого розвитку України до 2050 року (розробленої у 2017 році) з точки зору міста Києва. Серед питань для дослідження мають бути: (i) розвиток високоефективної комбінованої генерації енергії на місцевому рівні, (ii) підтримка впровадження технологій накопичення енергії, (iii) підтримка інтенсифікації громадського транспорту разом із пропонуваними дослідженнями мобільності у місті Києві, (iv) розвиток водневої генерації. Стратегія, що пропонується до розробки, має враховувати потреби у технічній допомозі та доповнювати план дій із розвитку зеленого міста в рамках ініціативи «Зелені міста», який наразі розробляється.</p> <p>Розробка для міста цілісної стратегії переходу до нульових викидів вуглецю має відповідати сучасній світовій практиці (яка формується), міжнародним стандартам, таким, як наприклад, Протокол про парниковий газ (GHG Protocol), Ініціатива SBTi, та ЦСР. Елементи стратегії мають включати базову інвентаризацію, КРА, КРІ, контрольні показники, конкретні заходи зі зниження викидів в рамках багаторівневих платформ, таких як громадський транспорт, інвестиції та пакети акцій, належних КМДА, портфелі нерухомості, енергетика та міські комунікації.</p> <p>Стратегія має стояти на одному рівні Рамковою стратегією та генеральним планом міста Києва, визначати на коротко-, середньо- та довгострокові цілі, які мають бути профінансовані та проконтрольовані.</p>		

THE BLUE DOT NETWORK –
система глобальної сертифікації для
якісної інфраструктури

Опубліковано 21 березня 2022 року

OECD

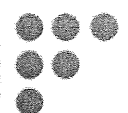
The Blue Dot Network створена з метою сприяння якісним інвестиціям в інфраструктуру, необхідним для підтримки сталого зростання та стійкого економічного відновлення.

Ця добровільна система сертифікації, яка сфокусована на приватному секторі та має державну підтримку, базується на стандартах якісної інфраструктури, що викладені в наступних документах:

- Принципи G20 щодо забезпечення інвестицій в якісну інфраструктуру
- Прийняті G7 "зобов'язання Шарлевуа з інноваційного фінансування для розвитку"
- Цілі сталого розвитку
- Стандарти діяльності IFC
- "Принципи Еватора"
- Керівні принципи ОЕСР для багатонаціональних компаній та управління інфраструктурою

The Blue Dot Network створено для подолання недостатньої кількості інвестицій в розмірі 2,3 – 3,5 млрд дол. США. Це – міжнародно визнана система сертифікації, спрямована на допомогу країнам, які шукають інвестиції, що забезпечать максимальний соціальний, економічний, екологічний вплив на інфраструктуру та якнайкраще підтримають її розвиток.

Процес сертифікації Blue Dot Рейтинг Blue Dot

Сталість	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Впровадження муніципальної системи управління відходами		
<p>Ризики: Обмежені можливості забезпечити реалізацію, збитковість</p>	<p>Ключові стейкхолдери: Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату КМДА, КП «Київтеплоенерго» та інші муніципальні компанії, що займаються вивезенням та переробкою відходів.</p>	
<p>Що уможлиблює: Забезпечення реалізації, технічні екологічні можливості</p>	<p>Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: ДПП, поєднання донорського та приватного фінансування</p>	
<p>Резюме: У 2020 році в Києві сортували лише 10% міських відходів. Існуючі полігони для сміття негативно впливають на умови життя людей та підвищують забрудненість повітря в межах територій їх розташування. З метою забезпечення здорового та зеленого майбутнього міста Києва необхідно впровадити муніципальну систему управління відходами, яка заохочуватиме сортування та утилізацію відходів, яка відповідатиме екологічним стандартам. При цьому особлива увага має бути приділена зменшенню впливу відходів, що виникли внаслідок війни. Це дозволить місту швидше відновити економічну діяльність на територіях, забруднених внаслідок бойових дій. Для досягнення успіху місту необхідно інвестувати в запровадження зазначеної системи й забезпечити її довгострокову рентабельність, для чого потрібно провести техніко-економічні дослідження.</p> <p>З метою запровадження системи управління відходами можна застосувати інноваційні механізми фінансування, а місто може сприяти цьому шляхом виділення земельних</p>		

ділянок під майбутні потужності з переробки відходів. Крім того, відповідно до екологічної стратегії, система має бути створена на основі виваженої екологічної політики, яка передбачає збільшення обсягів повторної переробки та належну утилізацію відходів.

Ціль відновлення: Економічна конкурентоспроможність

Економічна конкурентоспроможність	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Підтримка малого та середнього бізнесу (МСБ) в пріоритетних галузях, зокрема надання доступу до фінансування, мікrokредитів та грантів		
<p>Ризики: Фінансові потреби занадто низького рівня, щоб зацікавити донорів, тому сторони, що фінансують, не можуть задовольнити потреби місцевих підприємств</p>	<p>Ключові стейкхолдери: Департамент економіки та інвестицій КМДА</p>	
<p>Що уможлиблює: Фінансування</p>	<p>Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Державне та приватне фінансування, а також донорське фінансування</p>	
<p>Резюме: Пріоритетні галузі економіки та підприємства мають отримати доступ до джерел дешевого фінансування (в ідеалі на тривалий період) для підтримки підприємництва, стимулювання ринку послуг, розвитку бізнесу (будь-якого розміру) та безпосередньо міста. При цьому, з метою полегшення тягаря високих відсоткових ставок, які пропонуються традиційними джерелами кредитування, слід розглянути можливості стимулювання місцевих інвестиційних джерел, а також прямого кредитування. Місто також має розробити та імплементувати програми, спрямовані на підвищення: (i) рівня зайнятості населення; та (ii) кваліфікації працівників, наприклад, шляхом створення тренувальних навчальних центрів (хабів), пов'язаних із діяльністю малого та середнього бізнесу (МСБ) в пріоритетних галузях економіки. Створити кілька навчальних центрів (хабів) за рахунок міжнародної допомоги одразу по завершенню війни; надалі створювати такі центри на основі аналізу попиту ринку праці та результатів обговорення з громадськістю. Такі програми можуть базуватися на довоєнних донорських та національних програмах, які пов'язані з підтримкою МСБ, наприклад програма ПРООН «Підтримка підприємців і життєзабезпечення», або програмах орієнтованих на підприємців, державні програми «Доступні кредити 5-7-9%» чи «єРобота», та розширювати їх.</p>		

Економічна конкурентоспроможність	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Сприяння залученню внутрішніх інвестицій у процес відновлення		
Ризики: Відсутність необхідних кадрів, відсутність необхідної підготовки	Ключові стейкхолдери: Донори та міжнародні партнери, КМДА	
Що уможливлує: Кадри, підготовлені належним чином	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Ряд міжнародних донорів, таких як ЄБРР та Світовий банк, а також національний фінансовий сектор	
Резюме: На початку процесу відновлення необхідно визначити та імплементувати життєздатні інвестиційні проєкти. Водночас питання фінансування таких проєктів може бути проблематичним. Від міжнародних партнерів та донорів, імовірно, надійде тільки частина необхідних коштів. Важливо заохочувати до участі у процесі відновлення національні фінанси. Цього можна досягти двома способами; (i) залучення внутрішнього фінансування через податки та збори, або (ii) сприяння участі приватного сектору у створенні фізичної, економічної та соціальної інфраструктури. Перший спосіб передбачає розширення власних джерел доходів, які отримує місто Київ, а другий спосіб включає використання таких інструментів, як ДПП та муніципальні облигації. Збільшення власних джерел доходів, швидше за все, буде пов'язане зі зростанням виробництва та зайнятості, яке підтримується шляхом проведення заходів, що складають план відновлення. Таке зростання має розширити податкову базу. Основою стабільних муніципальних фінансів має бути сильна економіка, яка зростає. Одним з механізмів, який безпосередньо залучає приватний сектор до створення інфраструктури, є ДПП, який активно використовуються в містах Європи та Азії. ДПП не є чимсь новим для України: Агенцію ДПП було створено в Україні ще в 2018 році, вона надає всеосяжну підтримку впровадженню проєктів ДПП. Критично важливі фактори успіху, що стосуються ДПП, добре відомі – це політична воля, відповідна правова база, необхідні знання та досвід в органах влади (включаючи, наприклад, спеціальну команду, що займається проєктами ДПП, зокрема, розробкою концепцій проєктів, перемовинами щодо укладення контрактів і аж до моніторингу реалізації партнерства), чітко визначені джерела доходів, достатніх для відшкодування інвестицій, а також забезпечення прийняттого рівня доходу протягом терміну дії партнерства, експертні знання щодо підготовки контрактів і, звичайно, досвідчений партнер у приватному секторі. Рекомендовано провести аналіз середовища, яке сприятиме розвитку ДПП у місті Києві, та розробку портфелю проєктів, а також визначити конкретну інфраструктуру й послуги, які може забезпечити зазначений механізм. Випуск муніципальних облигацій – це механізм, який можна застосувати для залучення приватного сектору до процесу відновлення. Облигації – боргові цінні папери, які випускають центральні або місцеві органи влади. За своєю природою це позика, яку внутрішні інвестори надають		

місцевим органам влади для фінансування відповідних проєктів. Пріоритетом для міста має бути підготовка всеосяжної стратегії фінансування плану відновлення, що фокусуватиметься на описаних вище питаннях, без яких план відновлення буде значно гіршим, або взагалі може бути нереалізованим.

Економічна конкурентоспроможність	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Підтримка галузевих досліджень та розробок (R&D) в університетах та НДІ		
Ризики: Не визначені	Ключові стейкхолдери: КМДА, університети та НДІ	
Що уможлиблює: Підготовлені належним чином кадри, кошти для фінансування запропонованих фонду передачі технологій та розвитку (TTDF) та центру централізованої передачі інновацій і технологій (CITTO)	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Ряд міжнародних донорів, таких як ЄБРР та Світовий банк, національні університети та НДІ, а також національний фінансовий сектор	
<p>Резюме:</p> <p>У місті Києві існує базис для інноваційної та процвітаючої економіки. У місті розташовані ряд університетів та НДІ, воно є важливим центром стартапів в Україні, і тут також працюють венчурні капіталісти. Прикладами важливих освітніх та дослідницьких установ є Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» та Інститут молекулярної біології і генетики НАН України. В Києві також існують інкубатори та прискорювачі економічних процесів, а серед активних інвесторів – AVentures Capital, Chernovetskyi Investment Group, Genesis Investment та TA Ventures.</p> <p>Більше того, система освіти та досліджень за останні 20 років значно вдосконалилася завдяки міжнародній співпраці, наприклад, шляхом участі у програмах Horizon ЄС, починаючи з 2015 року. Водночас війна завдала значної шкоди економіці. Потенційно інноваційна економіка міста Києва може вирости й стати важливою частиною в масштабі Європи та всього світу, і, звичайно, вона зробить свій значний внесок у національне відновлення. Для цього необхідно, у першу чергу, усунути шкоду та прогалини, завдані війною, а потім створити нові механізми, за яких дослідження зможуть без перешкод переміщуватись з лабораторій на ринок.</p> <p>Необхідно розглянути доцільність створення фонду передачі технологій та розвитку (TTDF), «горщика з грошима», які можна використати для фінансування оновлення технологій у малих та середніх компаніях та сприяння перетіканню результатів досліджень від навчальних закладів до бізнесу, а також центру централізованої передачі інновацій і технологій (CITTO), який шукатиме в університетах ідеї та технології, що можуть виявитися комерційно придатними, досліджуватиме інтелектуальну власність та буде «зводити» університети з бізнесом. Прикладом може бути надзвичайно успішний Корейський інститут розвитку технологій (Korean Institute for Advancement of Technology – KIAT), створений у 2009 році як напівдержавна</p>		

установа в підпорядкуванні Міністерства економіки. Його завдання – сприяти розвитку спроможності компаній, університетів, дослідних інститутів та державних установ до технологічних інновацій. Сюди входить централізована мережа передачі технологій. KIAT керує національною мережею комерціалізації технологій для університетів, дослідних інститутів та корпорацій, визначає технологічні активи та розробляє політику у сфері інтелектуальної власності.

Економічна конкурентоспроможність	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Стимулювання повернення до міста підприємств, що виїхали внаслідок війни		
Ризики: Неможливість переконати бізнес повернутися послаблює позицію міста Києва	Ключові стейкхолдери: Департамент промисловості та розвитку підприємництва КМДА, ділова спільнота	
Що уможливилює: Фінансування, управління проєктами	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Не застосовується	
Резюме: За окремими оцінками, 83% підприємств міста Києва готові долучитися до процесу відновлення. Водночас, у перші дні війни кількість працівників у місті зменшилася на половину, порівняно з початком лютого 2022 року, працювала третина підприємств. Місто мало наміри підготувати дослідження щодо повернення до міста Києва переміщених підприємств в рамках міської цільової програми сприяння розвитку промисловості, підприємництва та споживчого ринку на 2024–2025 рр. Визначити перелік підприємств, що покинули місто за час повномасштабної військової агресії, встановити з ними контакт та обговорити інфраструктурні та операційні потреби, необхідні для їхнього повернення до міста. Забезпечити створення «платформи сприяння повернення бізнесу», або аналогічного підрозділу в структурі Департаменту промисловості та розвитку підприємництва КМДА, що надаватиме допомогу та сприятиме поверненню такого бізнесу. Це має розвивати або доповнювати інші програми заохочення бізнесу, які вже існують, такі як «eРобота» та програма субсидій для допомоги новим підприємствам, якими володіють кияни.		

Економічна конкурентоспроможність	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Підтримка будівельного сектору та ініціатив підвищення кваліфікації робітників		
Ризики: Будівельна галузь має відповідати потребам майбутнього. Водночас не можна нехтувати короткостроковими вигодами	Ключові стейкхолдери: КМДА, Департамент будівництва та житлового забезпечення КМДА	

<p>Що уможлиблює: Кваліфікація, фінансування</p>	<p>Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Міжнародні донори, такі як ЄБРР, шляхом впровадження чітких принципів сталого розвитку</p>
<p>Резюме: Будівельна галузь може стати наріжним каменем відродження міста Києва, забезпечуючи зайнятість та можливості підвищення кваліфікації робітників. Якщо будівельна галузь розвиватиметься, буде будуватись більше житла, а ВПО отримають більше можливостей для працевлаштування в місті Києві. Це має реалізовуватися в поєднанні з цільовими навчальними програмами для підвищення кваліфікації робітників, з метою забезпечення достатньої пропозиції робочої сили для задоволення попиту на неї. Необхідно розглянути можливість надання об'єктів комунальної власності (земельних ділянок, об'єктів нерухомості) для тимчасового розміщення таких робітників.</p> <p>Крім того, будівельна галузь традиційно не користується довірою громадськості, а це означає, що нові проєкти лише зрідка отримували громадську підтримку. Публічна підтримка будівельної галузі та перетворення її на один із стовпів процесу відновлення. Така підтримка може збільшитися, що дозволить підвищити прозорість та сталість будівельної діяльності. Система підтримки має базуватися на чітких і сталих результатах, що допоможе місту перейти до зеленого, життєздатного та інклюзивного майбутнього.</p>	

Економічна конкурентоспроможність	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
<p>Розробка техніко-економічних обґрунтувань випуску муніципальних облігацій</p>		
<p>Ризики: Неспроможність залучити достатній капітал негативно впливає на проєкти та (або) підриває довіру в місті. Зазвичай муніципальні облігації є досить безпечними, з низьким ризиком дефолту. За ними не стоїть Уряд, тому дефолт може час від часу ставатися. Муніципальні облігації часто передбачають можливість дострокового викупу. Така можливість дозволяє власникові облігацій погасити їх до настання обумовленого терміну. Це становить ризик для інвестора, оскільки в такому разі він не отримає додаткові відсотки</p>	<p>Ключові стейкхолдери: Департамент фінансів КМДА, Департамент економіки та інвестицій КМДА, Національний банк України, громадянське суспільство</p>	

<p>Що уможлиблює: Фінансування, економічний та юридичний аналіз</p>	<p>Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Світовий банк, МВФ</p>
<p>Резюме: Необхідно здійснити економічні дослідження з метою визначення перспектив випуску муніципальних облігацій міста Києва, щоб інвестувати в інфраструктуру та міські активи в середньостроковій перспективі на додаток до міжнародного фінансування. Ці дослідження мають включати визначення конкретних об'єктів інфраструктури та послуг, що можуть бути підготовлені та надані з використанням цього механізму, а також орієнтовні терміни та пріоритетність цих проєктів.</p> <p>Муніципальні облігації класифікуються за виплатою відсотків та графіком погашення основної суми. Вони структуровані по-різному, приносять різні податкові вигоди та по-різному враховуються для податкових цілей. Дохід від муніципальних облігацій зазвичай не оподатковується, що робить їх дуже привабливими для інвесторів, які платять високі податки.</p> <p>Загалом є два види муніципальних облігацій:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Облігації під загальне зобов'язання Облігації під загальне зобов'язання випускають державні установи, і вони не забезпечені доходами від конкретного урядового проєкту. 2. Облігації, що погашаються за рахунок доходів від проєкту Такі облігації випускають державні установи, і вони забезпечені доходами від конкретного урядового проєкту. <p>Багато міст у Західній, Центральній та Східній Європі випускали муніципальні облігації, і очікується, що міжнародні партнери нададуть Україні та місту Києву детальну інформацію про досвід таких випусків. Пропонується провести економічне дослідження муніципальних облігацій. Це дослідження має бути спрямоване на визначення (i) умов, що забезпечать успіх випуску муніципальних облігацій у місті Києві, та (ii) умов такого випуску.</p>	

<p>Економічна конкурентоспроможність</p>	<p>Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення</p>	<p>Етап 2. Реконструкція та заміна</p>
<p>Розробка комплексної, інтегрованої стратегії розвитку туризму</p>		
<p>Ризики: Відсутність необхідних кадрів, відсутність необхідної підготовки, неефективна взаємодія з рядом вертикальних компонентів плану відродження</p>	<p>Ключові стейкхолдери: Донори та міжнародні партнери, громадянське суспільство міста Києва, КМДА, Мінекономіки, Департамент фінансів та Департамент охорони культурної спадщини КМДА</p>	
<p>Що уможлиблює: Кадри, підготовлені належним чином</p>	<p>Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Ряд міжнародних донорів, таких як ЄБРР та Світовий банк, а також національний фінансовий сектор</p>	

Резюме:

Київ – глобальне місто з унікальною історією та культурою, що існує понад тисячу років. Розташоване на перехресті між Південною, Північною, Центральною та Східною Європою. Загалом Україна має 8 об'єктів світової спадщини ЮНЕСКО та відзначається багатою й видатною живою культурою (1 з них в Києві). І все це допомагає створити сильну та унікальну ідентичність, що, безсумнівно, є перевагою як під час нинішньої війни, так і після настання миру. Більше того, історія та національна ідентичність міста Києва закарбована в його архітектурі, монументальному мистецтві та пам'ятках. Тому доцільно включити відповідні пам'ятники жертвам війни до плану відновлення міста Києва. До війни Всесвітня туристична організація поставила Київ на восьме місце серед найпопулярніших європейських міст. У 2008 році кількість іноземних туристів в Україну перевищила 23 мільйона осіб, а у 2014 році, після окупації Криму Російською Федерацією, ця кількість упала до близько 10 мільйонів осіб. Туристи прибували переважно зі Східної Європи, Туреччини та Ізраїлю. У 2019 році туризм приніс економіці України близько 1,4 млрд дол. У загальнонаціональному масштабі частка туризму складала приблизно 1,4% ВВП України, і туристична галузь загалом вважалася недостатньо розвинутою. Тому вона має бути частиною національного плану економічного відновлення.

Потрібно розробити підгалузеві плани зростання, які розвивали би відповідні довоєнні ініціативи, включаючи, серед інших, такі:

- Ідентичність та пам'ять. Київ мав власну ідентичність і був улюбленим містом для відвідин як українськими, так і іноземними туристами. Повеєнний Київ буде набагато відомішим у світі, і це потрібно використати якнайкраще для поживлення економічного й культурного життя міста. Під час обговорень із стейкхолдерами було порушено дуже важливе питання: як вшанувати пам'ять жертв війни в місті Києві та віддати належне їхній жертвовності та жертвовності пересічних громадян, щоб надихати до подальшої звитяги та мужності.
- Туризм: готелі та інфраструктура. Створення високоякісної розвинутої туристичної інфраструктури, включаючи проживання та зручності, медичний туризм та туризм місцями ведення бойових дій.
- Культурні події, торговельні ярмарки та конференції. Продовження чинних пропозицій та організація додаткових міжнародних подій.
- Історичні будівлі та громадський простір. Створення цифрового реєстру наявних культурних та історичних активів (із застосуванням географічної інформаційної системи – GIS), створення карт, консервація та захист існуючих вразливих об'єктів з приділенням уваги привабливості та зручності місць загального користування міста Києва для відвідувачів шляхом створення та підтримання високоякісного, безпечного та добре доглянутого громадського простору.
- Планування та контроль. Посилені заходи з планування та контролю за виконанням чинних норм та правил, щоб забезпечити необхідну охорону нових та існуючих об'єктів спадщини та територій, що мають високу екологічну й культурну цінність.

Додаткові ініціативи

- Оновлення Державного історико-архітектурного заповідника «Стародавній Київ», створеного у 1987 році.

- Оновлення бази даних про пам'ятники та інтеграція з державним реєстром нерухомих пам'яток України.
- Визначення необхідності у створенні сприятливого інвестиційного клімату для збереження культурної спадщини міста Києва.

Ціль відновлення: Суспільство, орієнтоване на громадян

Суспільство, орієнтоване на громадян	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Надолуження пропущеного навчального матеріалу в повоснний період		
Ризики: Тривалі перерви в навчанні, «вигорання» вчителів	Ключові стейкхолдери: Департамент освіти і науки КМДА, громадянське суспільство, ділова спільнота	
Що уможливлує: Будівництво, освіта та навчання, психологічна підтримка	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Донорське фінансування	
<p>Після лютого 2022 року функціонування системи освіти суттєво порушене. Місту необхідно розробити та імплементувати програми надолуження пропущеного навчального матеріалу для здобувачів освіти, навчання яких постраждало, застосовуючи значний досвід підвищення кваліфікації працівників, накопичений у місті Києві. Такі програми можуть бути реалізовані разом із комплексними програмами психологічної підтримки. Це має супроводжуватись тренінгами для вчителів та ремонтом і реконструкцією пошкоджених навчальних закладів.</p> <p>Необхідно розвивати існуючі соціальні взаємовідносини з різноманітними підприємствами міста Києва, що забезпечують навчання людей в певних галузях, з метою задоволення конкретних потреб, сприяючи зайнятості населення (наприклад, державно-приватне партнерство з L'Oreal для людей з особливими освітніми потребами).</p>		

Суспільство, орієнтоване на громадян	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Заохочення суспільної інтеграції, згуртованості та поліпшення доступності послуг		
Ризики: Рівень надання послуг кращої якості не відповідає попиту	Ключові стейкхолдери: КМДА, громадянське суспільство, неурядові організації	

<p>Що уможливлує: Посилене відчуття єдності внаслідок війни</p>	<p>Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: ООН</p>
<p>Резюме: Війна призвела до того, що понад сім мільйонів громадян стали внутрішньо переміщеними особами (ВПО) по всій території України, і значна їх частина наразі проживає в місті Києві. Після війни, з великою ймовірністю, до міста буде значний потік мігрантів. І те, і інше створює такі ризики:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Напруга в результаті претензій з боку киян, які жили в місті Києві до та під час війни. • Додаткове навантаження на муніципальні послуги, такі як громадський транспорт, охорона здоров'я, соціальні послуги. <p>Суспільна інтеграція ВПО та мігрантів, які повертаються, до міста має бути пріоритетом. Це необхідно з метою створення відчуття спільноти, оскільки може виникнути напруга між жителями міста, які проживали в ньому до та протягом війни. До того ж, необхідно поліпшити доступність фізичної інфраструктури та транспортної системи міста, особливо муніципальних будівель, та поліпшити дотримання стандартів доступності будівель для врахування потреб людей, що змінилися. У той час, як мешканці повертаються з-за кордону або ВПО приїжджають до міста Києва, потрібно забезпечити доступ до субсидованого житла для найбільш вразливих верств.</p>	

<p>Суспільство, орієнтоване на громадян</p>	<p>Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення</p>	<p>Етап 2. Реконструкція та заміна</p>
<p>Зміцнення системи охорони здоров'я, спроможної впоратися з фізичними та психологічними наслідками війни</p>		
<p>Ризики: Перевантаження системи охорони здоров'я</p>	<p>Ключові стейкхолдери: Департамент охорони здоров'я КМДА, громадянське суспільство</p>	
<p>Що уможливлує: Навчання з питань психологічного здоров'я та фізичних наслідків війни, міжнародна співпраця</p>	<p>Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: ДПП, поєднання міжнародного та національного приватного та донорського фінансування</p>	

Резюме:

Місту необхідно зміцнити систему охорони здоров'я, зокрема підвищити її спроможність надавати медичну допомогу в умовах зменшення кількості фахівців та збільшення кількості пацієнтів і рівня тяжкості / складності звернень через вплив війни, особливо з урахуванням впливу на ментальне здоров'я.

Система охорони здоров'я має враховувати збільшення кількості ВПО та ветеранів із комплексними пораненнями, що створить додаткове навантаження на систему охорони здоров'я, а також значну частку незареєстрованих ВПО.

Ці заходи можуть включати співпрацю з третіми країнами для використання їхнього досвіду, залучення донорського фінансування для будівництва нових лікарень і зміни маршрутів пацієнтів для використання можливостей міста Києва (включно з цифровими), з метою зменшення навантаження на систему охорони здоров'я; а також будівництво нових реабілітаційних центрів за кошти донорів. Необхідно поліпшити забезпечення киян спортивно-оздоровчою інфраструктурою, з метою залучення їх до спортивної та фізкультурно-оздоровчої діяльності, фізкультурно-спортивної реабілітації й активного відпочинку, що дозволить скоротити навантаження на систему охорони здоров'я у довгостроковій перспективі. Добробут киян та вдосконалення якості життя в місті мають базуватись на Екологічній стратегії, і в цьому можуть допомогти створення зелених зон та зниження рівня забруднення повітря.

Суспільство, орієнтоване на громадян	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Створення ефективних систем залучення громадськості		
Ризики: Розширення масштабу (сфер) відновлення у зв'язку із залученням громадськості	Ключові стейкхолдери: КМДА, Київрада, громадянське суспільство, неурядові організації	
Що уможлиблює: Розвиток існуючих комунікаційних можливостей та можливостей залучення громадян	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Фінансується містом в межах поточних проєктів	
Резюме: Очевидно, важливим є залучення громадян / громад на засадах демократичного управління за принципом «знизу догори». Необхідно розробити комунікаційний план щодо розробки планів відновлення й майбутнього Генерального плану міста Києва. Залучення громадян, проведення громадських слухань можна проводити очно чи в електронному форматі через Київ цифровий та інші цифрові системи. Також потрібно ініціювати громадські слухання та впроваджувати місцеві ініціативи, а також проводити консультації та конкурси в електронному форматі, які визначають проєкти, розроблені організаціями громадянського суспільства. Реалізацію цих проєктів має забезпечувати КМДА з міського бюджету. Також можливе фінансування окремих приватних ініціатив за кошти приватного сектору. Можна розглянути застосування принципів підготовки бюджетів з нуля,		

зокрема, врахувати рекомендації громадян щодо пріоритетів у виділенні коштів з міського бюджету та обговорення їхніх пропозицій з міською владою. Ці процеси, яким має сприяти підвищення рівня діджиталізації міста Києва, можуть базуватися на таких ініціативах як створення просторів Vcentri HUB та прес-центр «КиївІнформ». Це також має включати ініціювання громадських слухань та місцевих ініціатив, публічні консультації в електронній формі та конкурси для визначення проєктів, розроблених інститутами громадянського суспільства. Це має включати аналіз потреб GESI та конфліктної чутливості.

Суспільство, орієнтоване на громадян	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Стимулювання інклюзивного ринку праці		
Ризики: Якщо не відбудеться зростання економіки, рівень безробіття залишатиметься високим	Ключові стейкхолдери: Департамент соціальної політики КМДА, ділова спільнота та громадянське суспільство	
Що уможлиблює: Навчання та підвищення кваліфікації кадрів	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Донорське фінансування	
Резюме: Порушення економіки призвело до зниження попиту на трудові ресурси, що мало значний вплив на зайнятість. Структурні зміни в суспільстві, такі як збільшення кількості ВПО та ветеранів, потребують реагування на ринку праці. Зазначене питання має вирішуватися шляхом відновлення балансу між попитом і пропозицією робочої сили в місті та в поєднанні з іншими заходами, такими як підтримка МСБ тощо. До цих заходів мають бути залучені вразливі категорії населення, ВПО, ветерани та жінки, щоб забезпечити їхню участь у формуванні інклюзивної робочої сили. Таким чином, місто має заохочувати інклюзивний ринок праці, що підтримує інтеграцію мігрантів, ВПО та ветеранів, (фінансово) підтримує підприємства, щоб вони могли утримувати кваліфікованих працівників, дозволяє підприємствам навчати співробітників для заповнення прогалин у навичках, забезпечує належні заходи з підвищення кваліфікації за допомогою академічних програм надолуження відставання, і завдяки цим заходам знижує рівень безробіття. Усе це необхідно впровадити за підтримки громадянського суспільства, здійснювати моніторинг з використанням системи відповідних KPI та забезпечити відповідність національним стратегіям інклюзивності.		

Ціль відновлення: Якісні міські послуги

Якісні міські послуги	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Підвищення рівня безпеки та стійкості		
Ризики: Продовження нинішньої агресії або нові її прояви, висока залежність від технологічних систем попередження, яким необхідно належним чином управляти	Ключові стейкхолдери: Департамент муніципальної безпеки КМДА, ДСНС України	
Що уможлиблює: Знання та досвід у сфері національної безпеки та оборони	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Можливе донорське фінансування з боку Світового банку та МВФ	
Резюме: Підвищення рівня безпеки та стійкості міста – обов’язкова умова залучення інвестицій та забезпечення економічного успіху. Без цього Києву буде важко залучити міжнародну ділову спільноту на довготривалу перспективу. Це може включати посилення систем моніторингу та попередження, посилення безпекової архітектури та зміну використання захисних будівель. Коли розпочнеться процес відновлення та відбудови інфраструктури, також важливо врахувати досвід війни, вразливість централізованої генерації електроенергії, кібератаки, порушення інформаційних та комунікаційних систем, комунікаційної інфраструктури, реагування на надзвичайні ситуації, вимоги до безпеки на рівні будівель, щоб надати необхідну інформацію та забезпечити місто Київ в майбутньому від таких загроз та атак.		

Якісні міські послуги	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Розробка плану та принципів міської мобільності для міста Києва		
Ризики: Високі вимоги до зміни поведінки жителів міста Києва	Ключові стейкхолдери: Громадянське суспільство міста Києва, КМДА	
Що уможлиблює: Ефективну базову систему громадського транспорту, наприклад, метро, бажання громадськості підвищити мобільність	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Не застосовується	

Резюме:

Не зважаючи на те, що в місті існує достатньо стійка система громадського транспорту та дорожнє господарство, які зазнали незначних пошкоджень внаслідок війни, покращення міського сполучення та мобільності в масштабі всього міста Києва відіграє важливу роль у соціальному та економічному відновленні. Це потребуватиме значних покращень в існуючій системі громадського транспорту, зокрема трамвайному та автобусному сполученні, підвищення якості місцевих послуг, а також великих соціальних та культурних змін, що спонукатимуть жителів відмовитися від приватного транспорту.

Для демонстрації цих намірів та забезпечення ефективного фінансування потрібно розробити сталий план міської мобільності, який:

1. Охоплюватиме всі види громадського й приватного транспорту та засоби пересування, що вимагають фізичної активності.
2. Забезпечить надійність та безпеку громадського транспорту.
3. Заохочуватиме жителів відмовлятися від приватного транспорту на користь громадського транспорту, ходьби та використання велосипедів.
4. Просувати в Києві концепцію «Зеленого та Безпечного міста».

План має бути забезпечений фінансами, які дозволять впровадити потрібні зміни в інфраструктурі, зокрема підтримку громадського транспорту та засобів пересування, що вимагають фізичної активності, через цільові інвестиції, спрямовані на економічні заходи з поліпшення послуг громадського транспорту, які мають уможливити сталий прогрес, такі як ініціатива зі швидкого впровадження автобусів з нульовими викидами (ZEBRA). Також необхідним є забезпечення фінансування економічних та поведінкових стимулів, включно з інформаційними кампаніями, що дозволить реалізувати поведінкові та культурні зміни.

Крім цього, план має покращити сполучення житлових та бізнес-активних районів міста Києва, та забезпечити відповідність заходам, зазначеним у Національній стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року. Також потрібна координація з існуючою в місті Києві мережею центрів надання адміністративних послуг (ЦНАПів).

Якісні міські послуги	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Створення плану швидкого відновлення енергетичної інфраструктури та системи теплопостачання		
Ризики: Захист інфраструктури від майбутніх ризиків не визначається як пріоритетний, що призводить до дублювання робіт або затримок. Існуючі загрози безпеці можуть призвести до майбутніх атак на енергетичну інфраструктуру	Ключові стейкхолдери: Міністерство енергетики України, ДТЕК, громадянське суспільство Києва, КМДА	

<p>Що уможлиблює: Значний обсяг аварійних ремонтних робіт уже виконується, а інфраструктура, необхідна для тепломереж, уже готова</p>	<p>Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: ДТЕК</p>
<p>Резюме: За поточними оцінками, понад 50% систем електро- та теплопостачання України було виведено з ладу, і продовження атак та ремонтів означає, що відновлення розпочати неможливо. Це має значний вплив на ефективне функціонування міста Києва у зв'язку з регулярними відключеннями електропостачання, що порушує повсякденне життя громадян та знижує економічну продуктивність.</p> <p>Інфраструктура для електро- та теплопостачання має бути відновлена відповідно до міського плану, що має враховувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • майбутні особливості споживання, що стануть результатом технологічних змін, зокрема додатковий попит від зростання кількості електротранспорту (EV) та переходу на електричне опалення • майбутні зміни в постачанні • необхідність балансування пропозиції та попиту і потрібні для цього технології • необхідність декарбонізації виробництва теплової енергії • потреби в технічній допомозі. <p>Для того щоб реконструкція та заміна інфраструктури електро- та теплопостачання витримала перевірку часом, необхідно використати донорське фінансування для створення низьковуглецевих джерел теплової енергії, причому пріоритетними мають бути густонаселені території, що дозволить отримати максимальні супутні вигоди для здоров'я киян шляхом покращення якості повітря.</p> <p>Для функціонування міста Києва необхідні первинні ремонти та відновлення пошкодженої енергетичної інфраструктури, що проводитимуться на етапі 1, а на етапі 2 відбудуватимуться планові відновлення, які відповідатимуть культурі споживання.</p>	

<p>Якісні міські послуги</p>	<p>Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення</p>	<p>Етап 2. Реконструкція та заміна</p>
<p>Визначення територій пріоритетного розвитку в місті Києві та Київській агломерації для підвищення безпеки, комфорту та зручності для життя</p>		
<p>Ризики: Будівництво може суперечити принципам ESG</p>	<p>Ключові стейкхолдери: Департамент земельних ресурсів КМДА, Департамент економіки та інвестицій КМДА, інші задіяні департаменти КМДА, ділова спільнота</p>	
<p>Що уможлиблює: Будівництво, фінансування, експертні знання та досвід у сфері екології</p>	<p>Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Внутрішні та (або) міжнародні інвестиції з боку приватного сектору</p>	

Резюме:

З метою стимулювання залучення приватного сектору до процесів відновлення міста Києва необхідно визначити території пріоритетного розвитку і підготувати плани розвитку з чіткими показниками щодо дозволених та заборонених видів діяльності та умов розвитку. Якнайшвидше треба вирішити питання, пов'язані з виділенням земельних ділянок для будівництва об'єктів соціальної інфраструктури, включаючи житло для громадян, які потребують соціального захисту, та об'єкти для надання соціальної допомоги тим, кому вона потрібна. Всі роботи повинні зосереджуватися на створенні зеленого, інклюзивного та зручного для життя простору. Ранжувати території за критеріями: (i) важливості для економіки та функціонування міста Києва; (ii) легкості розвитку; та (iii) зацікавленості приватного сектору. Невідкладна реалізація одного / двох пілотних проєктів та подальше екстраполювання отриманого досвіду. Об'єкти будівництва мають складати частину генерального плану міста Києва та відповідати Екологічній стратегії.

Ціль відновлення: Цифрове відновлення

Цифрове відновлення	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Розробка стратегії розвитку інновацій		
Ризики: Відсутність необхідних кадрів, відсутність необхідної підготовки, відсутність території для облаштування кварталу інновацій	Ключові стейкхолдери: КМДА, університети та провідні галузі економіки	
Що уможлиблює: Кадри, підготовлені належним чином	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Міська влада, приватний сектор та університети. Ряд міжнародних донорів та партнерів можуть надати підтримку в навчанні та ідеї кварталу інновацій. Фінансування буде переважно залучатися всередині країни	
<p>Ця інтервенція спрямована на те, щоб посилити здатність економіки міста Києва генерувати інноваційні продукти та продукти з вищою доданою вартістю, таким чином підвищуючи добробут міста та його здатність виходити на важливі європейські та світові ринки й закріплюватися на них. Якщо конкретніше, то інтервенція складається з двох основних заходів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дослідження того, які ініціативи з цифровізації можуть використати ключові галузі для підвищення своєї продуктивності та продуктової спеціалізації; • дослідження того, як можна посилити та розширити існуючі наукові та технологічні парки міста Києва, та як збудувати квартали інновацій у місті та поряд із ним. 		

Україна та Київ добре відомі своїми експертними знаннями та досвідом у цифровізації. У країні і, зокрема, у місті Києві працюють ряд відомих у світі ІТ компаній. Ці знання та досвід потрібно зосередити на тому, як такі технології застосувати в провідних галузях, щоб підняти продуктивність та спростити розробку нових продуктів з вищою доданою вартістю. Щодо наукових та технологічних парків, то уже існує UNIT.City, а реалізація планів стосовно інноваційно-технологічного парку Academ.City перед війною мали значний успіх. Обидва парки потребують підтримки з метою усунення наслідків, викликаних війною, і мають бути розширені. Крім того, потрібно провести дослідження доцільності створення інноваційного кварталу або комплексу в місті Києві. Ці квартали відрізняються від наукового або технологічного парку, оскільки вони є самодостатніми: це місця, де люди живуть, працюють і створюють інноваційні екосистеми. Вони є втіленням та демонстрацією «відкритих інновацій», коли компанії працюють з рядом інших фірм, винахідників та дослідників, щоб сформулювати нові ідеї та вивести їх на ринок. Водночас, молодим талановитим працівникам дедалі більше подобається скупчуватися в невеликих жвавих районах, де є вибір житла, транспорту та зручностей, і через це урбанізовані райони та ті, що урбанізуються, робляться дедалі привабливішими, і звідси зростання інноваційних районів, де можна поєднувати життя з роботою. Інноваційні райони або квартали стають все популярнішими як спосіб створення повністю функціональної інноваційної екосистеми. Одним з головних прикладів є інноваційний район ONE North у Сінгапурі.²³⁵

Рекомендується провести дослідження щодо того, як інноваційний район можна створити в місті Києві.

Необхідно запровадити відповідну політику; дискусії за принципом «чотиримірної спіралі» ('Quadruple Helix' fora), а саме, форум для обговорення між бізнесом, урядом, промисловістю та університетами щодо того, як можна розвивати інноваційну та науково обґрунтовану діяльність.

Цифрове відновлення	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
Подальша цифровізація систем міста Києва		
Ризики: Відсутність доступу до фінансування	Ключові стейкхолдери: КМДА, «Київ цифровий»	
Що уможлиблює: Планування та фінансування технологічної інфраструктури	Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Технічна допомога від донорів, MDB, спонсорів проєктів за потенційної участі партнерів із приватного сектора	

²³⁵ <https://www.capitaland.com/sg/en/lease/businesspark-industrial-logistics/workspace-content-studio/one-north-a-vibrant-centre-of-innovation.htm>

Резюме:

Київ розпочав цифровізацію систем міста, деякі аспекти якої були прискорені у зв'язку з війною, наприклад, надання публічної інформації, доступ до послуг охорони здоров'я та ЖКГ, а також оголошення, спрямовані на забезпечення безпеки громадян, наприклад, оголошення повітряної тривоги та повідомлення для об'єднання переміщених осіб. Нові реалії необхідно розглядати разом із розширенням передвоєнної стратегії розвитку контролю за громадською безпекою, кібербезпекою та вимогам до захисту персональних даних відповідно до правил ЄС, а також подальшим переходом до онлайн-послуг електронного уряду. Наразі «Київ цифровий» – цифрова платформа з відкритим доступом – має близько 2 млн користувачів, а це практично все доросле населення Києва, і загалом обізнаність жителів міста Києва в питаннях технологій є високою. У понад 84% домогосподарств є доступ до інтернету, що більше, ніж в інших регіонах країни. У зв'язку з війною важливі потенційні проєкти цифровізації міста Києва було відкладено. На загальнодержавному рівні проєкт плану відновлення Національної ради відновлення зосереджується на:

1. Спроможності цифрової інфраструктури.
2. Відновленні та розвитку інтернету.
3. Державних послугах та реєстрах.
4. Цифровій економіці.

Вимоги до відновлення та розширення можливостей як наземного, так і супутникового доступу мають стати пріоритетом, так само як цифровізація послуг у місті Києві. При цьому потрібно використовувати прогрес та інновації воєнного часу, щоб досягти кращого управління містом, оптимізації, більшої відстежуваності та прозорості, а також ефективності надання послуг з точки зору витрат. Основна увага має бути приділена ініціативам цифровізації, запланованим та впровадженим до війни, таким як платформа «Київ цифровий». Необхідно розширити її, щоб включити всі функції Smart City. Розвиваючи цифрові послуги, місто зможе краще співпрацювати з громадянами та недержавними організаціями (через vcentri.com), а останні є важливим чинником відновлення.

Значні можливості відкриває запровадження нової візуалізації, платформ стратегічного планування, таких як «цифрові двійники» із застосуванням GIS, дослідження картографування за технологією LIDAR, а також моніторинг та оцінка з використанням безпілотних літальних апаратів, щоб визначити ступінь пошкоджень та хід виконання капітальних проєктів. Потрібно розглянути доцільність створення цифрового проєктного порталу, щоб забезпечити єдине централізоване «джерело інформації» з метою підтримки планів відновлення та поточної діяльності міста.

Рамкова стратегія має забезпечити підприємствам цифрової економіки доступ до фінансування на вигідних умовах. У 2021 році ці підприємства принесли 6,8 млрд дол. (10% загального експорту України) та надали роботу більше ніж 250 000 тис. громадян разом зі стимулюванням та підтримкою кваліфікації робочої сили.

Цифрове відновлення	Етап 1. Стабілізація та активізація відновлення	Етап 2. Реконструкція та заміна
---------------------	---	---------------------------------

Модернізація цифрової інфраструктури	
<p>Ризики: Значна залежність від цифрової інфраструктури, що може призвести до проблем у випадку надзвичайних ситуацій</p>	<p>Ключові стейкхолдери: Департамент інформаційно-комунікаційних технологій КМДА, інші структурні підрозділи КМДА, бізнес</p>
<p>Що уможлиблює: ІТ, техніко-економічні обґрунтування, спрямовані на впровадження різноманітних ініціатив</p>	<p>Потенційний донор / особа, яка може надати фінансування: Приватне національне фінансування, ДПП</p>
<p>Резюме: Місто має оновити цифрову інфраструктуру, включно з широкопasmовою / оптичною мережею, радіомережею, інтернетом та іншими видами зв'язку, які використовуються для SMART city, щоб підтримати можливості та наявні досягнення міста Києва в ІТ сфері. Це також передбачає створення необхідних ресурсів для підтримки цифрової інфраструктури, та для забезпечення безперебійної роботи і надзвичайних ситуаціях. Модернізуючи цифрову інфраструктуру, місто може використати свої переваги в ІТ-сфері, тим самим стимулюючи повернення бізнесу та створення нових підприємств.</p> <p>Оновлення цифрової інфраструктури потрібно інтегрувати зі змінами в просторовій та фізичній інфраструктурі. При цьому необхідно застосувати такий підхід до створення оптоволоконних ліній, щоб вони витримали «перевірку часом», у рамках підвищення рівня якості міських комунікацій, доріг та надання стимулів підприємствам приватного сектору для підключення до мережі, навіть там, де попиту наразі немає. План також повинен розглянути перехід до цифрової економіки та електронної комерції з доступом до широкопasmових та мобільних послуг, центрів виконання електронних замовлень та мереж доставки «останньої милі», включаючи майбутні вимоги до центрів обробки та збереження даних та відповідних систем енергопостачання та охолодження.</p>	

Додаток 8. Більш детально: основні компоненти архітектури відновлення

- 1. Прозорість та підзвітність.** На цьому наполягає спільнота міжнародних донорів та інвесторів, яким потрібна точна, своєчасна та детальна звітність відповідно до міжнародних аудиторських стандартів, таких як AA 1000. У всіх організаціях, залучених до процесу відновлення, має бути чітка структура керівництва з визначеними ролями, сферами відповідальності та призначеними особами, відповідальними за результати в різних ключових напрямках звітування, включаючи заходи контролю проєктів та звітності в контрольних точках таких проєктів.
- 2. Інклюзивність та неупередженість.** Стейкхолдерів необхідно визначити та залучити відповідно до міжнародно визнаних стандартів. Серед стейкхолдерів мають бути неурядові організації та інші незалежні структури, представники громадськості, а також міжнародна донорська спільнота. Тут підтримку можуть надати цифрові (онлайн) платформи з відкритим доступом, інформаційні системи, а також більш традиційні структури, що зазвичай існують у сучасному місті та забезпечують залучення, участь у процесах.
- 3. Інтеграція та збалансованість.** Фактори впливу, пов'язані з відновленням міста Києва, відчуватимуться далеко поза межами міста: місто Київ може стати рушієм національного економічного відродження. Необхідно забезпечити баланс між наслідками власне для міста Києва та вигодами, що стосуватимуться національного інтересу. Так само, потрібен баланс між короткостроковими комерційними інтересами та довгостроковими інтересами, що впливають на навколишнє природне середовище та розвиток громадського простору. Серед прикладів може бути необхідність зберегти та інтегрувати історичні та культурні активи в рамках пропозицій щодо відбудови або відновлення.
- 4. Підвищення добропорядності та довіри.** Для забезпечення довгострокової підтримки з боку громадськості та бізнесу важливо, щоб Київ прагнув підвищити довіру, демонструючи добропорядність та відкритість у розробці та впровадженні плану відновлення. Тут є багато параметрів: від публічного розкриття інформації, достовірність якої можна перевірити, та прозорих рішень, до інклюзивності та підзвітності в управлінні містом.
- 5. Відповідність міжнародним вимогам.** Рівень міжнародної повоєнної підтримки зростатиме, і одночасно збільшуватиметься необхідність для міста Києва продовжувати відповідати не лише попереднім вимогам для приєднання до ЄС, але й міжнародним нормам та стандартам, які стосуються ширших екологічних та соціальних питань. Це можна забезпечити в різні способи: узгодження політики та регулювання, запровадження міжнародних кодексів та стандартів, а також участь у міжнародних заходах із порівняльного аналізу.
- 6. Використання даних та технологій.** Цифрова трансформація, яка сприяє подальшому запровадженню електронного врядування, публічній інформації, ініціатив у сфері безпеки та охорони здоров'я, електронної комерції та операцій із застосуванням технологій блокчейн у державних закупівлях та використання вдосконалених комунікаційних платформ, порталів цифрового планування, карт у сфері містобудування та землекористування на основі GIS, «цифрових двійників», розширеного аналізу для моделювання ризиків матимуть істотне значення для виконання багатьох із зазначених вище вимог, і тому їм потрібно надати пріоритетної ваги.

7. **Фактори взаємозалежності та суміжності.** Важливо, щоб під час розробки плану відродження було враховано фактори взаємозалежності, пов'язані з існуючими адміністративними та управлінськими структурами, такими як КМДА та КІА. Потрібно застосувати підхід інтегрованої екосистеми з тим, щоб визначити та контролювати чіткі лінії відповідальності та підзвітності.

Додаток 9. Ризики та їх мінімізація

Ризики на етапі розробки

Процес впровадження є продовженням процесу розробки. Рамкова стратегія визначає структурні елементи та візію відновлення, але вона не деталізує процес впровадження такого відновлення. Наприклад, інтервенції, запропоновані в Рамковій стратегії, – це здебільшого сфери втручання, а не конкретні проєкти. Тому, необхідно розвивати запропоновану інфраструктуру, щоб забезпечити ефективне врядування, прозорість, підзвітність а також зменшити ризики при розробці та впровадженні майбутнього плану відновлення. Основними ризиками є непередбачувані фактори вразливості, які можуть виникнути у зв'язку з неправильним визначенням шляхів взаємозалежності при впровадженні відповідних політик та неспроможності врахувати супутні результати та вигоди процесу відновлення. Таким чином, основні пріоритети мають базуватись на принципах відновлення, що, у свою чергу, забезпечать майбутню довгострокову ефективність інтервенцій, спрямованих на відновлення та стале майбутнє міста.

Розробка архітектури впровадження має зумовити прозорість у визначенні компромісів між цілями відновлення шляхом ефективного врядування, з метою забезпечення максимального результату та підвищення довіри. Оскільки Рамкова стратегія має врахувати потреби різноманітних прошарків населення та стейкхолдерів, вона об'єктивно не може бути досконалою. Натомість, на етапі розробки необхідно застосувати гнучкий підхід та забезпечити баланс між швидкими позитивними перетвореннями та більш довгостроковою візією. Тому необхідно передбачити порівняно оптимальні результати, зважаючи на те, що повністю технократичний підхід може бути несумісним з активним середовищем і поглядами стейкхолдерів на процес відновлення.

Додаток 10. Перелік залучених стейкхолдерів

Таблиця 6. Перелік залучених стейкхолдерів

Дата	Ім'я	Структурний підрозділ, організація	Тип зустрічі
19/01/23	Вячеслав Панченко	Департамент економіки та інвестицій КМДА	Запланована зустріч з КМДА
24/01/23	Не застосовується	Не застосовується (міський стейкхолдер)	Зовнішня зустріч
27/01/23	Вікторія Мохонько	Департамент економіки та інвестицій КМДА	Запланована зустріч з КМДА
01/02/23	Вячеслав Панченко, Олег Світличний, Вікторія Мохонько, Оксана Шлапацька	Департамент економіки та інвестицій КМДА	Воркшоп «А»
01/02/23	Костіков Володимир	Департамент промисловості та розвитку підприємництва КМДА	Воркшоп «А»
01/02/23	Олександр Прокопенко	Департамент фінансів КМДА	Воркшоп «А»
01/02/23	Вікторія Іцкович	Департамент інформаційно-комунікаційних технологій КМДА	Воркшоп «А»
01/02/23	Юрій Берестовенко	Департамент охорони здоров'я КМДА	Воркшоп «А»
01/02/23	Олександр Возний, Юрій Бахмат, Ганна Брущенко	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату КМДА	Воркшоп «А»
01/02/23	Вікторія Челомбітько	Департамент освіти і науки КМДА	Воркшоп «А»
01/02/23	Віталій Осьмак	Департамент транспортної	Воркшоп «А»

		інфраструктури КМДА	
01/02/23	Олександр Кащук, Лариса Жилик	Департамент будівництва та житлового забезпечення КМДА	Воркшоп «А»
01/02/23	Олександр Яструбенко, Тетяна Зайченко, Валентина Святина	Департамент містобудування та архітектури КМДА	Воркшоп «А»
02/02/23	Не застосовується	Не застосовується (міський стейкхолдер)	Зовнішня зустріч
03/02/23	Вікторія Мохонько	Департамент економіки та інвестицій КМДА	Запланована зустріч з КМДА
07/02/23	Владислав Андронов	Заступник голови КМДА, депутат Київради	Запланована зустріч з Київрадою
07/02/23	Олександр Возний	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату КМДА	Запланована зустріч з КМДА
08/02/23	Владислав Рашкован	МВФ	Зовнішня зустріч
09/02/23	Володимир Цой	MTI Group	Зовнішня зустріч
10/02/23	Олена Басурова	Департамент житлово-комунальної інфраструктури КМДА	Запланована зустріч з КМДА
14/02/23	Володимир Бондаренко	Заступник міського голови – секретар Київради	Запланована зустріч з Київрадою
16/02/23	Метью Джордан-Танк	ЄБРР	Зустріч з ЄБРР щодо перспектив донорської допомоги
20/02/23	Вікторія Мохонько	Департамент економіки та інвестицій КМДА	Запланована зустріч з КМДА
23/02/23	Міліка Девіч	ЄБРР	Зустріч з ЄБРР щодо перспектив донорської допомоги

23/02/23	Джузеппе Грімальді	ЄБРР	Зустріч з ЄБРР щодо перспектив донорської допомоги
23/02/23	Томас Чен	ЄБРР	Зустріч з ЄБРР щодо перспектив донорської допомоги
01/03/23	Не застосовується	Не застосовується (міський стейкхолдер)	Політичні перспективи
03/03/23	Джо Брейді, Дункан Букер	Глазго	Воркшоп з Resilient Cities Network
03/03/23	Джесі ван Вельзен	Гаага	Воркшоп з Resilient Cities Network
03/03/23	Крістен Гуїда, Мішель Віанелло	Лондон	Воркшоп з Resilient Cities Network
03/03/23	Арно Моленаар	Роттердам	Воркшоп з Resilient Cities Network
03/03/23	Ноемі Фомпейрін	Париж	Воркшоп з Resilient Cities Network
03/03/23	Еті Олджем, Шарон Міллер	Манчестер	Воркшоп з Resilient Cities Network
03/03/23	Ліна Ліакоу	Resilient Cities Network	Воркшоп з Resilient Cities Network
09/03/23	Не застосовується	Департамент (Центр) надання адміністративних послуг	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій
09/03/23	Не застосовується	Департамент фінансів КМДА	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій
09/03/23	Не застосовується	Управління координації регіональної економічної політики та стратегічного розвитку	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій
09/03/23	Не застосовується	Департамент охорони культурної спадщини КМДА	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій

09/03/23	Не застосовується	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату КМДА	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій
09/03/23	Не застосовується	Департамент охорони здоров'я КМДА	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій
09/03/23	Не застосовується	Департамент промисловості та розвитку підприємництва КМДА	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій
09/03/23	Не застосовується	Департамент земельних ресурсів КМДА	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій
09/03/23	Не застосовується	Департамент муніципальної безпеки КМДА	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій
09/03/23	Не застосовується	Департамент суспільних комунікацій КМДА	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій
09/03/23	Не застосовується	Департамент транспортної інфраструктури КМДА	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій
09/03/23	Не застосовується	Департамент містобудування та архітектури КМДА	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій
09/03/23	Не застосовується	Департамент молоді та спорту КМДА	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій
09/03/23	Не застосовується	Департамент інформаційно-комунікаційних технологій КМДА	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій
09/03/23	Не застосовується	Головне управління ДСНС в місті Києві	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій
09/03/23	Не застосовується	Департамент економіки та інвестицій КМДА	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій

09/03/23	Не застосовується	Департамент освіти і науки КМДА	Валідація / дискусія з КМДА щодо інтервенцій
10/03/23	Не застосовується	Політичні фракції Київради	Валідація / дискусія з Київрадою щодо інтервенцій
13/03/23	Не застосовується	Не застосовується (міські стейкхолдери)	Зустріч з питань оборони та безпеки
13/03/23	Не застосовується	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату КМДА	Зустріч щодо інтеграції екологічних питань
16/03/23	Не застосовується	Не застосовується (міський стейкхолдер)	Зустріч щодо Рамкової стратегії
16/03/23	Вікторія Мохонько	Департамент економіки та інвестицій КМДА	Запланована зустріч з КМДА
17/03/23	Владислав Рашкован	МВФ	Презентація Рамкової стратегії
20/03/23	Наталія Мельник	Директор Департаменту економіки та інвестицій КМДА	Презентація Рамкової стратегії
21/03/23	Віталій Кличко	Київський міський голова	Презентація Рамкової стратегії
21/03/23	Володимир Бондаренко	Заступник міського голови – секретар Київради	Презентація Рамкової стратегії
21/03/23	Микола Поворозник	Перший заступник голови КМДА	Презентація Рамкової стратегії
22/03/23	Не застосовується	Фонд ефективного врядування (GGF), Посольство Великої Британії в Україні	Презентація Рамкової стратегії

Додаток 11. Перелік проаналізованих документів та інформації

1. Відновлення України та міжнародна допомога.
2. Відбудова України: принципи та політика.
3. Київ – річний звіт за 2021 рік: фінансова інформація.
4. Київ – річний звіт за 2021 рік.
5. Зведена інформація про функціонування міста Києва.
6. Стратегічний аналіз як компонент процесу підготовки Стратегії розвитку міста Києва до 2035 року.
7. Проєкт Стратегії розвитку міста Києва до 2035 року.
8. Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року.
9. Планування відновлення України в дусі плану Маршалла.
10. Відновлення управління та сприяння примиренню в постраждалих від кризи громадах України.
11. Україна: швидка оцінка збитків та потреб України, серпень 2022 року.
12. Примітки з вебінару з питань повоєнного відновлення України.
13. Міські цільові програми.
14. Попередній проєкт відновлення України.
15. Основні напрямки «Розумної» (Smart) спеціалізації.
16. Проєкт Схеми тепlopостачання міста Києва до 2030 року.
17. Енерго- та тепlopостачання в місті Києві.
18. Програма економічного і соціального розвитку міста Києва, 2021 рік.
19. Проєкти сценаріїв соціально-економічного розвитку міста Києва.
20. Додаток А - Проєкти сценаріїв соціально-економічного розвитку міста Києва.
21. Матеріали робочої групи «Відновлення та розвиток інфраструктури».
22. Інвестуйте в Київ, 2021 рік.
23. План дій «Зелене місто».
24. Відповіді представників КМДА на конкретні питання.
25. Зворотний зв'язок від КМДА щодо проєктів інтервенцій.

Додаток 12. Потреби міста Києва

Короткострокові повоєнні потреби

- Залучення фінансування з метою повномасштабного відновлення міста Києва, щоб місто могло стати рушієм відновлення України.
- Стимулювання надходження іноземних та внутрішніх інвестицій, спрямованих на розвиток інфраструктури, включаючи транспорт та інженерну інфраструктуру, за участі приватного сектору.
- Отримання довгострокового дешевого фінансування, що надасть міській владі можливість здійснити відновлення міста шляхом підтримки їх власних ініціатив.
- Стимулювання створення додаткових робочих місць, що опирається на потужний досвід міста Києва, зокрема реалізація заходів, спрямованих на підвищення рівня доходів населення.
- Подальша диверсифікація джерел енергетичної інфраструктури шляхом негайного залучення інвестицій в розвиток та модернізацію інженерної інфраструктури та комунальних підприємств, відновлення зруйнованих об'єктів із застосуванням сучасних енергонезалежних та нешкідливих для довкілля технологій.
- Підтримка існуючих ключових галузей з високим рівнем доданої вартості, сприяння оновленню та модернізації активів, трансфер технологій.
- Розвиток соціальної інфраструктури з метою забезпечення реабілітації та соціалізації ВПО, жертв та учасників бойових дій.
- Забезпечення безпеки громадян та подальше підвищення рівня стійкості міста Києва (будівництво бомбосховищ, систем спостереження).
- Подолання обмежень потенціалу та можливостей інституцій та співробітників КМДА.

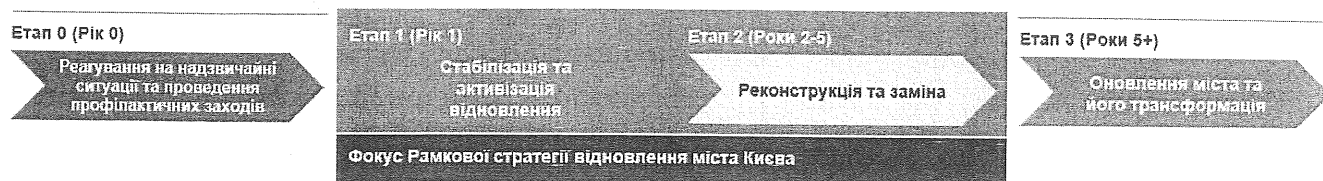
Середньострокові повоєнні потреби

- Розвиток Київської агломерації, зміцнення зв'язків із сусідніми містами, створення житла для ВПО та населення, кількість якого в подальшому буде зростати.
- Ідентифікація нових можливостей для зростання та відновлення шляхом розширення спеціалізації та використання відносних переваг, забезпечення відповідності стандартам ЄС, де це можливо.
- Сприяння підвищенню рівня зайнятості населення шляхом імплементації цільових інтервенцій, що надасть місту додаткові вигоди, наприклад, інтервенції в освітній сфері, спрямовані на усунення впливу війни на доступ до освіти.
- Фінансування значних інтервенцій у розвиток інфраструктури та сфери послуг, які мають забезпечити створення інфраструктури майбутнього, а не минулого.
- Напрацювання принципів декарбонізації міста Києва з метою підвищення якості життя та створення сталого міста.
- Реформа системи містобудування та землекористування, спрямована на використання стратегічних земельних ресурсів для інтервенцій, що прискорять зростання.
- Покращення системи міського врядування, включаючи зміцнення міських інституцій, фінансового контролю та звітності, делегування певних функцій місцевим громадам.

- Підтримка ініціатив «Smart City» та прискорення розвитку інноваційних та корпоративних екосистем.
- Розвиток людського потенціалу, забезпечення доступності та інклюзії в усіх аспектах життя в міст Києві.
- Соціальний розвиток та розвиток громад, що включає підтримку культури, туризму, низової демократії та самостійності окремих стійких громад в місті Києві в рамках відновлення, що орієнтоване на людей та міські простори.
- Усунення впливу війни на навколишнє природне середовище в місті Києві, зокрема вирішення питань якості повітря, відновлення зелених зон, попередження неоццадливого використання води.

Додаток 13. Визначення етапів

- **Реагування на надзвичайні ситуації та проведення профілактичних заходів**
  - На початковому етапі основна увага сконцентрована на фізичній безпеці громадян. Цей етап включає першочергові попереджувальні заходи, такі як створення внутрішніх механізмів оборони, проведення термінових відновлювальних робіт, зокрема відновлення енергетичної інфраструктури та комунікацій.
- **Стабілізація та активізація відновлення**
  - Стабілізація відбудеться після того, як терміновим заходам реагування вдасться задовольнити основні потреби громадян. Цей етап не означає повне припинення бойових дій, але він визначає першочергові заходи на шляху до відновлення. Вони включають підготовку до відновлення та прискорення розвитку, який був сповільнений війною. Необхідно передбачити створення плану фізичного, екологічного, економічного та соціального відновлення міста.
- **Реконструкція та заміна**
  - До війни Київ розвивався та проходив становлення як сучасне європейське місто. Після того, як буде мінімізовано ризик відновлення бойових дій, цей етап надасть змогу розпочати проєктування та впровадження структурних змін в інфраструктурі, міському плануванні, економічній діяльності, міському сполученні тощо. Сюди входять заходи, які раніше було б неможливо здійснити, зокрема великомасштабна комплексна модернізація та розвиток міської інфраструктури тощо.
- **Оновлення міста та його трансформація**
  - Здійснення масштабних заходів з реконструкції та заміни закладає базис для повномасштабного оновлення міста, його трансформації. В основу зазначеної візії закладено принципи Рамкової стратегії, які значною мірою концентруються на навколишньому природному середовищі та інклюзивності, ефективному врядуванні та осучасненні економіки

Київський міський голова

Віталій КЛИЧКО